

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

DUNĂREA DE JOS

FONDAT ÎN 1908 - SERIE NOUA (ANUL IX) - NR. 102 AUGUST 2010
REVISTA LUNARĂ A CENTRULUI CULTURAL DUNAREA DE JOS

TRANSFER DE PERSONALITATE

evenimente CCDJ:

Festival internațional de Fanfare "Iosif Ivanovici" - 29 iulie - 1 august

Festival de Film "Future Movie" - 2 - 7 august

Festival internațional de Folclor "Doina Covurluiului" - 11 - 16 august

Gabriel Liiceanu

Ioana Pârvulescu

ALBUM FOTO DUNĂREA DE JOS 2010

Sub genericul „După 20 de ani” (de la înființarea Editurii Humanitas) a început la Biblioteca V.A.Urechia săptămâna dedicată prestigioasei edituri. Miercuri, 23 iunie, orele 14, au fost prezenți la întâlnirea cu cititorii **Ioana Pârvulescu** și **Gabriel Liiceanu**. (În fotografia de jos, profesorul de filosofie și eseistul **Viorel Rotilă** (în stânga) sugerându-i lui G.Liiceanu să găsească o soluție pentru studenții cu probleme materiale, care nu-și pot procura cărți ale unor importanți gânditori la prețuri acceptabile; în centru, inițiatorul acestor întâlniri mult așteptate, **Zanfir Ilie**) – continuare la pagina 48. (text și foto: **a.g.secară**)

Revista *Dunărea de Jos* este membră
APLER
(Asociația Publicațiilor Literare și a
Editurilor din România)

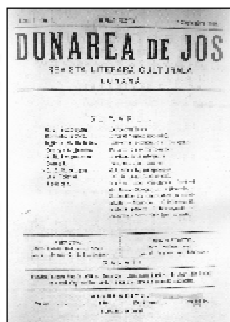

Revista *Dunărea de Jos*
este membră **ARPE**
(Asociația Revistelor și
Publicațiilor Europene)

Din sumarul acestui număr:

Mircea Cărtărescu

la Galați (p. 48)

Zilele Editurii Humanitas la Galați - coperta 2, p. 48, coperta 3.**Transfer de personalitate:** Constantin Frosin (p. 3), Alina Beatrice Cheșcă (p. 5), Adina Fuică (p. 6), Simona Frosin (p. 7);**Myself:** Clara Mărgineanu (p. 8-9);**Poezie:** Adrian Bezna, Nicoleta Onofrei, Claudia Samoilă (p. 10-13)**Proză:** Constantin Tănase (p. 16-17)**Cronici de carte:** Ioan Toderiță, Petre Rău Andrei Velea, a.g. secară, Nicolae Colceriu (p. 18-23)**Teatru:** Octavian Miclescu (p. 28)**Film:** Mitruț Popoiu (p. 29)**Dans:** Ioan Horujenco (p. 38)**Interviu:** Sorin Atanasiu în dialog cu Gabriel Bulancea (p. 40-41)**Artă plastică:** Corneliu Stoica (p. 42-44)**Dicționar:** Virgil Guruianu (p. 45)CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"*mens sana in corpore sano*

Cultura Unește sufletele!

Director general:
Răzvan Corneliu AVRAM**Redactor-șef:****Florina ZAHARIA**florinazaarina@yahoo.comflorina.zaharia@ccdj.ro**Secretar de redacție:****SECARĂ ADI GEORGE**secaradi@yahoo.com**Colaboratori :**Sorin ATANASIU, Nicolae BACALBAȘA,
Letiția BURUIANĂ, Nicolae COLCERIU,
Ion CORDONEANU, Aura CRISTIAN, Viorel DINESCU,
Cătălin ENICĂ, Constantin FROSIN, Simona FROSIN,
Virgil GURUIANU, Eugen HOLBAN,
Ioan HORUJENCO, Petru IAMANDI, George LATEȘ,
Radu MOȚOC, Mitruț POPOIU, Carmen RACOVITĂ,
Coriolan PĂUNESCU, Vasile PLĂCINTĂ,
Corneliu STOICA, Tudose TATU, Ioan TODERIȚĂ**Culegere și corectură:** Laura DUMITRACHE.**Realizarea copertei:** Eugen UNGUREANU**ISSN: 1583 - 0225****Adresa:** Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Dunărea de Jos**Teme viitoare:****Nr.103 - Gândirea pozitivă****Nr.104 - Parcul Carol****Nr.105 - Cărți poștale**

Lansarea cărții poștale dedicate lui Calistrat Hogaș

2

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

În același timp cu lansarea numărului 100 al seriei noi a revistei noastre, a luat cunoștință cu publicul și noua carte poștală editată în colaborare cu Compania Națională Poșta Română... Este vorba despre cea de-a patra carte poștală din prima serie (2009-2010), dedicată lui Calistrat Hogaș, scriitorul despre care George Călinescu scria, printre altele, în „Istoria...” sa: „... e un profesor, deci un cărturar. Literatura lui e livrescă, fără a fi seacă, pedantă cu prospețime. Hogaș e paralizat de respect pentru clasici (...) are propensiune spre bombasticul oratoric și spre hiperbolă. Fundamental, literatura lui e nu se poate mai specific românească... (...) Ochiul scriitorului mărește și deformează în sensul enormului și sălbatecului, fiind producător de

fantasmagorii. Toate simțurile de altfel sînt iritate. Pantagruelismul lui Hogaș e înrudit cu flămânzeala lui Creangă și cu gastronomia primitivă a lui Sadoveanu”...Proiectul “Galați - orașul scrie, orașul citește” continuă cu următoarele două cărți poștale dedicate lui Grigore Hagiu și Costache Conachi.

Spectacolul de interpretare a obiceiurilor tradiționale de vară „La Dunăre de Sânziene”

Duminică, 27 iunie 2010, Secția Cercetare din cadrul Centrului Cultural **Dunărea de Jos** a desfășurat în cadrul Muzeului Satului de la Gârboavele cea de-a X-a ediție a Spectacolului de interpretare a obiceiurilor tradiționale de vară **La Dunăre de Sânziene**. Manifestarea s-a bucurat de un cadru generos, având în vedere ansamblul arhitectural tradițional care se regăsește la Muzeul Satului de la Gârboavele, constituind un cadru unic, aparte, unde participanții au redescoperit, parcă, lumea satului de demult.

Costumele populare, obiceiurile tradiționale prezentate de către grupurile folclorice **Lozioara** din Braniștea, (Caloian și Paparudă), **Colindița** din Piscu (Caloian), **Omătuța** din Tecuci (Paparudă), alături de cântecul și dansul popular în interpretarea grupurilor folclorice **Tecucelu’** din municipiul Tecuci, **Fluierașii** din Braniștea și **Omătuța** din Tecuci, au întregit atmosfera de sărbătoare din cadrul Muzeului Satului.

Remarcăm și apreciem totodată preocuparea și străduința grupurilor folclorice participante și coordonatorilor acestora: doamnei Balașa Frumușanu de la Piscu, doamnelor Maria Enache și Mitrița Velicu de la Tecuci, domnului Mihai Gheorghe de la Braniștea și nu în ultimul rând domnului Aurel Roșu, pentru reconstituirea și valorificarea obiceiurilor tradiționale de vară din zona noastră.

Text și foto: Anișoara Stegaru

transfert

**Constantin
Frosin**

de
personalitate

TRANSFERUL DE PERSONALITATE

Titlul, în ciuda sobrietății sale aparente, este unul șugubăț de eliptic... Autorul moral al titlului și-a transferat, influențat de puternica-i personalitate, ideea primă într-un plan secund. Citindu-i printre rânduri intenția primară, descoperim că ne lasă să umplem golurile lăsate cu bună știință (precum regii asfaltului în drumurile patriei...) cu idei care mai de care mai năstrușnice...

În cele ce urmează, vom încerca să ne achităm cât mai onorabil de această faină sarcină. Așadar, într-o primă fază, avem cuvântul transfer care, în franceză se grafiază cu un t la urmă: *transfert*. De unde unii au înțeles că e vorba de trecerea de la sfert la jumate (axioma hoțului - azi un ou, mâine un bou), alții au înțeles că din sfertodocti pot deveni semidocti, cumpărându-și diplome și grade de doctor ca la tarabă, folosindu-se de influența politicului asupra celorlalte sectoare.

Alții au înțeles (ca să vezi ce înțelegători sunt ei...) că vocabula asta e compusă din trans + sferă, în concluzie, că se poate trece ușor dintr-o sferă într-alta... Depinde de sferă, cică ar fi zis Magdeburg. Din sfera politicului în cea a economicului, a socialului etc. Ba chiar că pot trece din pătura de jos (de-alde Păturică parvenitul) în sferele înalte, de te ia amețea când te uiți în sus, da' mai ales când te uiți de-acolo-n jos, la popor, așa că mai bine nu te mai uiți! Îl lași baltă - sunt bune și inundațiile astea la ceva...

Îți faci iute un transfer de personalitate, te dedublezi într-un tip jmecker și dăștept, te umfli-n ce ai cu pompă (inclusiv funebă...), te dai preocupat de soarta neamului și te retragi în înalte sfere ale eului personal la treabă, accelerat la agoniseală și rapid în mișcări, să vadă cine trebuie că te agiți...

Alții, alchimiști de meserie (precum șuții la chindie) au devenit brusc și abrupt profesioniști, descifrând în zisul cuvânt (ăsta să fi fost oare la început?! De carieră politică, prin urmare) alte componente elemente: trans + fer, adică, trebuie să treci iute de la fier la aur, să lepezi fierul înrobitor la sânul sărăciei și să te faci frate cu aurul întru bogăție... Și au trans-pirat (de unde pirateria la drumul mare - regii asfaltului), trans-bordându-și (vezi afacerile cu borduri) pișicheșurile în conturi cu multe zerouri (că zerourile la zerouri=nulități, trag)... Unii trag la plug, alții de răspundere fug... Cam asta-i diviziunea muncii, pe la noi... Mai nou, e pusă de unii pe seama lui *Divide et impera*... Adică, împarte cu kp banul public și devii împărat!

Acu' c-am epuizat transferul ăsta ineputabil, să ne ocupăm nițel (decât să ne ocupe alții) de chestia asta, cum îi zice, domle, a, da, personalitate... parcă... Da' ia stai, că ceva nu-i în regulă, cuvântu' ista-i de sorginte comunistă, bre! Ce caută el în vocabularul nostru, de foști activiști pe tărâmul bunăstării generale a oamenilor noi?! Că de la cultul personalității, deduc unii că personalitatea e unu care are un cult pentru sine, probabil că de asta s-o fi înființat ministerul cultelor (da' ăla a ocultelor când se înființează?).

Spuneam la început că titlul ni se pare nu doar lapidar de laconic, ci și eliptic. Citim așa, printre rânduri, că ar fi vorba de un transfer de putere către o personalitate adevărată, sau că puterea ar avea nevoie de un transfer de personalitate. Nu că ea n-ar avea, da' cum coloana vertebrală te trimite cu gândul la demnitate, hop și noi cu gândul la demnitari, la vreo demnitate de rang înalt, că doar oameni suntem, nu ?! Unii dintre noi, măcar... Și cum transferul rezolvă misterul, treci bre să-ți facem un transfer de personalitate, să zică boborul: ptui, da' ce om deștept au pus acolo, tttttttttttttt.....

Și cum vorba aia den bătrâni: Nu știe stânga ce face dreapta, e invenția oamenilor politici, transferul ăsta face trimitere, măcar parțial, la fețele lui Ianus, ăla de privea cu o față înainte și cu una înapoi, sau, în traducere liberă: una zice și-alta face, nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase... Unii cred că dacă ar avea două fețe, n-ar mai face fețe-fețe, ba chiar că ar face față mai ușor la sarcinile asumate și obligatoriu neachitate. *Mamă, ce față de parlamentar*

(urmarea la p.4)

ai, îi zise mă-sa lu' Bulă într-o bună zi. Åsta o crezu pã cuvânt, dete fuga la primu partid care-i ieși în cale (c-așa ies ele înaintea oamenilor, să le rezolve problemele...) și-și depuse adeziunea, se jură strâmb c-o să facă și-o să dreagă și gata, se trezi-n șparlament... Happy end - ul unui love story al lui Bulă cu boboru'!

Problema cea mare era că Bulă nu prea avea el față, mă-sa spusese chestia aia așa, într-o doară... Ca să n-o mai doară capu, de-aia. Acu ce era să facă Bulă, decât să recurgă la un transfer de personalitate, să-l ia lumea și pe el drept o personalitate, nu ? Și uite-așa de la body piercing a apărut moda tatuajelor politice. Să iei un neica nimeni din ăia care nu știu tabla înmulțirii decât pe jumate (e mai importantă aia a-mpărțirii, cine-mparte nu poate rămâne imparțial și ia tot, conform regulii americane în doi timpi: 1. *Hit and run*, adică dă lovitura și fugi (cu banii); 2. *The winner takes it all*, adică învingătorul ia tot, ălalt strigă *Vae victis...*) și să-i tatuezi pe frunte un creier barosan, de-i atârână capul într-o parte.

Problema e că mintea-i scumpă, costă, cartea-i grea, faci hernie la crebel și la portofel (de la meditații...). și cum implantul cu silicon nu servește la nimic, apelăm la femei și la bancamondială, doar-doar s-or îndura și de-un transfer de personalitate, da' ăia nimic, că n-au nici pentru ei... Și uite-așa, riscăm să rămânem fără personalități la cârma țării, că diplomele luate pe șest nu îi deșteaptă cu nimic pe bieții oameni cu bani (Cică ăia care spun *Ba da* sunt niște bătărași, ăia de spun numai *Ba nu*, se umplu de bani (Ba nu face la plural bani...)). Pun punct aici, că dup-aia nu mai am unde să-l pun, mi-l ia vreun Bulă și zice: Punct și de la capăt... Și nu mai vreau! Voi mai vreți?!

Sunt din nou pe o insulă... Nu, nu pe o insulă, ci pe insula mea. Îmi iau metafora în brațe, trag aer în piept, parfumul cuvintelor e din ce în ce mai puternic, se inserează peste cărți, peste culori, creionul începe să se miște nerăbdător... Romanul lui Marius Cioarec – „Am fost cândva... OM” - se deschide în fata mea; zâmbesc cu o ușoară emoție, îi ating paginile: oare cine este cartea aceasta, ce vrea ea de la viață, de ce s-a născut, unde visează să ajungă, cât va trăi? Oare când a visat-o prima dată creatorul ei, ce muzică a auzit în sufletul lui, cum a scris-o, cum i-a atins sufletul, când s-a eliberat de ea? Cine sunt oamenii din carte, care sunt speranțele lor, spre ce se îndreaptă, ce le oferă viața, unde și cine este iubirea, marea, unica iubire? E mai puternică ea decât moartea însăși sau moartea e sora ei întru nemurire? Întrebări multe, din nou prea multe, în timp ce stau pe insula mea, plecată departe de lumea reală, cu o nouă carte ce s-a oferit cititorilor de aici și de aiurea.

Tânărul autor, Marius Cioarec, este deja la al doilea roman. L-am cunoscut la Universitate, cu doi ani în urmă, când a debutat cu o carte scrisă foarte bine și intitulată ciudat și misterios „Diavolul poate fi blond”. „Din nefericire, nu întotdeauna câștigă binele, iar înfrângerea acestuia are mereu repercusiuni asupra oamenilor nevinovați”, notează el ca un veritabil justițiar. Cel de-al doilea roman al său „Am fost cândva... OM” pare să continue, într-un fel, specificul primei cărți, dezvăluind o societate suferindă și crudă.

Cele 13 capitole ale romanului (fără să fie un număr fatidic decât pentru personaje) dau viață unei povești a zilelor noastre, o poveste simplă, obișnuită și, în același timp, unică prin intensitatea și, de ce nu, romantismul ei povestea de dragoste sfârșită tragic dintre Andreea și Liviu. O altă Julieta și un alt Romeo, de data aceasta el un romantic în căutarea idealului în amor iar ea o pragmatică fără prejudecăți, victima frustrărilor din copilărie și a unei familii lipsite de căldură, zdruncinată de aburii alcoolului și violenței. Tipic pentru societatea nefericită de astăzi, bântuită de alienare, de căutări fără răspuns. Subiectul pare inspirat din poveștile de dragoste pe care le vedem la TV, condimentate din plin cu tot tacâmul problemelor societății (actuale sau nu): frustrare, lipsa afecțiunii în copilărie, violența în familie, prostituție, vulgaritate, prejudecăți.

Cartea începe direct, printr-o constatare plină de fascinație și erotism; este momentul întâlnirii personajelor: „Ochii mei, parcă hipnotizați, o fixau cu asiduă frenezie. În acel moment, îmi doream să o strâng în brațe, să o sărut, cu toate că nici măcar nu o cunoșteam.” Dragoste la prima vedere, după cum se vede. Întâlnirea continuă firesc, într-o viteză specifică relațiilor de astăzi: o scurtă conversație, dansul romantic și lasciv, apoi invitația „la tine, la o cafea adevărată.” Autorul afirma convins: „Da, fusese ceea ce se numește dragoste la prima vedere, chiar dacă nu vă vine să credeți. Așa ceva exista, vă pot garanta.” După cum se observă, narațiunea se face la persoana întâi, naratorul este și personaj, asigurând astfel o senzație sporită de autenticitate și sinceritate. Așadar, avem de-a face cu o narațiune homodiegetică, având în vedere că unul și același personaj își asumă o dublă funcție: de reprezentare (actul narării) ca eu narant și de acțiune (având rol în diegeza) ca eu narat (actor).

Cel de-al doilea capitol continuă și dezvoltă aventura amoroasă, sporind curiozitatea cititorului, creând o atmosferă de așteptare construită dintr-o sumedenie de detalii bine alese. Autorul descrie progresiv etapele pasiunii ce ajunge să înlănțuie personajele, ajungând să dea un verdict categoric, plin de convingere și forță: „Atunci, în momentul acela, am știut că pe ea o iubesc așa cum nu am mai iubit pe nimeni. Era ceea ce se poate numi iubirea vieții mele. O iubeam, o adoram, îi sorbeam gingășia cu nesaț, precum un bețiv notoriu care suge dintr-o sticlă ultimele picături și ar fi în stare să

strângă si sticla, poate-poate o mai ieși ceva. Da, eram nebun după ea, ar fi zis unii. Dragostea e ca un drog.”

Totuși, mult prea curând, o întâmplare neașteptată produce o furtună în Paradis și un adevărat uragan în sufletul eroului nostru, aflat pe culmile iubirii pentru o femeie pe care nu o cunoștea aproape deloc. Întâmplarea scoate la iveală o latură pe care nici măcar personajul însuși nu și-o cunoștea, afirmând confuz: „Nu mă recunoșteam. Eu, care eram un cavaler, unul dintre băieții buni ai planetei, care ura violența! Vai, ce poate face dragostea din om! Sau gelozia?” Această reacție este unul din primele semnale ce prevestesc deznodământul tragic al poveștii de dragoste dintre Andreea și Liviu.

Capitolul al treilea „îmblânzește” oarecum atmosfera și tensiunea din sufletul personajului masculin, aducând-o în prim-plan pe mama acestuia, zugrăvită în culori tandre, în atmosfera caldă a casei părintești. Întâlnirea cu mama determină personajul să filosofeze despre timp, respingerea viitorului și nostalgia copilăriei: „Alerg cu înverșunare în trecut pentru a-mi recupera copilăria... Mi-e dor de lumea văzută prin ochii adolescentului care am fost, copilul din mine se luptă zadarnic cu anii care îl copleșesc cu trecerea lor, indiferentă la simțirile lui... Plâng tot ca un copil, dar sufăr ca un om mare, conștient că nu e nimic de făcut”... Un „fugit ireparabile tempus” ce pregătește oarecum evenimentele ce vor culmina tragic pentru ambele personaje.

Întregul roman este presărat cu adevărate reflecții filosofice despre viață; autorul îl citează chiar pe Friedrich Nietzsche: „Viața înseamnă a transforma constant în lumină și în flacără tot ceea ce suntem și tot ceea ce întâlnim.” Într-o discuție cu mama sa, aceasta oferă mostre de înțelepciune: „Dar te-ai gândit tu vreodată că, de fapt, nu timpul trece, ci noi trecem prin timp? Că suntem mărfuri perisabile?” Sau, vorbind despre bătrânețe și bătrâni, autorul reflectează: „Consider că nu trebuie să ne înclinăm în fața morții, ci să o înfruntăm senini, cu fruntea sus, așa cum ținem piept unui dușman.”

Capitolele următoare descriu evoluția sentimentelor celor doi tineri care trăiesc o pasiune mistuitoare cel puțin din perspectiva personajului-narator bântuit de temeri, întrebări și unele accese de violență cauzate de gelozia ce îl macină din ce în ce mai mult (și care este pe deplin justificată având în vedere scenele ciudate la care asistă și ale căror protagonistă este iubita lui). „Raiul” pe care îl trăiește în brațele fetei îl determină să afirme: „cred că aș fi putut uide pentru a păstra integritatea și moralitatea Andreei intacte.” Pare totuși un proces de autosugestie, ca și când Liviu nu ar vrea să-și păstreze luciditatea, ci o vrea adormită complet pentru a se proteja de un adevăr ce l-ar putea distruge. Iubita sa, „toată un cântec”, fata ale cărei cuvinte „păreau versuri romantice fredonate de un aed”, „zeița” ce îi luase mințile și îi furase liniștea devenea tot mai mult rațiunea sa de a fi. Totuși, din ce în ce mai des, tânărul liniștit și rațional are accese de furie necontrolată ce îl fac să simtă că ar putea uide din gelozie. „Durerea pe care o

încerci în acele clipe de coșmar este enormă (...) Să îți bănuiești soția de adulter sau iubita că s-ar fi culcat cu altul este păcatul suprem în viziunea ta, păcat care îți strânge capul într-o menghină invizibilă, pieptul în chingi nevăzute, iar mintea întunecată de răzbunare și de gelozia extremă îți devine principalul și cel mai redutabil adversar”.

Gelozia îl determină să caute, să sape, să dezvolte cu ajutorul prietenului său un mecanism demn de un adevărat detectiv. În final, personajul masculin descoperă că marea sa iubire este, de fapt, prostituată. Întreaga sa viață este distrusă: „tot universul meu se prăbușise, toate speranțele mele, sentimentele, se rostogoleau acum într-o prăpastie întunecată și fără fund. Eram pierdut sau cel puțin așa mă simțeam, orizonturile mele nu le mai

zăream, totul era cufundat într-o beznă deasă”. Aristotel cerea în „Poetica” să ca tragedia „să înfățișeze oameni de ispravă trecând de la o stare de fericire la una de nefericire. Precum într-o tragedie greacă, bărbatul o imploră pe femeie să îl lase să o strângă în brațe, „plângând ca un copil”, o sărută cu violență, ca posedat, apoi o sugrumă, parcă hipnotizat de o vrajă malefică. Și pentru ca tragicul să fie complet, tânărul începe să aibă halucinații, își vede iubita „îngerul” lui și îi aude glasul ademenindu-l într-un joc al morții. Acesta se prăbușește, iar înainte de moarte, înainte „să se lase întunericul”, rostește un ultim „te iubesc”. Astfel, cei doi se unesc în moarte...

Finalul cărții este, într-adevăr, neașteptat. Tensiunea dramatică este remarcabilă, fiecare detaliu contribuind la sporirea acesteia. Scriitorul este un maestru al gradării conflictului, al construirii acestuia, menținând treaz interesul cititorului până la ultima pagină a cărții. Acțiunea este întreruptă de momente de descriere (și de reflecție, așa cum am menționat deja), creionate sugestiv, iar personajele secundare sunt introduse la momentul oportun. Conversațiile personajelor relevă amănuntele de care este nevoie pentru o construire corectă și naturală a acțiunii, ajungându-se la punctul culminant exact atunci când cititorul se află la apogeul așteptării. Marius Cioarec pare să înțeleagă foarte bine psihologia acestuia și îi oferă „doza” de care are nevoie pentru a continua lectura. Autorul construiește un fragment de lume pe care o cunoaștem foarte bine cu toții, iar meritul său constă tocmai în faptul că o redă perfect firesc, veridic, iar scrisul său are un puternic caracter vizual. Imaginile par filmice, se derulează prin fața ochilor simultan cu actul lecturii, ceea ce ajută cititorul să se simtă într-o oarecare intimitate cu faptele și personajele. Cu siguranță, Marius Cioarec are vocație de scriitor, iar acest lucru se poate observa chiar de la primul său volum.

Stau cu o lume în brațe, gânditoare, privesc din nou chipul cărții, iar zâmbetul autorului, cald și timid, se întreve de undeva, dincolo de viața pe care a creat-o. Și totuși, nu moartea are ultimul cuvânt, ci viața, viața clocotind de iubire, de vise duse pînă la cer... Acolo sus, foarte sus, iubirile întotdeauna se întâlnesc...

**Adina
Fuică**

Cineva. În rolul principal, eu...

În orice oglindă m-aș privi, sunt eu; mă caut des și poate e banal c-o spun. Îmi agăț chipul ca de marginile unui vis pe care aș vrea să-l știu înainte de a mă cufunda în el, pentru a avea răgazul să mă pregătesc pentru un eventual vârtej. Ciclic, mintea mea, din orgolilul de a nu-și pierde suplețea de la atâta joacă (cui i-ar fi ușor să ocupe mult-mult loc pentru ca apoi să se subțieze primejdios?), renunță la toate și-și găsește treabă cu un fluture care, din când în când, trece prin părțile noastre. Acum, dacă ar fi să fiu onestă, aș zice că proba ipoteticei mele maturizări ar fi asta: sunt îndeajuns de înțeleaptă ca să nu mă mai las amăgită de aripile velurate? Pentru diversiune, aș avea câteva posibilități: fie să mă întorc la cuvintele care au învățat să mi se prelingă dens pe degete, fie să nu mai răspund niciodată că îmi construiesc amintiri frumoase atunci când sunt întrebată ce mai fac. Și încă ceva: să nu mă mai gândesc tot timpul la fractura dintre mine și realitatea asta îngrozitoare care se impune!

Cred că cel mai mult îmi priește momentul acesta, pentru că nu mai fac niciun efort pentru a traversa bariera atâtor zile oarecare, de vreme ce rămân mereu în urmă, în afara timpului, ori prea sus, ori prea jos, din disperarea de a nu înțelege ce se petrece în mintea sau sub pașii mei. Ultima oară când am privit înapoi, am văzut cum urmele se dilatau imediat ce ridicam pasul. Apoi dispăreau, semn clar că era cu neputință să-mi mai imaginez că încă aș avea cum să călătoresc nestânjenită de la un sentiment din trecut la altul. Cert e că acum sunt, în sfârșit, eu însămi, în faptă și în greșală, chiar dacă sunt rareori egală cu mine. Încerc să mă conserv cu elanurile mele prezente și nu-mi pasă dacă în ultimul timp creierul meu a dezvoltat serioase probleme de personalitate multiplă. Câtă vreme pretind că sunt permanent în devenire, aceste crize nu mă înspăimântă. Îmi filtrez emoțiile cu toate sucurile gastrice și le ajut să-și găsească locul de unde au fost smulse, urmărind un desen imperfect, lipsit de logică. Detest totuși vânătorii care mi le citesc în momentele cele mai nepotrivite, lăsându-mă descoperită ca într-o piesă burlescă în care sunt îmbrăcată prost și machiată prea strident.

A fi nimeni sau cineva nu ține de persistența mea în eroare sau de verticalitate, ci, mai curând, de puterea cu care pot să-mi diluez sângele cu toate iluziile. Nu aleg eu să fiu cineva, mereu altcineva, ci sunt aleasă. Refuz -mai nou- orice formă de protest, fiindcă prin asta mi-aș putea anestezia clipele în care am cunoscut și gânduri care plesneau sub presiunea greutății. Pe acelea, într-un efort de neomenescă voință, a trebuit să le lichefiez, să le tâșnesc prin toate golurile ce ar fi trebuit să mă închidă, să mă ascundă. Știu doar că acolo, în libertate, s-au risipit și nu s-au mai găsit niciodată, pentru că dincolo de ființa mea și-au pierdut densitatea și în loc să se lovească de pietre și de oameni, au plutit suple, s-au amestecat cu aerul, fără zgomot și fără urme. S-au înălțat ușor și doar eu le-am simțit neastâmpărul. De atunci, am rupt pactul cu rațiunea și iată cum, ignorând neliniștile, le-am cicatrizat. Astăzi sunt o ființă care a înghițit, succesiv, bucăți de carne și de dimineți cu vise stăruind sub pleoapele altor ființe, iar dacă ar fi să ratez ceva esențial, nu aș simți pierderea, pentru că inconștiența îmi dă senzații de dinainte de a mă naște, iar lumii, ritmul inimii mele! Tocmai de aceea nu privesc oglinzile în care sunt mereu aceeași cu ochii prea larg deschiși; s-ar sparge dacă mi-ar cunoaște ezitarea. Și, da, cred că și de data asta voi alerga în urma fluturului, ca semn- nu-i așa? - de imaturitate. Îmi păstrez luptele interioare pentru alt anotimp.

CulturaUnesJe sufletele!

Așterne-te drumului visării!

Din herghelia gândurilor mele, le potcovesc pe cele mai îndrăznețe, de aceea:

Aș vrea să simt zborul păsării, unduirile penelor ce mângâie razele soarelui și care ocrotesc puii din cuib.

Aș vrea să mă pun în locul unei ciuperci comestibile, ca să văd și să aud ce simte ea sub pălăria ei gingașă. Sau în locul lui Alice, care devine uriașă sau pitică gustând din ciupercă, de ce nu?

Aș vrea să visez ce visează leul înainte de a-și ataca prada, să intuiesc victoria pe care o simte încă de când își urmărește și adulmecă prada. În schimb, aș putea măcar atât să fac: să adulmec dorințele celor din jur pentru a-mi da seama care mi se potrivește și mie cel mai bine!

Aș vrea să zbor cu aripi din petale, iar sufletul florii să mă ghideze direct spre soare! Sigur astfel de aripi nu s-ar topi, ci și-ar îndeplini misiunea cu succes, căci roua dimineții de pe petale ar stimula imaginația pentru ca sufletul meu să atingă o rază de binecuvântare!

Aș vrea să îmi culc inima pe un nufăr ca să simt calmul Deltei și inspirația ce vine din străfunduri. Trag cortina apelor și mi se pare că încep să am vise transparente, clare ca fundul mărilor. Pe scenă tot în coadă de pește se încheie totul!

Îmi doresc să intru în creierul unui Mozart, unui Beethoven pentru a pătrunde tainele genialității! Portativele de simțire mi s-ar derula cu siguranță în fața ochilor, invitându-mă să adaug note, notele înțelegerii parțiale a misterului.

Îmi doresc să transfer timiditatea mea unei sălcii, care oricum este emoționată când vântul îi suflă printre plete. Sper că o doză de emoții în plus nu îi va face rău! Și oricum va trece neobservată, căci salcia e gânditoare și nu sentimentală;)

Îmi doresc să fiu perla din cochilia unei scoici aruncate pe malul vieții. Vreau să simt strălucirea pe pielea mea și să mă îmbrac cu ea. Chiar dacă ancora a fost ridicată în căutarea unei noi aventuri, sclipirea perlei va fi reflectată de ape, care îi vor păstra vie amintirea.

Vreau să fiu mare, ca să pot mîngâia delfinii, bancurile de pești ce se perindă vioaie spre bucuria noastră. Dar nu ocean, pentru că în ocean sunt balene și rechini, iar eu nu aș ști cum să le apăr pe celelalte vietăți de acestea, mai ales că eu vreau să dau alinare și nu să aduc furtuna. Cine nu vrea decât să invoce liniștea dinaintea furtunii, n-are decât să fie ocean!

Vreau să fiu spinii unui trandafir pentru a ști ce înseamnă durerea și pentru a aprecia mai mult tihna, bunăstarea. Pentru a distinge între bine și rău, trebuie uneori să te lași sfâșiat de neajunsuri și suferință pentru ca apoi să revii complet regenerat la gânduri mai bune. A fi generos implică să știi ce înseamnă și lipsa!

Vreau să fiu stiloul unui mare scriitor, pentru a simți tot ce simte și el. Vreau să văd când se ridică din fotoliu hotărât să pună mâna pe peniță, să aștearnă gânduri alese pe coala albă ce îl așteaptă pe măsută. Mă voi bucura de fiecare dată când va scrie cu mine, pentru că știu că e un om bun, plin de idei originale. Apoi, când mă va pune la loc, voi simți atingerea mobilei și mă voi întreba ce va scrie cu mine a doua zi. Până atunci, din Țara Minunilor, îi spun pe curând. La fel vă spun și vouă!

Simona Frosin

Clara MĂRGINEANU

Când s-a ordonat să mă nasc, cuiva i-a fost milă de ce urma să trăiesc, așa că mi-a dăruit și echipamentul de salvare, adică poezia.

Am scris pe furis, m-am ascuns de ochii cruzi ai mulțimilor, am ascuns și poezia unde m-am priceput eu mai bine, mi-era rușine de slăbiciunea mea și îmi mușcam mâinile când auzeam o anumită intonație: „ei, lăsați-o, ea e poetă...”. Multe, foarte multe dintre caietele copilăriei și adolescenței nu mai sunt, au murit odată cu o parte din viața mea. Apoi am înțeles că trebuie să transform crucea pe care o aveam de purtat, în blazon. Și într-o iarnă oarecare urletul mi-a sfâșiat ființa și am crezut că nu mai pot, că nu mai vreau, că nu mai încap în propria mea viață, am eliberat un strigăt de animal înjunghiat și am scris „Actul întâi sau Cupa cu Iluzii”. Am publicat-o. Atunci a venit George Țârnea și mi-a spus că numai unii dintre noi putem suporta acest destin care ne poate prăbuși în noroi sau ne poate ridica la stele...

Viața pe care am trăit-o acut, la intensități vecine cu insuportabilul, am transformat-o în poem care încă se mai scrie. Cărțile închid în ele vârste, ani, zile și nopți, disperări și răni nevindecate, ele sânt exerciții de exorcism. Am ars, am ars, am ars într-o mistuire lentă, dureroasă. Priveam fotografiile de pe copertele cărților mele și de fiecare dată

vedeam o străină. Poeta Clara Mărgineanu este cineva care mă chinuie îngrozitor. Dar o iert, pentru că știu cât suferă.

Apoi am înțeles că urmele de lovituri nu mai pot fi ascunse sub fard. Mi-am achiziționat măști splendide și comode din spatele cărora nu mai răzbea nici o lacrimă, nici un urlet. În vara aceasta am întâlnit un om care m-a luat pur și simplu de mână deși nu știa cine sunt. Curând, foarte curând a reușit să-mi scoată măștile una câte una. Într-o noapte m-a văzut vorbind la un microfon, sub lumina reflectoarelor. Dimineață, m-a văzut plângând cu capul în pumni, tremurând de durere, spaimă și remușcare. Probabil a înțeles câtă nevoie aveam să fiu iubită, iertată și nepărăsită. L-am întrebat cu glas stins: „nu mai semăn cu fata de aseară, nu-i așa?”. A plecat și are undeva în bagaje „Măștile Cleopardei”.

CulturaUnește sufletele!

2. Cum mă văd ceilalți, mă întrebi? Lasă textul așa, căci îți răspund ție, Florina. Fiecare om mă vede funcție de cât mă iubește. Și fiecare om iubește atât cât poate.

Doamna Slavici i-a scris lui Maiorescu o scrisoare odioasă „Luați-mi-l de pe cap pe domnul Eminescu”. Maiorescu scrie asta în romanul său, adăugând: „în așa oglindă, așa portret”.

Uite ce scria Horia (Gârbea) de curând, în Luceafărul: “Cine să fie Cleoparda? Cine dacă nu **Femeia albastră, Fata de asfalt, Prizoniera libertății**, cea care dansează cu pumnalul în inimă din 1995 până în zilele noastre?(...) Amintirile Clarei sunt însăși poezia ei, atât de confesivă și vitală. Afirmția sa, *la nașterea mea ursitoarele au fost bete* nu se susține integral, pentru că destinul său, cel poetic cel puțin, nu apare nesigur, ci merge drept, ca pe sârmă, pe aceeași cale, clară, a poeziei!”

Cu asemenea prieteni în jur, care au răbdarea să mă cunoască și să mă înțeleagă, și care uneori mă explică pe mine, mie însămi, ar trebui să mă numesc un om fericit.

Pentru că da, am avut parte de lături și calomnii care mi-au mutilat tinerețea, dar și de aplauze, brațe de flori, cronici minunate pe care nici acum nu știu dacă le merit.

Ar trebui să mă consider un om fericit pentru că simt în jur prietenie, căldură umană, solidaritate...

Un fel de dragoste. Trăiesc în(tru) poezie și asta ar trebui să îmi fie de ajuns. Sunt un om foarte singur, Florina. Singură, cu toată lumea alături. Probabil că doar eu sunt vinovată. Am scris cândva versul: „în mine era un demon/ pe care nu cuțitul îl putea ucide/ ci iubirea”.

Încă aștept această iubire care să curețe totul în mine, să mă despovăreze de rele și de păcate. Acum cred că dacă omul acela există și va putea suporta dragostea mea, el sigur, este poet.

my self

Uneori poezia mea nu sunt eu. Textul în care tac vorbește cu o gură mare, conturată. Iar textul în care vorbesc aude voci difuze despre cum ar trebui să arate: ochi, gene, mâini, înalt, slab, genunchi, inimă. Cum sunt eu cu adevărat în poezia pe care o scriu? Cum sunt perceput(ă) de ceilalți, de către cititorii mei? Spre care text pot să arăt cu degetul și să spun: uite, aici sunt eu, cel/cea adevărat(ă)... (f.z.)

1. (auto) portret poetic: cum ești tu cu adevărat ?

2. Cum te văd ceilalți în spațiul poetic?

În acest număr răspunde

Clara Mărgineanu

my self

Cultura Unește sufletele!

Adrian Bezna ascunde în ființa sa o lumină vindecătoare. Spun ascunde, pentru că poemele sale au ajuns să fie publicate târziu. Desigur, nu prea târziu, pentru că autorul are 42 de ani și o viață de trăit și de scris în față.

Adrian Bezna are norocul de a se exprima prin muzica sa, prin vocea și chitara care îi compun ființa. A trăit și trăiește în poezie, pentru că muzica folk asta face, un serviciu imens poeziei. Dar Adrian Bezna a compus pe versurile altor poeți, i-a lipsit trufia de a se impune doar pe sine. Până la urmă însă, inevitabil, și poemele sale și-au găsit muzica. Sunt cântece de o rară frumusețe pe care le răspândește în oameni, în orașe, în festivaluri, direct în inimă. În sfârșit, volumul său „Cu lupii laolaltă” a fost publicat. O revanșă întâmplată atunci când a trebuit să se întâmple. Adrian Bezna locuiește la Piatra Neamț, atunci când stă într-un loc, pentru că cel mai adesea cântă pe diverse scene, în diferite locuri de pe hartă. L-am întâlnit, l-am jefuit de poeme. Nu am apucat să îi spun, dar o fac acum, *Bine ai venit în literatură, Adrian Bezna!*” (Clara Mărgineanu)

cu vînt înainte cu prins de cuvinte dintr-o dragoste-naltă cu lupi laolaltă cuprins de acest descîntec de lună ca-ntr-un joc de-a Newton trăiesc singurătatea unei piramide eu, eu, de la geamul tău eu, cînd treci cu mersul tău și mi-e teamă de aceste rînduri simple, fără de mine despre cei salcîmi cu floare care îți plîng ție și îți spun că simt cocorii cînd pleacă de la ateneu cu toamna-n răscruce ca să ne pedepsească pe noi că nu ne-am priceput la nici o constatare de toamnă și n-am priceput războiul și grațierea de toamnă și-i mai simt că pleacă așa, ca să nu ne vadă bețivi de toamnă doar așa de toamnă și mai pot să-ți povestesc de setea cîinilor de o ploaie cu cîini chiar înainte de iarnă cu Tamara cînd m-am așezat între tine și lupi, cu lupii laolaltă, de fapt, ca să vezi că acum se întâmplă acest descîntec de mine

de-a Newton

teama merelor
în fața legilor fizicii
mă îndeamnă să-ți spun
că,
atunci cînd,
o lacrimă cade
ca
o picătură de ploaie,
constați diferența dintre
dragoste și gravitație

singurătatea unei piramide

știu eu, că dragostea mea fără leac
cîndva s-a oprit în Egiptul din veac,
faraonii au pus la picioarele mele
piramide de piatră înalte și grele,
războaiele lumii de-atunci s-au oprit
cînd n-am mai urît și m-am pus
pe iubit.

cîte Niluri au plîns
ochii mei de aramă,
ochii mei,
ca doi paznici la margini de veac,
știu eu,
dragostea mea fără leac
cere, pînă și astăzi,
piramidelor vamă...

eu, de la geamul tău

iubito, de la geamul tău,
văd oamenii
mici, peticiți de culori
și piața cea veche cu miros de călău.
Capul meu
o fi fost de martir...? Nu știu, zău,
de ce te întreb tocmai asta în zori!

iubito, de la geamul tău,
uneori,
ploaia pare-o haită de lupi
și luna o pată de var într-un hăuuu!
Capul meu
o fi fost de nebun? Nu știu, zău,
dacă vrei, poți să vii lîngă mine să-l rupi!

iubito, de la geamul tău,
am vărsat lacrimi mari
cît o roată de car
și-am privit cu păcat, cu părere de rău
la femeii sau la fete,
da- de ce...? Nu știu, zău .
Poate-atunci ... cînd tăceai ...
și tu n-aveai habar .

iubito, de la geamul tău,
mi-a fost, oare, bine
sau nu știu cît rău?
că lumea s-a spart
ca o lună în zori
în cioburi de lupi hămesiți de culori.
așteaptă-ăă..., nu vezi? Stau la rînd la călău.
Un nebun sau martir ai iubit? Nu
știu..., zău!

eu, cînd treci cu mersul tău

cînd treci
cu mersul tău de fată
de parc-ai fi un ceas de preț,
mi-aruncă timpul cu dispreț
trei firimituri de niciodată.

orașul tot e-un ceas de pași
cînd treci
cu mersul tău de fată,
din pașii tăi
trecuți - rămași,
se schimb-a ceasurilor dată.

cînd treci,
trec trenurile-n gări
să ducă
oamenii la oameni
să mai împartă înțîmplări.
cînd treci,
nu-i loc de întrebări.

cînd treci,
așa cum tu nu știi,
se-adună președinți de state
să hotărască de e noapte
cu mersul tău
sau, poate, zi.

pe lîngă oameni buni
sau răi
cum treci tu,
n-a trecut vreodată prin lume
un alt mers de fată.
Ce-i lumea
fără pașii tăi?
cînd treci,
m-apucă un dor de ducă
pe lîngă plopilor încă pari
în miezul miezului de nucă m-aș
duce,
doar să nu dispari .

cînd treci, de fapt,
așa cum treci,
așa cum trec doar trecătorii
prin fața porții închisorii,
îngheț precum pereții reci

Nicoleta Onofrei

Anatolia

11

Anatolia visează în nisip, nisipuri. Visează mai ales ca visul să fie piatră. Greu. La locul lui. Strânge nisip. Îl adună - nisipul - în grămăjoare, frumoase, cu diferite modele. Îl palpează, scalpează, taie, udă. Îl bate cu ciudă. Așteaptă poate se împietrește. Poate se leagă. Poate... Îl trădează. O trădează. Până când începe să-l caute. Să-l adune iar firicel cu firicel. În genunchi. Zdrelțiți, plictisiți, obosiți. Și atunci le dă drumul - firelor. Să se piardă. Se apucă să vândă pietre atunci Anatolia.

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

Episodul 23362

Întoarcerea Victoriței

Victorița după ultimele experiențe ce implicau cuțite, coarne, extrasenzoriale și interviuri penibil - revelatoare, și altele, după ce s-a luptat cu victorițele de ea, și bineînțeles după ce a cumpărat pâine, s-a retras iar în camera aia „spoită într-un fel de culoare”. Într-o încercare de autovindecare schimbă tonul, sau domeniul, părăsind recea și arida filosofie a minții pentru o hermeneutică a propriei vieți.

Aici o surprindem spasmodic împărțind lumea în două: în ouă și covoare. Adică cei care trebuie ocrotiți, chiar dacă sunt deja puși în faină, la sigur, și covoarele - încărcate de utilitarismul heideggerian, care sunt mereu călcate în picioare.

Refuzând vechea ordine a lucrurilor, legea morală și chiar rațională, se înfoaie (sau echivalentul numelui reacției pentru un om normal - revoltă). S-a trezit (în sfârșit!) renegată de conștiința comună. Acum își caută propriile propte, pe care la nevoie să la folosească și în atac. Din una în alta ajunge la un nou țel - trezirea omului „din somnul cel de moarte”. Găsindu-și-o astfel pe „Dulcineea” își ia propteaua la subraț și iese în câmp.

De ajuns

Olimpio, nu ești de ajuns. Ca băutura.

Oricâte pahare de alcool ai bea, nu sunt de ajuns.

Ca pomana unui mort.

Oricât de mulți ar fi colacii, multe colivele, simți sufletul tatălui în ceafă. Știi că nu poate fi mulțumit de moarte, pe când ceilalți sunt vii.

Pe când el nu a fost de ajuns.

Ca florile și iertările. Florile pe care nu le-ai dat, iertările pe care nu le-ai luat.

Olimpio, ceara arsă nici ea nu te va ierta.

Olimpio, iertările nu vor veni nici cu raiul, căci Dumnezeu nu-ți ia conștiința la intrare.

*

Dar cică unii oameni s-ar agăța zilnic de câte o mână, de câte un suflet, de câte o perdea...

Când nu se trag de păr, când nu se dau cu capul de pământ.

Numai unii, spun ei, se lovesc cu capul de cer, sau de nori.

Așa se vede lumea la rece, prin apă, și prin pahar.

Acum parcă mi-aș pune ochii la loc.

Dar nu am cu ce să-i lipesc.

Tata face numai cuțite pentru tăiat porci.

Eu iau cuțitul de tăiat porci, făcut de tata, și-mi decupez ochii.

Și. Mi-i pun la rece. Să se odihnească.

Acum că stau la rece, parcă văd mai la rece.

Ce văd doi ochi la rece.

Oricum, nu se vede prea bine:

1. din cauza apei

2. din cauza paharului

dedesubturi

nori pictați cu cerneală.
 nud - puternicul sentiment al euforiei
 se amestecă în mine.
 un mozaic de culori
 îmi reamintește de ce a fost
 astă vară.
 parfum. coapse. dulce. cer făcut din vată prăfuită.
 îmbracă-te în cuvintele astea
 și vino.
 îmi e rușine.
 sărut un iz a tine.
 dor.
 explozie de motive.
 culorile se distrează pe lângă
 noi.
 piele pufoasă.
 viață.
 respirații împrăștiate pe mine.
 cântece, priviri, euforie.

pruncucidere

sunt atât de fericită
 încât atunci când îți vorbesc,
 îmi izbesc cu subtilitate
 de ochii tăi
 buricele degetelor.
 iubesc.

ziua vindea zâmbetul șters

aș vrea să știu cum te dezvălui când nu te cunosc.
 să aflu ascunse poteci
 bătute de mii de domnițe către privirea ta.

✽

vreau să-ți cunosc norii.
 să-i calc încet.
 la o a șaptea atingere
 să mă metamorfozez.
 să ajung
 întregul tău trecut.

valuri de regrete

din când în când
 un fulger mai apare.
 tu ești la fel de departe
 și nu încerci altceva
 decât să mă luminezi.

esență II

miros a intimitate,
 portocale și dureri de cap.
 așa sunt de apoase
 căci mi se scurg
 de pe brațe până lasă libere
 și buricele degetelor,
 care se simt sprintene –
 căprioarele în oceanul pădurii.

✽V

Nepăsarea mea
 are formă și culoare –
 albă, moale, rece, tăioasă.

✽VI

totdeauna e așa cum vreau.
 liniștea,
 pacea se împreunează
 cu zgomotul și neliniștea – sunt eu.
 întreagă.
 un om.

Uneori septembrie
Îmi e mai mult decât un prieten
În fiecare an îl părăsesc în septembrie.
Repetiții, simetrii, variante, recapitulări
Încerc să însumez tainicele cuvinte
ale destinului.
Abia m-am dezmeticit de când
Am aflat că păpușa mea
suferă de Antrax...
Ea e singura care știe despre noi
Că suntem un **secret**.
Mi-e frică să termin versul acesta
De teamă că ar putea fi ultimul.

Eres

Mint. Îmi crește nasul de aici până la monitor.
Urăsc. Am buzunarele rupte, timp să regret.
Caut. Am spart o bază de date, am ucis.
Țip. Zâmbesc doar cu bunica în albumul foto.

Refuz. **Mint** când spun că urăsc să te *caut* *țipând*.
Renunț. **Urăsc** să telefonez rudele, bunicii.
Resping. **Caut** tastele pe întuneric, râd isteric de ele.
Reușesc. **Țip** când îi simt căldura de pe lumea cealaltă.

N-O-I

Împrumut fragmente din viața mea.
Sunt fericită. Fericire de proastă calitate.

Greșelile nu mai sunt la modă.
Suntem fericite. Ne sinucidem ușor dar sigur.
Ne dăm întâlnire la colț. Una din noi ajunge mai repede
Cealalta se lipește de perete, mănâncă calcii.
Iar asta pentru că alta dintre noi păzește pereții vecini.
Desenez căi ferate la colțuri, organizăm curse de căi.
Fericirea nu mai e la modă.
Greșim din plin. Strângem din dinți și ne place.
Umbrele noastre sunt schizofrenice.
Închidem geamurile, dezpachetăm jaluzelele, le apretăm.
Nu vrem să ne vedem între noi, ne invidiem
Suntem frumoase, am fi putut face armata împreună.
Ne acordăm sentimente materne între noi.
Ne naștem zilnic, sărind de 9 ori până la tavan.
Dacă vreau să te avortez, îmi smulg 7 fire de păr.

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

Dicționar de sterologisme

de Victor Sterom

- Ar fi culmea culmilor să se pună impozit pe bogăția sufletului; dar cum nimic nu este imposibil, cine știe...
- Cu cât voi ști să îmi păstrez seninătatea minții și a sufletului, cu atât voi fi mai în siguranță...
- Știu că succesul pe care-l dobândesc muncind nu mi-l poate ierta niciun prieten...
- Nu știe nimeni câte pagini are destinul, dar fiecare om-aruncă- pe seama lui toate neîmplinirile...
- Niciodată nu se va umple prăpastia dintre vorbe și fapte; din păcate au căzut mulți în ea...
- Pe o mare a nepăsării se plutește ușor, dar să nu te aștepți ajungi la țarm vreodată...
- Pe capul oamenilor au căzut tot felul de epidemii, dare eu tot mai sper într-o epidemie de competență...
- Pentru mine, modestia este puterea de a-mi ascunde un merit care i-ar face pe mulți să sufere...
- Deoarece locuim în sistemul solar, trebuie să știm că lucrul cel mai de preț este propria noastră umbră...
- Trebuie să cunoști că nu tot ce-ți lipsește îți poate oferi altcineva, și tot ce îți oferă alții, merită să fie primit...
- Oricât am căuta să aflăm mai multe piscuri morale în noi înșine, se pare că într-un om nu locuiește decât unul...
- Curajul îl pot compara cu un cal năvălăș în șaua căruia nu rezistă decât cel ce poate să stea cu capul sus...
- De o carte bună, capabilă să-ți schimbe viața, apropie-te ca de o iubită; nu trebuie s-o citești decât atunci când ți-e dor de ea...

Casa doctorului Aristide Serphioti din strada Domnească

14

d
u
n
ă
r
e
a
d
e
j
o
s

În următorul articol aş dori să vorbesc despre o casă care merită să fie restaurată, nu doar pentru că a aparţinut doctorului Aristide Serphioti, un adevărat binefăcător al oraşului Galaţi, dar şi pentru arhitectura deosebită a acesteia sau ce a mai rămas din ea. Despre această casă nu se ştia mai nimic până anul trecut, decât că ar fi aparţinut unui avocat N.N. Dariu. Cercetările la Arhivele Statului din oraşul Galaţi au făcut însă lumină în acest caz şi au arătat după cum se vede şi mai jos că această casă are o vechime mai mare decât se credea şi că a fost construită de însuşi doctorul Aristide Serphioti. Dar înainte de toate să vedem cine a fost doctorul Aristide Serphioti. Aristide Serphioti s-a născut la 20 iulie 1828¹ în localitatea Hydra din Grecia². A urmat cursurile elementare şi liceale în Grecia³. A absolvit în mai 1851 cursurile Universităţii de Medicină „Ludwig-Maximilian” din München, devenind doctor în medicină.

A obţinut diploma de liberă practică în luna iunie a anului 1853, în Moldova şi s-a stabilit în acelaşi an la Galaţi⁴. A intrat în serviciul armatei ca medic de batalion clasa I în cadrul Garnizoanei Galaţi la 15 ianuarie 1854⁵. La 22 ianuarie 1854 este medic primar la spitalul filialei gălăţene a Epiropiei Generale „Sf. Spiridon”⁶. A fost înaintat la gradul de medic de regiment clasa a II-a la 24 martie 1855, iar la 7 mai 1857 a fost înaintat la gradul de medic de regiment clasa I⁷. A fost numit medic şef al Spitalului Militar Galaţi (1857-1870). Avansat la gradul de medic colonel la 2 octombrie 1858 şi medic principal clasa a I-a la 16 octombrie 1862. A fost numit membru în Consiliul de Igienă şi Salubritate al oraşului Galaţi în luna decembrie anului 1862⁸. După 20 august 1863 va fi numit epitrop al spitalului „Sf. Spiridon”, în locul lui Iancu Fotea, funcţie pe care o va deţine până la 16 august 1867. La 11 noiembrie 1864, cere „împământenirea”, fiind în serviciul statului român de 11 ani⁹. A demisionat din armată în anul 1870 şi a profesat ca medic civil la Spitalul „Elisabeta Doamna - Caritatea gălăţeană” până în anul 1899, când a ieşit la pensie. Medic primar al Spitalului „Sf. Spiridon” din Galaţi (1900-1901)¹⁰.

Medicii din Galaţi au constituit, la 24 noiembrie 1863, „Societatea medicală din Galaţi”, printre fondatori aflându-se şi doctorul Aristide Serphioti¹¹ care va îndeplini funcţia de preşedinte al societăţii până în anul 1881¹². Societatea avea în anul 1895, 25 de membri şi neavând un local propriu, dr. Aristide Serphioti cere aprobarea pentru a-şi stabili sediul şi biblioteca în sălile bibliotecii „V.A. Urechia”¹³. A fost principalul iniţiator al construirii Spitalului „Elisabeta Doamna - Caritatea gălăţeană” din Galaţi. A făcut parte din primul comitet de administraţie al spitalului ca vice-preşedinte¹⁴. La recomandarea consulului francez, Henri Boyard, guvernul francez îl decorează pentru merite deosebite la 16 iulie 1869 cu „Legiunea de Onoare”, iar „Societatea franceză de binefacere” din Galaţi îi acordă la 1 ianuarie 1880, o medalie omagială¹⁵. A mai primit şi alte decoraţii precum: Ordinul „Coroana României” în grad de comandor, ordinul „Steaua României” în grad de ofiţer (1878), ordinul rus „Sf. Stanislav” în grad de comandor, ordinul „Coroana Prusiei” clasa a II-a oferit de regele Prusiei, ordinul turcesc „Medgidie” în grad de comandor (1892)¹⁶.

Într-un dosar de arhivă apare pe *Lista definitivă a alegătorilor Colegiului I de Cameră din Judeţul Covurlui*

pe anul 1893 sub numele de Aristide Serfioți, de profesie doctor, locuind în strada M. Bravu, quartalul IV, cu un cens de 820 de lei¹⁷, iar în alt dosar apare pe *Lista definitivă a alegătorilor colegiului I Comunal din Urbea Galaţi pe anul 1897* sub numele de Aristidi Serfioți, de profesie medic, locuind pe strada M. Bravu, quartalul IV, cu un cens de 270 de lei¹⁸.

În testamentul său din data de 23 august 1903, apare cu domiciliul în strada M. Bravu, numărul 24. Prin testament lăsa moştenire moşia Calica, spitalului „Elisabeta Doamna - Caritatea gălăţeană” din Galaţi, care va deveni proprietară la moartea celor două surori ale lui Aristide Serphioti, Sckevo vedova Ioan Vrachno şi Elena vedova Ioan Giorgandopulo¹⁹. Cu veniturile moşiei arendată atunci prin contract lui Paraschiv Vasiliu cu preţul de 53.000 de lei pe an, Comitetul Spitalului va construi un spital de copii pe terenul său sau pe alt teren, purtând numele Aristide Serphioti şi se va întreţine din veniturile anuale ale moşiei Calica. Comitetul Spitalului trebuia să aibă grijă şi de biserica de pe moşia Calica. Surorile lui aveau ca sarcină să depună la Casa de Depunere şi Consemnaţiuni sau la Banca Naţională din Bucureşti pe numele facultăţii de medicină din Bucureşti, 40.000 în bonuri Creditului funciar Rural 5% a căror venit va servi drept premiu bianual ce se va acorda de către un juriu constituit din sânul facultăţii²⁰. Pentru azilul de copii care depinde de Societatea de binefacere „Alinarea” din Galaţi, lăsa 10.000 de lei în scrisuri Creditului funciar Rural 5%, iar Comunităţii elene pentru biserică şi şcoală lăsa 10.000 de lei. Pentru localnicii moşiei Calica propunea ca în fiecare an să fie înzestrate două fete sărace din Comuna Fileşti cu preferinţă din Calica, aceste fete să se mărite cu plugari şi să primească o pereche de boi, o vacă şi un plug bun. În ce priveşte instrumentele medicale şi biblioteca, primele să fie împărţite colegilor prin tragere la sorţi, iar biblioteca medicală să rămână Societăţii Medicale din Galaţi şi cea literară să revină bibliotecii Liceului V. Alexandri din Galaţi²¹. Aristide Serphioti a încetat din viaţă la data de 24 iulie 1905²² fiind îngropat în cavoul din curtea bisericii de pe moşia Calica astăzi Cartier Fileşti, în curtea bisericii „Sf. Treime”²³.

Doctorul Aristide Serphioti înainta o cerere cu data de 7 iunie 1867, Serviciului Technic de pe lângă Primăria oraşului Galaţi, pentru a construi o casă în strada Domnească, numărul 80, arhitect fiind Oscar Şwab (arhitect C.E.D.), Primăria

eliberează ulterior autorizația de construcție²⁴. În planurile casei doctorul Aristide Serfioti apare cu gradul de colonel. Clădirea urma să aibă două etaje, având ca vecin pe Sacomanu și ca materiale de construcție se foloseau var, nisip și cărămidă²⁵. Parterul cuprindea bucătăria, camera servitorilor, un coridor, intrarea, o antecameră, o cameră, o sală de mese și o cameră pentru musafiri. Primul etaj cuprindea 3 camere, un coridor, o cameră de dormit, un cabinet și un salon. Legătura dintre parter și primul etaj se făcea printr-o scară interioară. Pe lângă acestea mai apar un grajd, un adăpost, o cameră pentru mașina de gătit și o cameră pentru mașina de spălat²⁶. Casa are o arhitectură deosebită cu un balcon spre strada Domnească, susținut de fete înaripate, pe care le putem asemăna cu „cariatidele grecești”, iar pe lateral în două nișe au fost așezate două sculpturi în piatră care rezistă și astăzi. Într-un dosar de arhivă dintre anii 1898-1913, casa apare pe strada Domnească la numărul vechi 134 și numărul nou 84, proprietar fiind avocatul N.N. Dariu. Vecinii sunt la numărul vechi 132 și numărul nou 82, Most. H. Rascovici și la numărul vechi 136/146 și numărul nou 86, Moșt. C. Sacomano (Tribunalul)²⁷. În această casă și-a mai desfășurat activitatea Comitetul Județean de Cultură și Starea Civilă, în perioada comunistă, iar după 1990 a fost sediul Partidului Democrat.

Astăzi casa se află în proprietatea unui domn Marcel Capriș, care a scos între timp casa de patrimoniu la vânzare. Casa de pe strada Domnească, numărul 52, se află lângă Prefectură orașului Galați, din păcate nu este marcată cu sigla monument istoric și ar putea să dispară în curând ca urmare a degradării. Autoritățile locale sunt rugate să intervină de urgență și să restaureze acest monument istoric și de arhitectură care face încă cinste acestui oraș.

Note:

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, *Fond personal, „Doctor Aristide Serfioti”*, vol. II, 1828-1928, f. 9.

² Zafir Ilie, Camelia Toporaș, Rocsana Irimia, Otilia Badea, Mihaela Bute, *Oameni în memoria Galațiului*, Editura Axis Libri, Galați, 2009, p. 272.

³ *Ibidem*.

⁴ Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, vol. II, Ediția a II-a, Editura Partener, Galați, 2008, p. 380.

⁵ Zafir Ilie, Camelia Toporaș, Rocsana Irimia, Otilia Badea, Mihaela Bute, *op.cit.*, p. 272.

⁶ Paul Păltănea, *op.cit.*, p. 380.

⁷ Zafir Ilie, Camelia Toporaș, Rocsana Irimia, Otilia Badea, Mihaela Bute, *op.cit.*, p. 272.⁸ Dr. Chiril Baranețchi, *Primul spital civil din Galați*, Editura Logos, Galați, 1998, p. 35.

⁹ Paul Păltănea, *op.cit.*, p. 380.

¹⁰ Zafir Ilie, Camelia Toporaș, Rocsana Irimia, Otilia Badea, Mihaela Bute, *op.cit.*, p. 273.

¹¹ *Statutele Societății Medicale din Galați*, Tip. Ion G. Nebuneli, Galați, 1887, p. 7. Prima piatră fundamentală, a Societății Medicale din Galați, a fost pusă, încă, de la 24 Noembriu 1863 de către D.D.

doctori Ellbogen, Serfioti, Lieberls, Sacoraphos, Gračowsky, Stavrides, Litzcas, Sakellarios și Stathato, în unicul scop de a se înțelege, între dășii asupra tuturor chestiunilor de un interes științific local sau general, de aș comunica fiecare ideele și aprecierile practice a le progreselor medicinei și științelor ce i se atașează, și de a strânge mai mult relațiunile de confraternitate prin întruniri periodice.

¹² Zafir Ilie, Camelia Toporaș, Rocsana Irimia, Otilia

Badea, Mihaela Bute, *op.cit.*, p. 273.

¹³ Paul Păltănea, *op.cit.*, p. 331.

¹⁴ Moise N. Pacu, *Cartea Județului Covurluiu*, vol. I-II, Stabilimentul Grafic I.V. Socecu, 1891, p. 205. Numele primilor fondatori: econom I. Severin, dr. A. Serfioti, G. Rășcanu, E.A. Lambrinidi, N. Hagî Nicola, C.G. Valsamachi, St.V. Ninițescu, O. Agemoglu, I. Deciu, C. Pagoni, M. Bohociu, A. Radu, dr. N. Tăcheanu, dr. A.C. Hepites, G.P. Mantu, S. Rottemberg, Gr. Ventura, L.I. Herter și V. Zaharia. Primul comitet administrator a fost compus din econom I. Severin, președinte, dr. Serfioti, vice-președinte, G. Rășcanu, L. Mendl, G.P. Mantu și d-rii A.C. Hepites și Vitzu, membri.

¹⁵ Paul Păltănea, *op.cit.*, p. 380.

¹⁶ Zafir Ilie, Camelia Toporaș, Rocsana Irimia, Otilia Badea, Mihaela Bute, *op.cit.*, p. 273.

¹⁷ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, *Fond Primăria Galați*, dosar 139/1894, f. 1.

¹⁸ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, *Fond Primăria Galați*, dosar 223/1897, f. 16.

¹⁹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, *Fond personal, „Doctor Aristide Serfioti”*, vol. II, 1828-1928, f. 7 și urm.

²⁰ *Ibidem*. ²¹ *Ibidem*.

²² Zafir Ilie, Camelia Toporaș, Rocsana Irimia, Otilia Badea, Mihaela Bute, *op.cit.*, p. 272.

²³ *Lista Monumentelor Istorice 2004*, Ministerul Culturii și Cultelor. Institutul Național al Monumentelor Istorice, p. 9. Cavoul dr. A. Serfioti la poziția 98, cod GL-II-m-B-02999, anul construcției fiind 1885.

²⁴ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, *Fond Primăria Galați*, dosar 24/1867, f. 101.

²⁵ *Ibidem*, f. 101 verso-102.

²⁶ *Ibidem*, f. 104.

²⁷ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, *Fond Primăria Galați*, dosar 15/1898-1913, f. 161.

ÎN VREMEA
INUNDAȚIEI

16

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

Vara începuse sub semnul potopului. Ploi necontenite, ziua și noaptea, sileau stăpânirea să emită felurite avertizări către o populație sastisită de nepriceperea diriguitorilor. Inginerul Ioniță Valentin încerca să traverseze strada evitând băltoacele și furia automobilelor care treceau în mare viteză. „Umbrelele astea nu sunt bune de nimic,” zicea în sinea lui. „Da’ ce mai e bun în ziua de azi?” își continua gândul cu un fel de năduf. „Cine mai face vreun lucru spre a fi de folos așa cum a lăsat Dumnezeu? Toți aleargă numai și numai după câștig.”

A ajuns la chioșcul de ziare minunându-se că a scăpat nestropit de sminteala traficului rutier. După ce și-a ales vreo două gazete „mai serioase” („Serioase pe naiba, dar în lipsă de altceva ...”) a luat-o către intersecție. Ploaia s-a întetit și bulevardul s-a transformat pe dată într-un fel de fluviu alimentat de străzile laterale și alei devenite și ele adevărate râuri și pâraie. Însă tăria adevărată îi venea de sus, din cerul dezlănțuit. Toate acestea formau o imagine ce i s-a părut inginerului magnifică, impresionantă. Din cauza asta n-a băgat de seamă că pe trotuarul măturat de vârtejuri de apă rămăsese doar el și un câine descumpănit de puhoiul vijelios.

„Intersecția,” spre care se îndrepta dintr-un fel de reflex dobândit de-a lungul unui număr mare de ani, ocupa un loc aparte în viața lui. Aici deschisese ochii asupra lumii, a crescut, învățat și trăit o sumedenie de întâmplări, părăsind-o numai cât timp a fost în armată, la studii și ca bursier în Germania. De fiecare dată când a revenit, i s-a părut a fi locul unde se simțea în deplină siguranță, unde putea să se manifeste pe deplin, să facă orice și-ar dori. Atunci, însă, în mijlocul acelui diluviu avea impresia că se afla în fața unei măreții nemaivăzute, a unei splendori greu sau poate imposibil de imaginat cu mintea omenească.

Probabil că apa îi ajunsese până la genunchi, iar câinele își găsisese un adăpost când un ins cu pelerină impermeabilă l-a tras aproape brutal într-o bodegă. „O cauți cu lumânarea, amice!” i-a zis împingându-l în mijlocul unei încăperi populate deja de o mulțime amorfă. Era acolo lume de tot felul. Unii beau ca în zilele obișnuite, nepăsători la ce se întâmpla afară, alții așteptau să se potolească urgia, nerăbdători să-și vadă de ale lor, iar unii ca el ... „Sunteți în regulă, domnule inginer?” auzi pe cineva din apropiere și l-a recunoscut pe unul dintre tehnologii de la oțelării, unde lucrase în tinerețe. Omul i-a povestit că era șomer de mai mult timp ca urmare a restrângerii producției marelui combinat siderurgic. Vremurile erau grele și nu spera să poată face vreun angajament prea curând. „Se caută mai mult economiști, oameni cu diferite calificări în domeniul comercial, agenți de pază și cam atât.” Relatarea despre locuri de muncă, recalificări, „reconversia resursei umane” îl deprima. Voia să părăsească locul acela, să iasă în ploaie, în semeția naturii. De la fostul tehnolog a aflat că o încercare în acest sens nu putea fi decât periculoasă și că individul cu pelerină impermeabilă, postat la ușa tavernei, era funcționar public, plătit de la buget ca să aibă grijă de sinistrați. „Eu nu sunt sinistat.” „Ba da, domnule inginer.

Toți suntem potențiale victime ale intemperiilor și dezastrelor. De aceea statul și-a trimis împuterniciți spre a ne proteja. „Nu cred că momentan aș avea nevoie de protecția lor. Sunt un om liber și vreau să plec de aici cât mai curând.”

Fostul tehnolog l-a privit cu îngrijorare. I-a explicat că și el a avut intenția de a pleca, dar nu i s-a permis deoarece nu erau îndeplinite condițiile prevăzute de procedurile ce se aplică în asemenea situații. A fost rândul inginerului Ioniță Valentin să-și privească neliniștit fostul coleg. „Proceduri, zici?” „Da, domnule și nu vă mai frământați pentru că, până la urmă, ceea ce trebuie să se întâmple se va întâmpla.” Discuția risca să devină deagrabilă. A abandonat-o și s-a întors la gândurile lui.

Și-a amintit atunci o întâmplare petrecută demult, pe când avea cincisprezece ani când altcineva, în împrejurări diferite, dar tot în zona intersecției și tot în timpul unei ploi torențiale, i-a spus ceva similar referitor la imperativul sau cerința împlinirii unor lucruri.

Se pregătea intens pentru concursul de admitere la un liceu de matematică-fizică. Era singur acasă, absorbit de binomul lui Newton, de calculul probabilităților și altele când doamna Florentina Seriopol, cea mai bună prietenă a mamei lui, a sosit într-o vizită neanunțată. „Sărut mâna, doamnă!” „Bună, Valentin. Ce faci tu aici?” „Lucrez la mate...” „Vai, cum arăți! Maică-ta, Lucreția, nu vede? Ce păr gras ai, ce miros de transpirație. Trebuie neapărat să faci o baie. O pregătesc chiar acum.” Îndată, doamna Florentina a îmbrăcat o rochie lejeră, de casă, din garderoba celei mai bune prietene a ei, mama viitorului inginer și l-a invitat pe studiosul adolescent la baie.

Mama sa, Lucreția Ioniță, lucrătoare la o fabrică de confecții unde se angajase după ce îi murise bărbatul, era la serviciu și abia după mult timp de la acel episod, peste care altele și altele s-au suprapus ca un sediment definitiv și-a pus întrebarea, tardivă din toate punctele de vedere, dacă nu cumva doamna Florentina a profitat de acea împrejurare. Însă chestiunea presupunea o anume suspiciune, de neacceptat când era vorba de persoana prietenei mamei sale, așa că niciodată nu s-a gândit la vreun răspuns. Și asta pentru simplul motiv că o iubea pe doamna Florentina cum nu mai iubise o altă femeie până atunci.

Așadar, baia fiind pregătită, doamna Florentina i-a cerut, pe un ton oarecum sever, să se dezbrace. În același timp, rochia lejeră de casă, împrumutată, s-a desprins din bretele și a lunecat de pe trupul uimitor al femeii. Apoi a urmat un șir de fapte, gesturi, împotriri și acceptări, înfiorări și multe altele din care Valentin nu și-a mai amintit decât nesiguranța unor degete superbe căutându-i parcă ființa pe obraji înflăcărați, pe gât, pe brațe și peste tot unde ea știa că se găsește bărbăția unuia ca el și zgomotul ploii căzând pe acoperișul de tablă.

Apoi, doamna Florentina a dispărut pur și simplu punând pe jar rudele, prietenii, cunoscuții până ce a sosit

un mesaj de la Brașov unde găsisse un iubit și era fericită. Vara aceea, deși Valentin a intrat la liceu, a fost chinuitoare. Cât pe ce să se topească de dorul primei lui iubiri. Fuga ei lașă era de neiertat. Acum când ploaia amenința să năruie totul în intersecție și-a zis că de fapt acel alean copleșitor l-a salvat. Așa că, ambiționându-se, porni către ieșire petrecut de neîncrederea fostului tehnolog.

Pășea hotărât către insul în pelerină impermeabilă și îi vedea rânjetul dușmănos, când un bătrânel de la o masă, cu o halbă goală dinainte, l-a oprit spunându-i: „Vreți să vă povestesc o întâmplare cu o ploaie ca asta, domnule?” Inexplicabil, Valentin s-a oprit din pornirea sa impetuoasă și a răspuns: „Da!” „Ascultați aici,” a început bătrânelul, dar s-a poticnit făcând semn către halba goală. După ce inginerul i-a comandat o bere blondă, gustoasă, naratorul a plusat cerând și un rom mic „Jamaica.” „Așa mai vii de-acasă,” a hotărât el și începu: „Eram spărgător de bănci împreună cu un amic. Dădeam lovitură după lovitură și întorceam banii cu lopata. Într-o zi, însă, poliția s-a cam prins și îi zic amicului să ne dăm la fund pentru o vreme. Să ne cărăbănim cât mai departe, fiecare în treaba lui și mucus. Nevestele (că eram oameni serioși, cu familii) aveau să spună sticleților, dacă ne vor căuta pe acasă, că suntem la muncă prin Germania sau Israel, de exemplu. Zis și făcut. În realitate a fost numai zis. De făcut am făcut altceva decât ne-am înțeles și, evident, ce a fost mai rău. Stai să vezi. Ploua mai în draci ca acum. Unde să pleci, frate pe o așa vreme. M-am acuiat pe la niște gazde de încredere. Aici fac o paranteză...” și a întrerupt istorisirea pentru o sorbitură firavă de rom și o înghițitură zdravănă de bere. „Când ai bani, stimată domn, ai și prieteni ..., mă rog, vreau să spun, tot felul de tipi săritori și, înțelegeți dumneavoastră ce vreau să spun.” A mai sorbit și a mai înghițit o dată înainte de a urma. „Acu’, gazdele ca gazdele, da’ eu mă cam zvântam de o poftă ascunsă: o doream din toată ființa mea pe Nicoleta, nevasta amicului. Știu ce o să spuneți, dar vă rog să aveți răbdare. Doamne, ploua mai al naibii ca acum. Ies în prăpăd, o iau pe unde știam și ajung la ea. Îmi deschide și, după un scurt răstimp în care m-am debarasat de hainele ude și am făcut rapid un duș, a avut loc cea mai grozavă partidă de amor din istoria omenirii. Ba nu, greșesc, a fost prima dintr-o serie din cele mai grozave, pentru că am rămas la femeia amicului mai multe zile.

Într-una din ele, zice Nicoleta întorcându-se de la cumpărături: „Mai ai vreo veste de la nevastă-ta?” „Nu. Și ce dacă?” „Păi să-ți dau eu una. De cum ai plecat și-a adus un amant și face viață cu el.” „Ce face?” Nicoleta s-a întors cu spatele și a zis doar atât: „Ce să faci! Face.” Chestia asta m-a supărat rău. Am dat fuga acasă, prin ploaie, se înțelege și i-am prins în fapt ...” „În ce i-ai prins, tataie?” s-a amestecat o pușlama de la o altă masă. „Nu-i frumos să tragi cu urechea,” a încercat Valentin să pună lucrurile la punct. „I-am prins,” a continuat bătrânelul silindu-se să evite gâlceava. „Nevastă-mea, Felicia cu ... amicul ... în fapt.” „Ești nemaipomenit, bătrâne,” a revenit pușlama. „Nu ți se pare că ai primit exact ce meritai?” „Nici vorbă. Pentru că înainte de orice discuție au năvălit sticleții și ne-au înhățat pe amândoi, pe mine și pe amic.” „Și nu se cădea să vă prindă?” „Nu știu. În orice caz nu așa cum

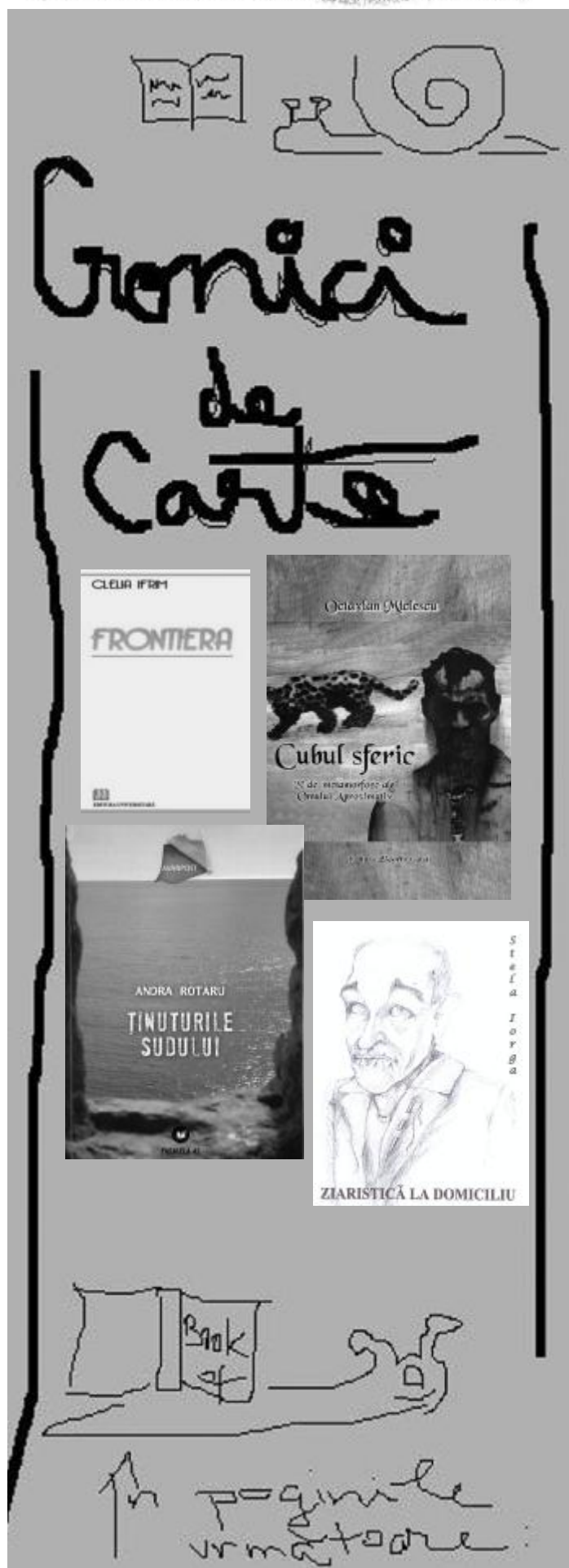
s-a întâmplat.” „Ce importanță are? Erați hoți și ați fost prinși.” „Ne-au prins datorită aranjamentelor curvei ăleia, Nicoleta. Ea a știut și a pus totul la cale. Trăia nenorocita cu un polițai.” „Auzi, hodorogule! Să n-o faci curvă pe cea care te-a înnobilit cu dragostea ei!”

Și de aici scandalul nu a mai putut fi împiedicat. Pușlama și acoliții săi venau amenințători spre bătrânel și inginer. Din ungherele întunecate ale bodegii se ridicau alte figuri înverșunate, încât soarta celor doi părea hotărâtă. Fostul tehnolog căuta disperat o scăpare și, negăsind altceva mai bun, a strigat către insul în pelerină impermeabilă: „Ajutor! Ajutor! Chemați poliția și jandarmii!” Încăierarea începuse, dar nimeni nu putea spune în momentul acela cine cu cine se înfrunta. Bătrânelul și inginerul Ioniță Valentin, sursa prezumtivă a dezordinii, nu se vedeau nicăieri. Funcționarul public sta impasibil rânjind cu subînțeles și înainte ca fostul tehnolog să încerce a-i descifra atitudinea condamabilă, ușa bodegii se făcu țândări și puhoiul de afară năvăli nemilos.

Într-o clipă încăperea a fost inundată de o apă măloasă, deasupra căreia pluteau resturile a ceea ce fusese până de curând adăpostul poveștilor și neînțelegerilor unora care trăiau în intersecție. Stăpânul bodegii se văita că i s-a risipit marfă de un miliard, bașca locanda ruinată cu totul. „Nu te mai văicări, jupâne,” îl apostrofa pușlama. „Zi mersi că ai scăpat cu viață. Era mai bine dacă te-ai fi înecat, ca ăla cu pelerina? Numai el e vinovat că ne-a adus în taverna dumitale, chipurile ca să ne salveze, în realitate - să-ți facem vânzare. Bandiților!”

Pe bulevard, prin apa până la piept, inginerul, bătrânul și tehnologul se luptau să ajungă la un liman. „Grozavă ploaie, domnule,” zicea bătrânelul. „Îmi amintește de ziua când am ieșit din pușcărie. Turna cu găleata. Felicia avea o umbrelă, așa ca a dumneavoastră, dar nu-i folosea la nimic.” „Felicia?” s-a mirat Valentin. „Da, nevastă-mea.” „Păi nu ...” „Aa! Am iertat-o. Adică ne-am împăcat.” Deplasarea prin viitură era din ce în ce mai grea. „Domnule inginer. În asemenea situații, procedura de salvare este următoarea...” zicea tehnologul sugerând că el o va urma indiferent de poziția celorlalți doi. „Vom urma instrucțiunile dumneavoastră,” îl liniști Valentin cu gândul la imaginea seducătoare a intersecției. Apoi către bătrân: „Am iertat și eu pe cineva, odată, demult...” „Daa? Să-mi povestiți și mie cum s-a întâmplat.” „Negreșit. Poate tot pe o vreme ca asta, cu ploaie.”

Real și metaforă în textul literar

Nu atât debuturile, cât mai ales promisiunea de consacrare după câteva volume publicate de poeți și prozatori mă întorc la un articol apărut în Revista Cercului Literar (1945): Viitorul literaturii române (Ion Negoitescu). După un veac și jumătate, conștiința valorilor a impus și adevărul profetizat de critic: „în perspectivele ce s-au deschis, viitorul nu e altceva decât un trecut oglindit în propriile virtualități”. În permanenta mișcare ciclică, lanțului evolutiv i s-a adăugat încă un inel. Cercuri concentrice au adunat forțe capabile să rupă îngrădiri, formale ori de substanță, ce păreau imuabile. Dacă proza s-a dovedit genul proteic, fermentul a fost cel poetic, irepresibil rigorilor.

De ce acest preambul pentru a semnala un debut: Octavian MICULESCU- „Cubul sferic” (Edit. Zigotto, Galați, 2009)? Orice început se poate dovedi în transversivitatea temporală o polarizare dincolo de spiritul mimetic sincronizat cu mutațiile aduse de globalizarea comunicării.

În cincizeci și patru pagini, volumul însumează proză, „tablouri”, „sonete”, „insertații”, titluri convenționale voluntare peste care „secunde mișună pe cadranul spart al timpului”. Un sentiment cubicosferic” picură somnolentul tic-tac otrăvit, într-un lighean - receptacol în care, seara, poetul (prozatorul) își spală „jeguri la vrac”, după ce, cotidian, „picioarele au obosit golgotând”. Avem impresia unui epigonism crepuscular în metaforismul supralicitării de avangarde, păstrând necontaminate insule de autenticitate. E încă prea devreme să cerem autorului să se privească-n oglindă. Sub sulemeneala „simbolurilor răsfărte”, cititorul este la fel derutat să ghicească fizionomia reală a sensibilității: „Adevărul e dincolo de cărți de silabe de cuvinte de noi de tot ce ne înfioară intens”.

Sub stări extreme camuflete în cenușarul de hârtie, un scriitor își pipăie trupul pe dinăuntru, într-o „alegorie cu conținut echivoc” (vezi prefața): „Cutezanță, dar în același timp Îndoială asupra tentativei omului de a se determina sub semnul Cuvântului înțeles ca Logos inalienabil”.

Mixtura de proză și vers cheamă disocieri în parcurgerea selectivă a meditațiilor despre liric și narativ, de la Platon la Solomon Marcus, spre a propune în text emoția și expresia sa literară. După apariția poemului în proză, modernizarea face dificilă distincția între vechile genuri, depășind asimetria clasică, aducând, printre alte convertiri narativizarea liricului. Pentru cei interesați de problemă, bibliografia este bogată, mai ales după structuralism. O sugestie: începeți cu capitolul „Liric și narativ: de la comportament la text” (în „Invenție și descoperire” de Solomon Marcus): „comportamentul narativ este esențialmente cuantificat, secvențial, liniar...; emotivul, dimpotrivă, este brut, multidimensional”.

Prin limbaj, într-o nouă morfologie și sintaxă, liricul a concesionat prozei libertăți supralicite expresiv. Vă conving exemplificările „să trăiești după ce mori c-o picătură de vedenii”, „lovit de vis sub flacăra torturii”, „bântuit de lumină să te ridici cu grele vămi ale firii printre nori” etc.

În fiecare paradox întâlnești o nouă dovadă a dorinței omeniești de supraviețuire. În ruperea timpului, îngenunchat de noapte, imaginea de parafrază a unui creator „cu brațe prea greu coborâte” în autojertfire: „trec prin pădurea aceea

de umbre iubito sfâșietor te arăți. „Să ne rugăm la steaua mortuară care crapă spre masca sufletului dornic”.

Un verb imposibil „Mă mor”s-a insinuat pe deasupra graiului, negăsindu-și sensul „așteptându-l pe DA” sub iluzia moștenită a „ultimei nopți a acestei lumini”salvatoare, POEZIA.

Din paginile naratologice, am păstrat referințe din preajma polarizatoare a personajului în diverse ipostaze (auctorial, actant, martor, neutru). Excedat de claustrară în senzații morbide, mai ales olfactive, adulmecate pervers în propriul trup, se manifestă în rememorări afundate-n trecut, restituind o memorie zăvorâtă ca o gânganie între pereți de sticlă: „Fuga de sine printre stârvuri mediocre”într-un timp care „nu mai are răgaz când ajunge la mine”. Am decupat aici, dintre alte posibile, fragmentări relevante:

„Mebus, un dator al vieții, o aștepta pe cea din urmă. Cea care ucide.

Ultima ucide odată
cu cea care îți fulgeră prin minte
imagini
amintiri.

Memoria lucra intens, singură, iar în colțul opus erau privilegiile...

Într-un sfârșit reuși să facă un pas,

Cum îți închipui o femeie și, la urma urmei,
o giocondă desprinsă de peretele ăla coșcovit,
sordid, mâncat de mușegai

Nu se putea înțelege nimic din această stare
stare pătrunzătoare de silă. Senzație
dezgustătoare a unui stomac anxios. Clovnul:

N-a murit?...Auzi tu, să nu vrea să
moară...Tăcerea este întotdeauna un răspuns
afirmativ. Apoi ecoul; auzi tu, să nu vrea...Prin
spate, nu puteam vedea exact cine, toți se
îmbulzeau...”

Deja excesivă, citarea redescoperă cercul
vicios, simultaneitatea spațio-temporală în
concomitețea liric-narativă a emoției: „Sorb acolade cioburi și
poarta lor- dinspre geamăt mormânt”.

Ciudățenia geometrică prin nonconformism acerb, „Cubul
sferic”rămâne, mai mult decât joc și îndrăzneală, proiecția
dizarmoniei dintre realul fenomenologic și lăuntricul proiecțiilor:
„Printre oameni- cerul senin; /Nimic nu-i brăzdează amurgul./
Cataclisme găunoase și crime desprind/ ce zguduie omul cu
sentimente mediocre.”

Suficientă îndreptățire să așteptăm întâmpinând.

Nicolae Colceriu

Stela Iorga, fotografii din Cotidian

Suntem îndreptățiți să vorbim despre poemele care
alcătuiesc ciclul „Scrișori din Siberia” (prima parte a volumului
„Ziaristică la domiciliu”) ca despre niște „fotografii” din
Cotidian (sau „scrișori”, după cum preferă autoarea Stela Iorga).

Există aici bine conturată o viziune asupra poeziei, ca
poetică a Cotidianului, folosind din plin sugestiile acestuia
(imagini, „cazuistică”, limbaj). Este o critică a Cotidianului, o
poetică, să spunem așa, „constatativă” - sunt mici „fotografii”
pline de sugestii și de simboluri. Orice critică, desigur,

urmărește „corectarea” unor erori (sau de-a dreptul „aberații”,
căci așa se înfățișează de multe ori autoarei), însă la Stela Iorga
e vorba în primul rând de „constatare”, de „aducere cu patimă
la cunoștință”, critica fiind de multe ori subînțeleasă. Rima
este jucăușă, chiar dacă bine temperată, limbajul este „colorat”,
tipic unei poetici a Cotidianului. Poemele sunt scurte și concise,
metaforice, acide, „exemplare”, „pline”, bine închegate.

Nu avem de-a face cu o „celebrare” a Cotidianului, în
sensul ridicării acestuia la un rang mai înalt decât merită. Stela
Iorga știe foarte bine că există „Ceva” deasupra (identificat
prin „Tine” în prima parte a volumului, apoi cu Dumnezeu creștin
în partea a doua) și respectă acest lucru („nu sunt singură/
acolo sus mi-e frică de Tine/ aici jos mi-e frică de mine/ totul e
bine”, p.41). Poeta nici nu demistifică, nici nu mistifică în van,
ci doar critică semnalând. Este într-atât de intrigată încât undeva
spune „aș scrie și o poezie/ dar afară numai demență și prostie”
(p.60). Este, cu siguranță, un rol nobil acela pe care și-l asumă:
de a evidenția „aberațiile cotidiene”, însă, cum reiese din citatul

de mai sus, poate fi și un punct mort al actului
poetic. În același timp, „fără să te exprimi, din
haznaua istoriei, nu poți sări în Alpha Centauri”
(p.5), adică există o nevoie primordială de
exprimare a poetului. De unde vine această
dorință de exprimare ne lămurește tot Stela Iorga:
„un instinct aparte/ mă călăuzește fără greș/ în
cunoașterea dimensiunilor intelectuale reale/ ale
oamenilor” (p.16). Poetul are menirea (și
instrumentele necesare) de a sonda sufletele
oamenilor: de aici nevoia imperioasă de exprimare,
precum și dreptul de a-i critica.

Rând pe rând, poeta „coboară” în Cotidian
în scopul de a face explicit, evident, „criticabil”,
„failibil”, „uman” concepte esențiale ca: fericirea
(ca fericirea de a nu avea nimic - „sunt foarte
fericită/ nu am nimic/ nici măcar trențele și
pălăria”, p.48), țara („cât îmi iubesc țara să nu uit/
să o înjur de mă-sa/ să o bat la cur/ să țină minte/ să fie fată
cuminte”, p.12), îngerii („îngerii se joacă pe bănci în parc”,
p.27), actul reproducerii (pe care totuși, de frică, îl „mută”: „îmi
vine să depun ouă în soare/ să nu mă cloneze fiștecăre”). Însăși
existența e tratată conform aceluiași registru și descrisă ca „un
banc prost/ înainte de nașterea lui Dumnezeu” (p.22).

O astfel de poetică (tip „decupaj”, „constatativă”,
„fotografică”, „critică”) este pe deplin asumată de Stela Iorga:
„îmi plăcea să decupez lumea/ puțin/ în rest am greșit/ iartă-mă
nimic perfect nu mi-a ieșit/ dar i-am iubit” (p.34). Este o critică
izvorâtă din dragoste sinceră, pătimășă, profund implicată.
Oricât de „dură”, de „colorată” ca limbaj, de șocantă ca imagini
(„mă-ta poartă în uter un dulap mutant”, p.32) ar fi poezia Stelei
Iorga, ea este totuși, în esența ei, cuminte. Este o poezie ce
respectă ordinea ontologică, ce nu schimbă raporturile între
planuri. Este o poezie sinceră, directă, ce-și asumă din plin
rolul de a semnală „aberații sinistre” (cum spunea undeva Adrian
Marino).

Dacă prima parte a volumului („Scrișori din Siberia”) este
alcătuită din poeme scurte, concise, a doua parte, intitulată
chiar „Ziaristică la domiciliu”, este formată din poeme lungi, cu
fir narativ bine condus, consistent. Dacă mai sus vorbeam de
„fotografii”, de „scrișori”, aici vorbim de „reportaje”, de „mici
povestiri”.

Stela Iorga se descurcă bine și pe spații mai întinse. Are ce spune, știe cum să o facă de așa natură încât să mențină trează atenția, vine mereu cu „pastile”, cu observații îndrăznețe, cu imagini insolite. Sunt trecute în revistă, cu simț acut al observației, multe din tarele societății românești actuale, sub formă de portrete sau descrieri acide: câinii de pe stradă, „maidanezii”, „comunitarii” (p.71: „într-o țară bârsană/ ca a mea/ nu se poartă gloanțele/ ci câinii/ așa că a apărut un maidanez/ fluturându-și testiculele”, după care continuă „povestea” maidanezului ce a dat emoții organizatorilor vizitei președintelui Statelor Unite, „united steiș”, în Romania), cerșetoria organizată (p.79: cerșetorii organizați, „autentici rapsozi populari ai mizeriei și declasării/ care cunosc cotația bursieră a buzunarelor/ și îți cer exact suma corelată cu inflația și cursul euro la zi”, puși față în față cu cerșetorii obișnuiți, solitari, „cei melancolici/ pierduți/ disperați/ înfometați”), snobismul (p.81: „printre multe calități/ pe dos pe care le are românul/ este și împodobirea/ curului de maimuță/ cât mai ochios”), spitalele, infirmierele („infirmierele/ aceste supersafte ale spitalelor/ mârllancele care se laudă la ele acasă/ adică la țară”), bețivii, groparii etc.

Cu multă savoare este descris „fenomenul safta”(p.76): „la mine în românia/ mai ceva ca președintele statului/ a fost dintotdeauna femeia de servici”. Stăpână supremă peste hârtia de toaletă, „săftelu” devine, prin comparația cu „bmw”, un fel de „brand național”. Ea știe că intelectualii sunt oameni simpli atunci când îi calcă domeniul (și profită de asta!). Descrierea plină de umor a „fenomenului safta” se încheie cu o concluzie generică: „noi avem niște/ toalete de coșmar/ care ne reflectă mentalitatea// ori poetic spus/ ni se vede săftelu din minte”.

Andrei P.Velea, 19 iunie 2010

La frontiera neliniștii

Nu e nevoie să citești decât pe sărite, oriunde, din proza Cleliei Ifrim, ca să-ți dai seama că autoarea are un har natural de povestitoare. Cu atât mai mult cu cât, odată început acest experiment, devii captiv în propria-ți lectură, iar curiozitatea îți va merge într-atât de departe, încât nu mai poți abandona povestea decât la capăt.

Cartea de proză scurtă a Cleliei Ifrim - Frontiera, Editura Universitară, București, 2010 - este o scriere densă, în care autoarea cultivă un psihologism autarhic, palpitant, reflectând o lume interioară insolită, aflată sub imperiul încordării și incertitudinii, dar atracțioasă și plină de farmec.

Citind înaintea mea această carte un prieten apropiat cu care obișnuiesc să fac des schimb de impresii, aveam să aflu de la el că nu e indicat să o citești dacă te afli în vreun proces intim de terapie a tristeții. În această condiție non sine-qua-non, ar fi de preferat să abandonezi lectura pentru o perioadă de timp, până ce vei putea reveni asupra ei în alte stări sufletești.

Nu știam dacă să-l cred sau nu pe prietenul meu. Dar, după ce am sfârșit lectura, aveam să-mi dau seama că impresiunile mele nu erau prea departe de ale lui.

În povestirile din acest volum sunt amestecate gânduri, sentimente și aspirații umane, posibil dintr-o gamă proprie autoarei, poate chiar dincolo de masca unei lumi bine cunoscute, în dorința irefutabilă de defulare controlată și sub umbrela unui univers al reflecțiilor de o puritate incontestabilă.

Toate acestea sunt înveșmântate într-un stil simplu și agreabil, cu o frazare limpede la nivel textual, în care sunt scoase în evidență atât expresivitatea artistică cât și puritatea limbajului.

Prima povestire din carte, „Lecții în particular”, este una halucinantă, suficient de greu de digerat la nivel ideatic. În spatele unei narațiuni nesofisticată, cuvintele dau impresia unei acumulări într-un scris ritmic, sunt recepționate cu intermitențe dimpreună cu ostentatoriul tumult, cu iruperi ca dintr-o mitralieră care trage staccato dintr-o poziție nonidentificabilă, pentru că trebuie să tragă și să înfricoșeze și nu pentru că cineva sau ceva se află în iminent pericol. Până și dialogurile împrumută din stilul de ansamblu al compoziției lirice, trimițându-ne vorbele la fel de sacadat și tropotitor. Spațiul este subsumat umbrelor aflate într-o perpetuă și bizară mișcare, pare lipsit de dimensiuni, suscitând fantasmagoric senzația de scufundare, de prăbușire în abis: „Și deodată văzu că linia albă se desface lent într-un punct, se rupe fără nicio fisură în aparență, fără nicio preludiv, fără nicio logică în toată mișcarea dansului, fără nicio legătură cu întrebarea ei pusă demult, acum un an, acum cinci ani, acum zece: - Domnule, noi facem parte din Cărți? O să scrie și despre noi?” (p.11).

Și cea de-a doua povestire, „Camera zero”, este la fel de halucinantă. De pildă, cititorul, după ce va încerca să se deprindă cu atmosfera unei lumi depersonalizate, se va mișca cu ceva mai multă lejeritate prin hățușul istorisirii și va afla într-un târziu că așa numitul Calu-popii este de fapt o ea. Astfel, alambicarea prin limbaj a planurilor ideatice induce riscul ca faptele și personajele să devină disociative. În fond, poate chiar asta a fost și intenția autoarei, și nu e nimic rău în ermetizarea narațiunii, ba dimpotrivă, sporește misterul și indiscreția, cu precădere prin aglutinare la un fir epic tulburător: „La început această situație mă neliniștise, mă obosise, vroiam să-mi pun capăt zilelor, dar treptat devenisem creatoare, benefică, aducătoare de bucurii nebănuite” (p.18).

În „Tricoul alb” avem de-a face cu o povestire mai realistă, mai puțin halucinantă, dar de un dramatism mai generos, ascuns însă și el unei percepții imediate. La fel și „Patru anotimpuri minus unul”, care este o poveste ce lasă urme adânci în sufletele pătrunse de singurătate, o poveste ce ne amintește că o luăm de la capăt în fiecare zi, că mereu avem nevoie de sprijin, de un suflet cald aproape, că avem nevoie ca măcar odată în viață grijile noastre, fie doar și pentru o singură zi, să nu mai existe sau să fie preluate de altcineva. Gustul amar al osteneții omului pe pământ - gustul deșertăciunii - este descoperit cu cele mai fine artere ale simțurilor: „Ploua și toamna era urâtă și friguroasă. Un tramvai în care era puțină căldură era o adevărată binecuvântare. Umezeala de afară rămânea în urmă și gândul cafelei fierbinți de acasă mă făcea pentru o clipă fericită” (p.36), „Gândul că mă așteaptă cineva acasă era atât de puternic, încât în fiecare zi mă învoiam de la servici și plecam mai devreme” (p.39).

„Hărți pentru regină” este un iluzoriu dar deificat ecran din trecutul îndepărtat al unei copilării rememorate, o poveste tulburătoare la marginea unei destăinuirii în care se întrevade, ca un arc de mult prea rar întâlnită grațitudine, un lanț uman filantropic nesupus exhibării, care a funcționat dincolo de drumul său sinuos, peste timp, până ce și-a aflat transcendența într-un azil, și el inclus în aura binecuvântării: „La tine sunt flori? Aici este încă iarnă și foarte frig. Nu am ieșit demult

din casă. Nu mai pot. Stau și mă uit pe geam. Cât vezi cu ochii numai câmpie. Aștept mașina de la Asistența Socială. Mi-au promis un mic hatâr atunci când am semnat actele. Să facem o repetiție” (p.75). Amintirile - fie ele și amenințate de destrămarea lucrurilor, ființelor și faptelor, a locurilor și timpurilor impregnate în memorie - această invenție perfidă a creierului uman - prin virtuțile și prin ochii minții trimite deseori, peste ața subțire a existenței, urme tulburătoare ale trecutului, la fel de bine în prezent, cât și în viitor.

“Frontiera”, povestirea care dă și titlul volumului, este o scriere densă, răscolitoare, povestea unui abandon tardiv regretat, a reconstituirii unei vieți care ar fi trebuit de multă vreme să fie repusă în matca fluentei, dar care practic nu i se mai poate reînnoia nicio rezolvare armonioasă. Autoarea reia aici, sub alt aspect, intermitența scriiturii, de data asta prin impetuoasa dar agreabila întrerupere a frazei: “*Soarele scufundat sub dunga orizontului, sub linia dealului. Lăsând în urma lui toată ziua. Și zgomotul gaterului electric care se mai auzi un timp și apoi încetă. Și lanul de rapiță galbenă unde băiatul bătrânului vădov venea singur acum și asculta zumzetul mecanic, în timp ce aștepta să treacă personalul de seară*” (p.87).

Eroii din paginile cărții Cleliei Ifrim trăiesc sub imperiul unei nostalgii ce îmbracă imaginea unei lumi scufundate, cel mai probabil o lume a amintirilor auctoriale. Sunt o mulțime de căutări, desigur, cele mai multe de natură existențială: se caută răspunsuri la întrebări aparent simple, se caută sensuri, învoială, beatitudine.

Există în scrierea aceasta o anumită ingenuitate și simplitate de bun augur. Discursul este schematizat și acoperit adesea cu repetiții sau vocabule de accentuare, uneori până la limita modului imperativ, cel mai probabil pentru a întări semnificația spusului: “*Și tot în sala asta o văzuse căzând prima dată, acum doi ani, acum cinci, acum zece și o auzise strigând, nu am nimic, nu am nimic, lăsați-mă în pace*” (Lecții în particular, p.14), sau: “*Asta a făcut zi de zi, zi de zi, mai bine de cincisprezece ani*” (Frontiera, p.82), sau încă: “*Uneori ai impresia că poți merge zile și nopți, zile și nopți, ani întregi, fără să întâlnești nimic...*” (Hărți pentru regină, p.76).

Povestitoarea are și epitete preferate, de pildă, “delfic”, reiterat în mai multe povestiri din volum. La fel, are și expresii predilecte, precum “privire marină”, “miros de mentă”, “valea albinelor”, “câmpul de mușeți” ș.a. În plus, fiecare poveste deține un *ostrov* pe aproape, la fel, probabil unul indelebil.

Pe ansamblu, scrierea Cleliei Ifrim din acest volum de proză scurtă este una fascinantă și tulburătoare. O povestitoare care, abordând frontal un psihologism împins până la limita de sus a inocenței, ne dezvăluie din tolba sa lucruri stranii, dar de o uluitoare frumusețe și gingășie.

Petre Rău

Suburbii Municipale

Motto: Genus humanum, tria genera auditorum (specia umană, trei categorii de auditori)

Cele trei romane intitulate „Suburbii Municipale”, scrise de Emilian Marcu și editate la Editura Augusta-Timișoara, în 2005 (volumul I), în 2007 (volumul II), în 2009 (volumul III), sunt unice în literatura românească.

Oglinzile realului și imaginarului se fărâmițează pe atemporalitate și aspațialitate; umbre ale nopții veșnice, în care ființele tulbură neantul sinelui colectiv înfometat.

Diegeza smulge din real imaginarul, în povestiri scurte ce pregătesc saltul semnificațiilor progresive, ordonate meticulos, pe trepte slobode interpretative, pe noi edificii mnezice. Putem, fiecare cititor- la rândul său- așeza faptele, întâmplările acestor răsturnări în argintul timpului frumos topit, ca pe o dispută a realului cu imaginarul, din care victorioși sunt amândoi: cel care stă la pândă și cel care pândeste, cel care îndeamnă la cunoaștere, cel care risipește cunoașterea în necunoaștere.

Personele, măștile realului- Primarul și suita lui, consiliile lui vulgare- se înfruntă cu tainele suburbiilor municipale, cu regele, cu parohul, cu omniscientul Arhivar, Anticar subteran, simțindu-și puterea subminată, scaunul și bastonul - sceptru, ignorat.

Emilian Marcu este adeptul principiilor naturaliste în abordarea acestei con-fruntări. Înlocuiește, răsturnând oglinzile în oglinzi, înaintea de risipirea lor în lume, înlocuiește legitățile sociale cu cele biologice. Abandonează supranaturalul, ridicând natura la rang suprem. Viața morală fiind deseori o prelungire a vieții biologice, în special la nivelul definirii binelui- aristocrat, răului- plebeu. Primarul fiind fie un inchișitor suprem, fie un demiurg coțcar. Anticarul fiind aspirația lui la cunoaștere veșnică ori numai la o prietenie credincioasă neputinței omeneste de a descifra tainele suburbiilor, spațiilor citadine, de veșnicie pline și....mucegai, de focul glacial al înțelepciunii aprinse, doar pentru unii. Primarul și Anticarul suburbiilor caracterizându-se prin: „Ceea ce este și Unu”, ca principii și ființe.

Apar frecvent, în planurile succesiv răsturnate, fiecare pe întinderea lui, mereu paralele, apar frecvente determinări sociale și ... biologice, sociale sau biologice, sub influențe scientiste și pozitivistice, în edificarea unui determinism socio-biologic și în „explicarea” caracterelor umane.

Scriitorul poartă hlamida neității, la vedere, în revoltele personajelor sale, achizitiv, în sponta-neitate, extensiv, în contempora-neitate.

Dacă în planul real Demiurgul-Coțcar, Primarul, agită spirite opace, oportune, singulare și neindividualizate, în planul opus, al imaginarului, Emilian Marcu, realizează ficțiuni de „basm apocaliptic”, veritabile incursiuni în legile naturale, abandonate în temeliiile lumii descendente, inferioare Demiurgului Suprem-natura energiilor tulburate de „fenomen”, de voință divină.

Energiile demonice, angelice, sunt uneori des-înfrățite, să ne uimească ori să ne avertizeze devenirea nefastă, o imposibilă apariție a sinelui din neființă. Ele, plutesc ori iradiază în angoasa „șocului la negru”, la întuneric (ori a umbrelor hidrofagiene), angoasă-psihologie, simbol al fricii fundamentale de riscul natural.

Cel care leagă și des-leagă spiritul uman căutător de natural, de cunoaștere eternă a adevărului creației ne-drepte, este nimeni altul decât consilierul principal, administratorul șef al primarului, Zoroastru. Personaj ce se luptă cu Mavrocosta, cu Anticarul, cu Hristina-Fecioara, cu cei de multă vreme locuitori ai „suburbiilor municipale”, învecinate cu Grădina Publică, cu școala de Arte și Meserii Fitth, cu luneta Primarului ațintită în crepuscul, în stele, în fără speranța nemuririi lui.

Zoroastru fiind nimeni altul decât înfățișarea elenă a lui Zarathustra. Inima naturalului, în lungimea celor trei romane (volume), risipită, este spațiul Hristinei-Fecioara, la care aderă cumulativ ori numai în clipe frontiere, temporale, pe rând, personajele de dincolo, din centrul neliniștit al urbei reale, socio-reale ori de acolo, din același ținut cu feciorelnică impulsivitate, a ex-siterului bio.

Păgânitatea aspirațiilor instinctive, naturale, este cântărită de mulți așezați înăuntrul ori în afara Hristinei-Fecioara: spațiu în care poștași diurni lasă scrisorile muritorilor aspiranți la nemurire, în „cutia de cristal” a fecioarei. Cutie în care cuvintele se risipesc în litere, literele se risipesc în poala Hristinei și pe care, cu greu, le adună Arhivarul pentru a re-deveni cuvinte, cuvintele de dincolo, aparent Cristianice-Hristina: arhont feminin, o vreme, ce „controlează” tărâmul morții, de pretutindeni.

Emilian Marcu construiește Hierofania, manifestarea sacrului, ca și „relevarea entităților sacre”, în coaliție cu profanul, prin Zoroastru și Hristina-Fecioara, prin lungi metafore etnice, prin implicarea etnică a spațiilor citadine, numite Iașul Medieval. Spațiul naturalului eminescian, în care principiul „solve et coagula”, dizolvă și încheagă spirite malefice, irizări magice, sunt „morți revendicative”.

Experiența morții: în aceste romane toată lumea trăiește ca și cum nu ar ști de moarte. Trăirea conștientă fiind experimentul morții: o închipuire a spiritului de care nu suntem niciodată convinși. Primordialitatea acestei idei este continuă în romanele „Suburbii Municipale”. Scriitorul depășește unicitatea ei, prin numeroase „tehnici de învăluire a semnificațiilor”. Prin această libertate a unicității ipostatice, își așază diegeza în mistic. Romanele lui Emilian Marcu sunt astfel revelații mistice. Minimalizând relevarea de dragul satisfacției revelației. Preferând ontogenia, ontologiei. Cunoașterea supranaturalului, însă, pentru revelarea naturalului se împlinește, în această proză inedită, apofatic: prin conștiința incogniscibilității, ori catafatic: prin intermediul naturii, a energiilor și rațiunilor ei divine. Cele două „cunoașteri”, implicându-se în existențele ipostatice. Fiecare volum respectă treptele scufundării mistice în ... divinitate. Primul volum fiind treapta întâi, cea a „negării intelectuale a conceptelor catafactice”, pozitive. Al doilea volum este treapta de „întărire în întunericul divin”, iar al treilea volum reprezintă „treapta iluminării”, „vederii luminii divine”. E posibil ca autorul să-și înalțe „Suburbiile Municipale” și pe treapta desăvârșirii, a îndumnezeirii personajelor sale. Fiindcă, în strânsă ordine extazică, se află, în cele trei cărți, purificarea (catarsis-ul), iluminarea (fotismos-ul) și desăvârșirea (telisis-ul), ca procese mistice neseeparabile, iseparabile.

Fără a cădea în prejudecăți exegetice, fără a mă îndepărta de memoriile timpului răsturnat în timp terestru, sideral, de metoda sa naturalistă, cred, propun, romanul Suburbii Municipale, cititorului interesat, ca pe o sumă de mituri gnostice, duale, în dispută, în care Hristina-Fecioara este o Sofie-stăpână

a Lumii de Jos, lascivă, înțeleaptă, hemafrodită și veșnic ocrotitoare de... (ne)murire, ce tulbră conștiințele terestre cu înfățișări erotice și migratoare în fluviul zilelor efemeride.

Ioan Toderiță

Ținuturile sudului

Andra Rotaru / Ținuturile sudului, Ed. Paralela 45, Pitești, 2010.

Ca și la prima carte a Andrei Rotaru, „Într-un pat sub cearșaful alb” (Ed. Vinei, noiembrie 2005), despre care am scris la vremea respectivă, după o primă lectură, nu poți să nu exclami: pe marginea volumului de poeme poți scrie un roman!

Andra Rotaru, cea din textele sale, este misterioasă, probabil nemulțumită de propria poveste (de aceea, în prima carte o Frida Kahlo ne este gazdă lirică, într-un joc literar bine argumentat și seducător precum picturile mexicancei, de aceea în această a doua carte, „Ținuturile sudului”, o sirenă a imaginației cititorului, critic au ba, fredonând cântece ale celor de la The Doors, te poartă/ conduce prin mărele imaginarului bogat al autoarei... O dragoste neîmplănită, *strange*, este gardian al dorințelor scriitorului, este necrutătoare cu toate legăturile primejdioase dintre cititori și autori...

„Imaginile” care construiesc „lumea” cărții în care te invită Literatura Andrei Rotaru sunt demne de o scenografie care ne aduce iarăși aminte de imaginările unei Kahlo ori de Dali, ca să facem niște referințe quasibanale. Aceasta dacă nu cumva autoarea este și o cinefilă rezonabilă... (P.S.2 sic!: și este una redutabilă, dacă amintește, în interviul amintit mai jos, despre „Zabriskie Point”! Mda, Andra Rotaru ne poate duce cu gândul și la eroinele lui Antonioni!)

Dedublări, desprinderi, vârtejuri, un acvariu infinit în care îmi permit să inventez o insulă de purgatoriu cu o livadă de cireși uscați (acești cireși sunt ai autoarei!) care, în imaginarul comentatorului, va rivaliza pentru totdeauna cu o mult mai celebră livadă de vișini, personaje dispărute, enigme, spații și iar spații (o casă, o casă-cameră, orașe, plaje ș.a.), căutări, suspendări temporale dar și bucle repetitive, detașări, ceruri desfăcute iată câteva elemente de o ontologie poetică greu de comparat...

Desigur, sunt multe sugestii, multe versuri care doar amorsează imaginația cititorului, câteodată sporindu-i frustrarea născută din dorința prozaică de poveste și claritate; dar frumosul nu este vreodată claritate pur și simplu; de multe ori, de cele mai multe ori este straniețe, neobișnuit... Frumusețea este tinerețe iar „Ținuturile sudului” este o carte tânără, purtând mândră atributele unei vârste care poate convinge mai mult decât toate celelalte că Poezia este Viață și Credință în Adevăr și Justiție: care va să zică Frumusețe și Iubire.

Andra Rotaru știe, intuiește că Perfecțiunea nu poate fi atinsă Aici și, oarecum, nici în Literatură: dar aceasta nu înseamnă că Ele nu există și că n-ar fi bine să le fii vecin, să-ți construiești locuințe diverse ori să te aciuiezi în preajma lor: în epave („unde doar apa mai poate pătrunde”), în alți oameni (vezi Kahlo ori alți „însoțitori”, chiar blânzi strigoi ori cititori necunoscuți fiind)...

Pentru ea și pentru cei ce simt precum ea „există doar amânări”, „nefericirea doare”, „drumurile dese nu mai seamănă/ cu nimic” iar riturile sacre (de pe-trecere în alte lumi ori dimensiuni, nunți, botezuri ș.a.m.d.) par străine, nefirești, stârnind (totuși) zâmbete care pot fi reci, pot fi schizofrenice, pot fi doar literare... Chiar și anumite tipuri de frumusețe pot fi stranii („lucrurile frumoase au înfățișarea/ animalelor ce se împerechează în haite,/ și ochii se mișcă după un ritual din care a dispărut bucuria”, p.17).

Într-o carte bizară (în sensul bun al cuvântului „bizar”) și erotismul este... bizar. Argumente, „poezii” așa se precizează sub titlul cărții, că ar fi vorba de „poezii” precum „Mâini” și „Semănăm” (p.19 și 20), din care cităm: „din când în când nu mai avem mâini./ stăm cu trupurile lipite unele de altele,/ ne privim. când vrem să ne îmbrățișăm,/ din locul mâinilor ies ierburi înalte./ (...) / soarele și trupurile întinse la mal/ lovesc apa încet. ne afundăm în ea și, din locul în care dispari, / algele desenează forma unui trup cu mâinile tale.// în fiecare noapte stau la căpătâiul tău/ și-ți veghez mâinile. Apa e tot mai rece, mâinile sunt tot mai mari.” Pagina 20: „când trupurile se apropie repede și încep să semene/ suntem gata să ne vorbim./ ne întoarcem corpurile pe dos/ ne ținem încă puțin respirația/ și tălpile se desprind// suntem la fel de goi. o apă curge peste noi/ peste alte cărnuri./ și e doar o vară./ un asfalt care se adâncește în alt asfalt,/ o căldură care îmi înădește degetele în păr,/ aproape ca o amânare a tuturor verilor”... Desigur, chiar (sau mai ales) bizar, erotismul nu este facil: „peste tot era el. peste tot erai tu. peste tot era iarnă.” (p.21).

*

Structura propriu-zisă a cărții este una obișnuită pentru o carte de poezie: trei părți, „Primele dimineți”, „Ținuturile sudului” și „Desprinderi”. Virtualitatea capătă consistență în al doilea grupaj, o adevărată capcană („până și pentru vrăbii”, p.33). O virtualitate de joc pentru calculator de tip „quest” dar în care nu sunt respectate nici cele mai elementare reguli ori nivele, sistemul de skill-uri pentru cititori fiind dificil. Este o lume siliconată, întru varul moale, în care vara și iarna (vorba vine!) sunt același anotimp, în care o corabie navighează sau nu pe dune de nisip ori „prin iarbă” care se găsească în pereți, caii (și nu numai) au pielea întoarsă pe dos, este un aer de veșnică dimineață („ca și cum ar fi o zi nesfârșită”), în care banalul pare a fi suspendat.

Cu ultimul grupaj, plecând de la strofa din „The Doors” (tot niște versuri ale lui Jim Morrison deschid și primul grupaj) care ține loc de moto (unde scrie, printre altele: „Love has been lost, is that the reason?/ Trying desperately to be free”) îți poți imagina personajul Andra Rotaru și ca un alter ego al lui Morrison... sau, cine știe, Pam...

Nefiind mare amator de lirică onirică, am tot încercat să nu deschid subiectul: argumente ar exista și poate Andra Rotaru chiar scrie sub imperativul Oniricului dar cerebralul pare a controla totul. Dar (parcă e mai bine să folosim un alt moto, de la un poem intitulat chiar „Desprinderi”) „lucrurile frumoase trebuie să rămână doar frumoase. o primăvară nesfârșită ar fi monstruoasă. Mai bine vorbești despre o casă cu apă decât să fii acolo.”

În ultima parte a cărții este iarnă, este nostalgie, este Ea, Andra Rotaru (p.52-53: „nu mai vreau să mă trezesc. mă

blochez. stau în casă. nu pot să ies/ de aici. am un corp schimbător. îmi aduc aminte prea mult. mie/ dor. caut ceva. nu găsesc (...)/ multă plictiseală. poate că mă/ desprind, am obosit. se termină ceva. nu mai simt lumea. mi se/ spune că de abia acum începe. simt că încep să o pierd, nu o mai/ văd. fii mai egoistă! ce? reușesc iar să nu simt. mi-e bine. mi-e greu să/ mai scriu. nu mai știu nimic...”

„Apa”, poemul de la 53: „doar ca o umezeală/ care se prelinge și îngheață la loc, trupul meu.// cu adâncimi de sute de metri, cu trepte/ care coboară, trupul meu.// o coborâre lentă, prin întuneric. printr-o apă înghețată./ doar propriu-mi corp. trec repede prin el, mă opresc./ așa mor animalele în captivitate. cu gheața solidificată de-a lungul gâtului.// într-o iarnă pe care am dus-o cu mine. într-un trup din care apa intră și iese.” Și în iarna aceasta de final de carte Andra Rotaru citește, bărbaii își pot descoperi fantomele reci din ei, își pot aminti de „Anul trecut la Marienbad”, unde un el poate crede că i-a scris ei o carte de poeme în care o poate întreba decent dacă n-a murit sau dacă a trăit cu adevărat. Ea poate răspunde (dacă vrea) „Adânc” (p.58): „dormi acum. pe treptele ce duceau spre mine/ s-au adăpostit lanuri de carne albă. vin din larg/ cu răsuflările lor calde, cu trupurile lor de animale aproape vii./ când vin, vin pentru puțin timp./ când ele vin,/ din niciun adânc nu se iese.” La un moment dat, discret, se dă o lecție iubitorilor lui Wittgenstein: „despre ce nu se poate vorbi e încă și mai greu să se tacă” (p.64). Ceea ce se poate întâmpla și cronicarului de carte... care poate murmura, închizând cartea că este „un fel de viu pe care l-am simțit aici.”

„Ținuturile sudului”, exprimând un dor de ducă metafizic cât tot nisipul Vămii vechi, este o carte care cel puțin așa mi se pare mie - este mai mult Andra Rotaru decât a fost aceasta „într-un pat sub cearșaful alb”: acolo reușea un miracol - chiar era un alter ego convingător al pictoriței - dar era înghițită de personalitatea/fantoma acesteia; aici este un alt miracol: Andra se cucerește pe sine liric atât cât poate fi cucerită o femeie care mai este și scriitor... Ea, care „niciodată nu” își ia „rămas-bun”... Deși a fost o vreme când a vrut (p.49)...

P.S. După ce am scris aceste rânduri de mai sus, am citit un interviu al Andrei Rotaru, postat pe blogul personal, dar apărut în „Cronica de vineri” (28 mai 2010), interviu realizat de către Simona Vilău. Unele dintre cele scrise de mine se confirmă, altele probabil... nu. Dar ceea ce este dat, nu poate fi schimbat: „...când ele vin,/ din niciun adânc nu se iese.”

Și deși am fost ispitit să termin cu versuri din „the end” ori „Love Street” parcă versurile din „unhappy girl” se potrivesc de minune acestei cărți dedicate unui marinar: „Girl, unhappy girl, tear your web away;/ saw through all your bars, melt yourself today;/ you are charged in a prison of your own device.// Girl, unhappy girl, fly fast away;/ don't miss your chance to swim in mystery./ you are tied in a prison of your own device.”

Acum, nu știm cât de de nefericită poate fi o poetă tânără dar bătrânul Jim mi-a trezit amintiri demne de alte porți ale iubirii, pardon, universului... iar uneori Jim nu mai rămâne decât în memoria unei iubite care plânge după un rățoi cât un suflet zdrobit pe un platou, într-un film de revăzut...

a.g.secară

SĂ RÂDEM CU GIACOMO PUCINI!

„În tinerețe, Puccini s-a adresat celui mai cunoscut libretist, Crotti, rugându-l să-i scrie textul pentru una din operele sale.
- Nu pot face așa ceva, a răspuns, cu îngâmfare, libretistul. Nu pot înhăma la aceeași căruță un cal și un măgar.
- Îmi dau seama că vrei să riscați cu un compozitor tânăr. Dar cine vă dă dreptul să mă numiți „cal” a întrebat Puccini.”

„Puccini avea o fire optimistă. Umorul nu-l părăsea nici în clipele cele mai dificile. Odată, rupându-și piciorul, a fost internat la spital unde peste câteva zile a început să fie vizitat de prieteni. Acestora le-a zis:

- Credeți-mă, sunt mândru că deja a început construcția statuii mele...

- Îți arde de glumă! I-a răspuns compozitorul, și i-a arătat piciorul în gips.”

„De Anul Nou, Giacomo Puccini obișnuia să-i trimită lui Arturo Toscanini (1867-1957) un colet cu cele mai alese dulciuri aflate prin magazinele din Milano sau ale orașelor străine unde tocmai se afla.

În toamna anului 1923 însă, cei doi muzicieni s-au certat din cauza unei discuții avute în contradictoriu într-o problemă de specialitate.

În ajunul Anului Nou, făcând obișnuitele cumpărături pentru prieteni, compozitorul uită de incidentul nu de mult avut și îi expediază dirijorului tradiționalul cadou, cu cele mai scumpe delicatose exotice.

Seara însă își aduse aminte de greșeala săvârșită. Alergă la poștă și trimise următoarea telegramă pe adresa lui Toscanini: „Expediat pachetul din greșeală- Puccini”.

Răspunsul, tot telegrafic, nu întârzie să sosească:

„Mâncat pachetul tot din greșeală- Toscanini.”

„În seara zilei de 31 mai 1884, doi tineri se îndreptau pe străzile Milanului spre teatrul Dal Verme.

- Spune Michelle, tu câți bani ai în buzunar?

- Eu? Nici o lețcaie. Dar tu?

- Eu sunt ceva mai bogat decât tine: am 40 de centime. Proprietarul celor patruzeci de centime nu era altul decât Giacomo Puccini, a cărui operă „Le Villi” se prezenta în seara aceea pentru întâia oară”.

„Premiera de la Veneția a operei „Boema” de Puccini a fost compromisă de un incident neașteptat: în finalul actului ultim, când Mimi moare în mansarda boemilor din Cartierul Latin, cântăreața care interpreta acest rol strănută puternic, deși conform acțiunii- expirase cu o clipă înainte.

- Grea mai e și meseria noastră, a comentat Puccini incidentul. Ajunge o clipă, ca străduințele de luni și de ani întregi ale unui compozitor să fie compromise de un...strănut!”

„Un cunoscut de-al lui Puccini, și un muzicant mai puțin decât mediocru, îi spuse odată marelui compozitor sarcastic.

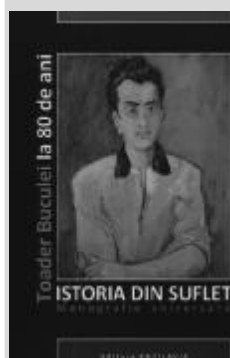
- Ești de acum bătrân, Giacomo. Ar trebui să compun un marș funebru pentru înmormântarea ta, și, ca să nu întârzie, voi începe chiar de mâine.

- Scrie, - oftă Puccini, - numai că mă tem că acesta va fi primul caz când înmormântarea va fi fluierată.”

Culese de V. PLĂCINTĂ

STRaDA Brăilei nr.2010...

Istoria din suflet. Toader Bucurei la 80 de ani.

Monografia aniversară (apărută recent la Editura Proilavia din Brăila) adună în paginile sale măturii despre prodigioasa activitate de cercetare a istoricului brăilean Toader Bucurei. Născut la Dolhești Sucevei, pe 5 martie 1930, în legendarul loc unde Ștefan cel Mare și Sfânt și-a câștigat cu sabia dreptul domniei, Toader Bucurei va deveni, după absolvirea Facultății de Istorie a Universității ieșene (1954) un dascăl desăvârșit și un avid căutător al adevărului istoric. Din anul 1965 Brăila îl adoptă, iar profesorul Bucurei se dedică total slujirii culturii locului, profitând din plin de impresionantul material brut, nevalorificat, al spiritualității din „orașul cu salcâmi”.

Apar astfel cărți memorabile pentru brăileni: monografia „Liceul Nicolae Bălcescu - O vatră de lumină seculară” (apărută în 1988, la 125 de ani de la înființarea prestigioasei instituții de învățământ), „Vasile Demetrescu - Brăila. Omul și faptele sale” (Brăila, Istros, 1998), „Valeriu Dinu - viața și opera sa” (Brăila, Istros, 2005), „Prezențe brăilene în spiritualitatea românească” (în două ediții), „Istoria modernă a orașului Brăila (Brăila, Centrul de Creație, 2008)”.

De asemenea, extrem de valoroase sunt demersurile profesorului Toader Bucurei de recuperare a istoriei recente a românilor, prin editarea a două cărți ce se constituie, așa cum preciza chiar autorul, într-un *modest omagiu adus martirilor știuți și neștiuți din perioada totalitarismului comunist*. Este vorba despre volumele „Clio încarcerată” (Brăila, Libertatea, 2000) și „O carte a durerii - interviuri” (Galați, Porto - Franco, 1994), măturii despre patimile intelectualilor în cumplitele temnițe comuniste. Mai trebuie amintite și la fel de interesante lucrări „Clio se amuză” (Brăila, Istros, 2001) și „Măturisiri. Timpul Moldovei” (Brăila, Centrul de Creație, 2006).

Despre toate acestea, dar și despre viața lui Toader Bucurei vorbesc, în monografia aniversară, importante personalități culturale românești. Ne oprim la scurtele considerații ale criticului Alex. Ștefănescu făcute pe marginea ...”Prezențelor brăilene în spiritualitatea românească”: *Toader Bucurei este la înălțimea responsabilității pe care și-a asumat-o, caracterizând sintetic, pe baza unor informații riguroase și într-un limbaj sobru, contribuția personalităților brăilene (printre care scriitori și gânditori importanți ca Panait Istrati, Nae Ionescu, Ilarie Voronca, Mihail Sebastian, Perpessicius, Ury Benador, Anton Dumitriu, Basil Munteanu, Mihail Crama, N. Carandino, Oscar Lemnaru, Vasile Băncilă, Eugen Schileru) la cultura română. Dacă fiecare zonă din România ar avea câte un Toader Bucurei (unele deja au), sarcina celor care alcătuiesc enciclopedia națională ar deveni mai ușoară.*

Dan Bistricean

Un american la Moscova

(prefață la volumul JURNAL RUSESC de John Steinbeck, apărut recent la Editura RAO, prefață care nu a mai apărut în volumul respectiv din motive tehnice)

În 1946, Winston Churchill anunța că între Europa de Vest și cea de Est se lăsase o „Cortină de Fier”. În iarna lui 1947 începea practic Războiul Rece. Uniunea Sovietică, aliat de nădejde al Statelor Unite în Cel de-al Doilea Război Mondial, devenise o prezență amenințătoare, un dușman greu de înțeles. „În fiecare zi,” își începe jurnalul John Steinbeck, „găseai în ziare mii de cuvinte despre Rusia”, și totuși, continuă el, „erau unele lucruri despre care nu scria nimeni și acelea erau lucrurile care ne interesau cel mai mult”. Scopul călătoriei lui, și al fotografului Robert Capa care îl însoțea, era să descopere „cealaltă realitate”, „viața de zi cu zi a poporului rus”. Modestul opus al lui Steinbeck și Capa despre viața rușilor, *Jurnal rusec*, publicat în 1948, încearcă doar să „consemneze cu onestitate, să descrie ce am văzut și ce am auzit fără comentarii, fără să tragem concluzii despre niște lucruri pe care nu le cunoșteam îndeajuns”.

În multe privințe aceasta este ceea ce a și făcut John Steinbeck, cu mult succes, vreme de douăzeci de ani - a scris cărți despre oameni obișnuiți: țărani din sud-vestul Statelor Unite, muncitori sezonieri din Oklahoma, soldați în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial, țărani mexicani. Sigur, *Jurnal rusec* nu are anvergura epică a *Fructelor mâniei* dar împrumută o parte din empatia și umanismul acestui roman. Una dintre explicațiile fascinației pe care o exercită *Jurnalul rusec* este că, spre deosebire de multe alte descrieri contemporane ale Rusiei, această carte te captivează și te informează în maniera atât de caracteristică lui Steinbeck: exprimă empatie și înțelegere față de oamenii obișnuiți; surprinde cu un ochi de jurnalist detaliul elocvent; vede „neteleologic”, consemnând doar faptul în sine; în sfârșit, adaugă narațiunii un umor strepezit, absent în multe alte jurnale de călătorie ale vremii, fără sare și piper, prin locuri aprobate de autoritățile sovietice. Chiar dacă nu este cartea cea mai erudită și mai cuprinzătoare despre Rusia postbelică, *Jurnal rusec* este exact ce susțin Steinbeck și Capa: „Nu este descrierea Rusiei ci, pur și simplu, o descriere a Rusiei”.

Colaborarea dintre Capa și Steinbeck a fost, de fapt, rodul întâmplării. Cei doi se întâlniseră la Londra în 1943 și își reînnoiseră prietenia la New York în martie 1947, unde se și hotărâseră să plece în Rusia cât mai curând posibil. Dar, pe 14 mai, Steinbeck a căzut de la o fereastră a apartamentului în care locuia, și-a zdrobit genunchiul și a trebuit să stea la pat câteva săptămâni (genunchiul îi va crea probleme pe tot parcursul călătoriei). La fel de independenți și fără astâmpăr, nici unul nu se dădea în vânt după aventuri în tandem. Încă din 1936, când scriitorul John O'Hara trecea prin Pacific Grove nerăbdător să-l întâlnească și să lucreze cu John Steinbeck la adaptarea pentru scenă a romanului *Bătălie îndoielnică*, Steinbeck declara că „îi plăcea de el și de atitudinea lui.... Cred că ne-am înțeleg bine. Dar nu cred în colaborare”. Și totuși, în ciuda scepticismului, Steinbeck s-a adaptat repede la rigorile colaborării; a inițiat sau a fost atras în câteva proiecte, multe dintre ele duse la bun sfârșit - precum călătoria din 1940 pe Marea lui Cortez împreună cu biologul marin Edward Ricketts (*Marea lui Cortez*, 1941) - unele abandonate, precum cel cu

O'Hara. De fapt, Steinbeck se simțea mai mult atras de artiștii vizuali, de regizori și fotografi. Robert Capa, devenit celebru ca fotoreporter de război, a alcătuit cu Steinbeck poate cea mai fericită dintre alianțele scriitorului cu un artist provenit din alt mediu.

Capa, ale cărui faimoase fotografii de război surprinseseră suferința și exuberanța umană, împărtășea compasiunea și curiozitatea lui Steinbeck. Născut la Budapesta, Ungaria, în 1913, Capa avea exuberanța, toleranța și spiritul umanitar pentru care Steinbeck manifesta o atât de mare slabiciune. După cum notează biograful Richard Whelan, filosofia politică a lui Capa, asemănătoare cu cea a lui Steinbeck, se cristalizase pe vremea când Capa era un adolescent rebel: „democrată, egalitaristă, pacifistă, semi-colectivistă, pro-laburistă, anti-autoritaristă și antifascistă, cu accent puternic pe demnitatea umană și drepturile individului”. Silit să părăsească Budapesta în 1931, își petrecuse cea mai mare parte din viață în exil, cutreierând lumea, martor al distrugerilor pricinuite de război, uneori făcând fotografii pentru *Time*, *Life* și *Fortune*, mereu aplecat asupra dramei umane, surprinzând obișnuitul din neobișnuit. Capa a fotografiat oameni nu întâmplări, fixându-și obiectivul, așa cum scrie Whelan, pe „muchia lucrurilor ... studii de oameni aflați sub o presiune extremă”.

Călătoria de patruzeci de zile prin Uniunea Sovietică a celor doi artiști în 1947 a fost, ca și călătoria din 1940 a lui Steinbeck pe Marea lui Cortez împreună cu Edward Ricketts, o expediție a curiozității. La fel ca Ricketts și Steinbeck în călătoria precedentă, intenția lui Capa și Steinbeck a fost, de asemenea, „să vedem tot ce puteam cuprinde cu privirea, să ne facem o părere și apoi, din cele văzute și din păreri, să construim un fel de structură care să imite realitatea observată”. Dacă în structura *Mării lui Cortez* se întâlnesc două abordări, „științificul convențional” și empiricul, acest jurnal optează pentru lentila unică: „Vom încerca să consemnăm totul cu onestitate, să descriem ce-am văzut și ce-am auzit fără nici un fel de speculații, fără să tragem concluzii despre niște lucruri pe care nu le cunoaștem îndeajuns”. Opusul lor este un jurnal, un foto-eseu. Structura pe care au ales-o pentru cartea lor - metafora dominantă a *Jurnalului rusec* - este un portret înrămat al Uniunii Sovietice.

I

La începutul anilor '40 lumea își iuțea pasul. „Lucrurile stau foarte prost peste tot în lume”, îi scria Steinbeck lui Pascal Covici, editorul lui, în 1940. „Totul pare să se năruie, totul așa cum era conceput până acum. Poate că din înfruntările astea vor apărea niște concepții noi. Nu știu.” În toți anii '40 John Steinbeck a căutat „concepții noi” pentru propria lui operă. A început deceniul cu un jurnal de călătorie științific și l-a încheiat lucrând la romanul lui cel mai personal și mai experimental, *La est de Eden*. *Jurnal rusec* face parte din efortul lui continuu de a descoperi noi surse de inspirație, de a crea noi forme literare, de a reaprinde în scrierile lui, așa cum consemna în jurnalul lui într-un moment întunecat din 1946, „starea de grație care pune în umbră toate celelalte lucruri și care acum mă face să par un animal bătrân și ursuz ... Atât timp cât scriu la fel - atât timp”. Spre sfârșitul anilor '30 John Steinbeck descoperise acea stare de grație în timp ce își scria capodopera, *Fructele mâniei* (1939). Cu un deceniu înainte își perfecționase mijloacele de expresie și publicase una după alta

(urmarea la p.26)

scrierile care sunt cel mai des asociate cu John Steinbeck, istoric al vieții sociale: povestirile din *Valea lungă* (scrise la începutul anilor '30 și adunate în volum în 1938), romanul de un comic nebun *Tortilla Flat* (1935) și trilogia muncii: *Bătălie îndoelnică* (1936), *Oameni și șoareci* (1937) și *Fructele mâniei*. Până la sfârșitul Crizei, John Steinbeck, romancier al poporului, era deja „un nume pe buzele tuturor”, anunța materialul promoțional pentru *Fructele mâniei*, filmul lui John Ford din 1940. Celebritatea însă a devenit mai mult o povară pentru autorul care declarase hotărât în corespondența lui că are nevoie de anonimat ca să scrie cum trebuie. În anii '40 privirile lumii erau ațintite asupra lui, așteptând noi provocări de la acest cronicar al sărmanilor. Criticii și recenzenții așteptau ca vocea familiară a scriitorului proletar să revină la temele curajoase abordate în anii '30. Steinbeck a rezistat. „Îmi trebuie un nou început”, îi scria el lui Carlton Sheffield, colegul de cameră din colegiu, în noiembrie 1939. „Am lucrat cu romanul ... până unde am putut să-l duc. Niciodată nu mi-a plăcut prea mult - e, în cel mai bun caz, un vehicul greoi. Încă nu știu care e forma noului vehicul dar știu că e ceva nou, care va fi în pas cu timpul și va izvorî din noua gândire”. La răscrucea dintre decenii se simțea atras de științific și ecologic, „lucruri mai dănuitoare”, îi scria el lui Sheffield. John Steinbeck romancierul se transforma în John Steinbeck biologul marin când pornea în martie 1940, alături de prietenul lui, Ed Ricketts, biologul și suflitul pereche din punct de vedere intelectual, ca să cerceteze litoralul Mării lui Cortez; relatarea acelei călătorii, *Marea lui Cortez* (1941), este una dintre capodoperele neglijate ale lui Steinbeck, un amestec fascinant de observații științifice, cugetări filosofice și anecdote umoristice, împreună cu catalogul speciilor descoperite de Ricketts în cursul călătoriei.

Ca jurnal de călătorie, proiect realizat în colaborare și experiment structural, *Marea lui Cortez* este paradigmatic pentru opera lui Steinbeck din agitații ani '40, care spre sfârșit au culminat cu *Jurnal rusec*. „A încercat să intre în lumea mare, ca să spunem așa”, remarca Arthur Miller. Aflat în căutarea unor noi surse de inspirație, timp de un deceniu Steinbeck s-a abandonat cu frenezie experimentului; a scris scenarii de film, articole pentru ziare și reviste, jurnale de călătorie, piese de teatru, nuvele. În anii '40 călătoria a devenit un fel de panaceu pentru Steinbeck. Susținând că „în ea e o lipsă de logică de care am nevoie”, s-a dus de câteva ori în Mexic. În 1941, la îndemnul documentaristului Herbert Kline, a scris un scenariu despre problemele de sănătate dintr-un îndepărtat sat mexican, *Satul uitat*. După război a revenit în Mexic de mai multe ori ca să scrie și apoi să ecranizeze *Perla*, pentru ca în 1948 să meargă din nou în Mexic ca să lucreze la un scenariu despre viața lui Emiliano Zapata pentru *Viva Zapata!*, marele film al lui Elia Kazan.

Contribuțiile lui Steinbeck la implicarea Statelor Unite în Cel de-al Doilea Război Mondial l-au scos și ele din izolarea autoimpusă în anii '30 și l-au dus departe de California natală - mai întâi la Washington, D.C., în 1941, unde a fost intervievat de o nouă agenție de informații și propagandă recent înființată, Serviciul de Informații Externe; apoi la New York, unde a stat cu Gwyn Conger, femeia care avea să devină a doua lui soție. Acolo și-a scris prima contribuție la efortul de război, *Tristețea lunii* (1942), o piesă-novelă despre o țară scandinavă ocupată, care a fost primită cu entuziasm de grupările clandestine din Europa care opuneau rezistență opresiunii naziste. În America, romanul lui Steinbeck - ca și piesa și filmul care au urmat într-o

succesiune rapidă - a avut o primire mai rezervată, țara nefiind pregătită să-i vadă pe invadatori, pe germani în speță, ca pe niște ființe umane. Dezamăgit, Steinbeck s-a dedicat altor proiecte legate de război: a scris scenarii de radio pentru SIE la începutul anului 1942; ulterior a fost solicitat să scrie un text despre antrenamentul echipajelor de pe bombardiere, fapt pentru care Steinbeck și fotograful John Swope a trebuit să viziteze tabere de pregătire din toată țara.

Stabilit din nou pe Coasta de Est, a lucrat cu obstinație la textul *Lansarea, povestea echipajului unui bombardier* (1942), în același timp scriindu-i lui Webster Street, un prieten din colegiu: „Mă îndepărtez tot mai mult de vechile realități și mă afund tot mai mult în acest război de coșmar. Când se va sfârși, nu voi putea să-mi amintesc cum a fost”. Au urmat alte proiecte legate de război: împreună cu Jack Warner, amicul din copilărie, Steinbeck a scris „o schiță de scenariu” pentru un film, *Medalie pentru Benny*, despre felul în care un orașel își primește eroul de război, un pierde-vară din cel mai amărât cartier. La începutul anului 1943, a scris o nuvelă pentru celebrul film al lui Hitchcock, *Barca de salvare*, despre supraviețuitorii unui cargobot torpilat care plutesc în derivă. În fine, la mijlocul anului 1943 a primit o misiune care i-a exploatat aptitudinile la maximum: în vara aceea a fost trimis de *New York Herald Tribune* în calitate de corespondent de război în Anglia, vestul Africii și, în ultimă instanță, pentru a comenta o diversivă efectuată în largul coastei Italiei.

În multe privințe *Jurnal rusec* constituie capitolul final al acestui periplu jurnalistic de război. Aflat în Stalingrad, „o mare de ruine”, Steinbeck scrie că „Ferestrele noastre dădeau spre hectare întregi de moloz, cărămidă spartă, beton și tencuială pulverizată iar printre dărâmături buruienile întunecate, ciudate, care întotdeauna par să răsară în locurile distruse”. Pe acel teren, „era o mică movilă, ca intrarea într-o gaură de popândău. Și în fiecare dimineață, devreme, din gaura asta se târa afară o fetiță”. În această vinietă despre o copilă buimacă, rățăcită, Steinbeck surprinde agonia Stalingradului asediat. Încadrată de o fereastră, compoziția verbală este menită să însoțească fotografiile lui Capa. Într-adevăr, una dintre calitățile, remarcabile, ale *Jurnalului rusec* este modul în care se intersectează descrierea lui Steinbeck cu fotojurnalismul lui Capa. Metoda lui Steinbeck pare a fi pur fotografică, de parcă proiectul însuși -colaborarea cu un fotograf - „ar fi hotărât stilul și abordarea. După cum insistă autorul în primul capitol al *Jurnalului rusec*, scriitorul și fotograful intenționează să consemneze numai ce se vede, nimic mai mult. Fotografia este o metaforă potrivită pentru o vizită în Uniunea Sovietică a anului 1947, unde vizitatorilor li se arăta atât de puțin din imperiul lui Stalin, mereu ascuns privirilor iscoditoare.

Note:

* Orașel californian, situat pe țărmul Oceanului Pacific, unde Steinbeck și-a petrecut o bună parte din viață. (n. tr.)

* *Marea lui Cortez: jurnal de călătorie și cercetare scris pe îndelete* (1941), publicat de Steinbeck și Ricketts la scurt timp după călătoria efectuată de-a lungul Golfului California, cunoscut și sub numele de *Marea lui Cortez*. Jurnalul combină însemnările lui Steinbeck cu catalogul speciilor marine descoperite de Ricketts. Zece ani mai târziu Steinbeck l-a republicat cu titlul *Jurnal de bord de pe Marea lui Cortez*, renunțând la catalogul lui Ricketts. (n. tr.)

Dan PLĂEȘU

Un conac boieresc - „cuibușor de nebunii”

Fostul conac boieresc trecuse prin mai multe mâini până a-i veni cuiva ideea de a-l reamenaja, dându-i o folosință cel puțin surprinzătoare: „cuibușor de nebunii”. Iar totul trebuia făcut cu grijă și cu perdea, o perdea cât mai groasă, pentru că stabilimentul urma să fie frecventat de lumea bună (puțină, dar bună!) a vremii. Fonduri și constructor pentru lucrările de reamenajare s-au găsit. Într-un oraș cu atâția constructori se putea afla (măcar) unul care să lucreze pe gratis (treaba lui cum își contabilizează manopera și materialele), dacă așa cerea partidul. Mai exact, cineva mare de acolo. Și nu de acolo, de la București, ci mai de aproape, de pe aici, adică. Pe parcurs la secretul „afacerii” au avut acces și alții: muncitorii, șefii lor, băgătorii de seamă. S-a sperat în mascarea perfectă a lucrăturii, așa încât oricine s-ar fi uitat la noua față a conacului să nu bănuiască rostul său special. Și cum se putea ascunde chestiunea dacă nu în roșu? Atotputernicul roșu din acele timpuri. Încă de la intrare, planșe uriașe color cu momente din vizitele tovarășului în județ trebuiau să-l convingă pe vizitator de caracterul serios și mai ales politic al locului. S-a executat o comandă specială de diapozitive color de mari dimensiuni, metri pătrați de poze care-ți luau ochii. Se spera probabil și într-o posibilă (dorită, nedorită?) trecere a dumnealui pe acolo, în care caz noua înfățișare (ideologică!) a conacului putea ajuta la unele eventuale explicații.

Iar când totul a fost gata, iar cele nu foarte multe camere amenajate își așteptau clienții sus-puși s-a întâmplat ceva neprevăzut. S-a aflat la cabinetul nr. 1. Și de amenajarea conacului, și de alte lucrări și lucrături de pe lângă lacuri și păduri (ca să iasă rima), ceea ce confirma încă o dată - el puțin - invidia din rândul unor vip-uri politice ale vremii, neincluse probabil pe lista scurtă, de bază, a clienților permanenți ai „cuibușorului”. Nu se știe cine a trădat. Scrisoarea era anonimă („un grup de tovarăși”), dar bine documentată. Se mai zice că noua destinație a conacului cea raportată tovarășului: casă de odihnă pentru siderurgiști nu l-a impresionat pe „cel mai iubit fiu”. Așa că „bărbatul între bărbați” (care prost nu era!) a cerut să i se răspundă cel puțin la două nedumeriri: 1. De ce noua „casă de recuperare a forței de muncă” se afla atât de aproape (la nici o sută de kilometri) de oraș, iar nu la munte ori la mare? 2. De ce vila cuprindea atât de puține locuri de cazare în comparație cu zecile de mii de siderurgiști?

Nu se știe exact ce au răspuns vip-urile implicate. Este sigur că au făcut, pe bune, un plan de ședere la noua „casă de vacanță” pe secții și uzine. Pentru greșeala de a-și face „cuibușor” fără voie de foarte sus s-au dat niște sancțiuni mai mult simbolice, pe linie de partid, care nu le afecta funcțiile. Iar amenajarea a rămas; poate între atâția siderurgiști să le fi venit rândul (măcar o dată!) și celor pentru care a fost gândită lucrătura. Nimeni dintre cei criticați n-a avut tupeul să-l întrebe însă pe tovarășul de ce preț de o bucată de județ mai în sus, la Adam, o casă de vânatoare era făcută pentru un singur locatar. Maxim doi...

(fragment din **VIAȚA ÎN INFRAROȘU- fișe de roman-** în curs de apariție)

Film și teatru

În paginile care urmează:

Chirița în provincie a vizitat Palatul Copiilor și Elevilor din Galați

Trupa de teatru a Palatului Copiilor și Elevilor din Galați a avut curajul să se implice într-un proiect regional, *Valori culturale la Dunărea de Jos*, punând în scenă celebra comedie a lui V. Alecsandri, *Chirița în provincie*.

Regizorul a fost doamna prof. Camelia Nenu, un profesor de istorie-filosofie, cu o viziune modernă asupra acestei piese de teatru, completând fericit scenariul piesei, astfel încât să răspundă exigențelor tinerei generații.

Partenerii Palatului Copiilor în acest proiect au fost Teatrul Dramatic “Fani Tardini”, care a împrumutat tinerilor actori costumele, Biblioteca “V. A. Urechia”, care a pus la dispoziție Sala” Mihai Eminescu” și Salonul de frumusețe” Michelle”, care a realizat coafurile specifice secolului al XIX-lea. Actrița principală, Chirița, a fost **Aida Stoica**. (z.z.)

Omul Vineri părăsește Ljubljana

28

5

Scena înfățișează un local de ultima mână; în spate este ecranul. O singură masă este liberă; restul sunt ocupate de diverși oameni. De preferat să se facă o atmosferă agitată: unii se ridică și ies printr-o ușă cu clopoțel, în timp ce alții intră și ocupă locurile: mișcare continuă. Intră Bărbatul și se așază la masă; la scurt timp un chelner îi aduce cafea.

BĂRBATUL: Mersi! (urmărește chelnerul cu privirea până iese). Aceiași agitație continuă: se aude o muzică înceată de jazz. Aceleași persoane intră și ies, însă schimbate total: cu mult îmbătrâniți. Intră o bătrână cu multe buchete de flori.

BĂTRÂNA: Pofțiți la flori! Pentru doamne și domnițe! (se oprește la masa bărbatului) Nu doriți?

BĂRBATUL: Nu, acum, nu! Poate mai târziu.

BĂTRÂNA: Mereu vă văd pe aici, cu aceeași cafea...

BĂRBATUL: Stau prin zona. Chiar deasupra. La trei.

BĂTRÂNA: Mi-am închipuit eu! Unde lucrați?

BĂRBATUL: Sunt contabil.

BĂTRÂNA: Și fiul meu a fost contabil. Îl cunoașteți?

BĂRBATUL: Se prea poate! Deși sunt destui contabili în orașul acesta.

BĂTRÂNA: Lucra la o firmă de avocatură.

BĂRBATUL: Și eu sunt contabil la o firma de avocatură, în cartierul...

BĂTRÂNA: ...de vest. Știu! Acolo lucra și el.

BĂRBATUL: Acum... nu mai lucrează?

BĂTRÂNA: Ba da, cum să nu! Însă nu acolo.

BĂRBATUL: La alții... sau s-a mutat în celălalt cartier?

BĂTRÂNA (oftând): Nu mai știu nimic de el. A plecat de mult.

BĂRBATUL: Nu l-ați căutat?

BĂTRÂNA: Da!... Am telefonat la un număr...

BĂRBATUL: Și?

BĂTRÂNA: Ori nu răspundea, ori era ocupat, ori mi se spunea să revin.

Intră un rege urmat de curte.

REGELE: Babo, cât dai floarea?

BĂTRÂNA: Depinde, trandafiri sau garoafe?

REGELE: Orice!

UN CURTEAN: Mai bune ar fi lalelele!

REGELE (cugetând): Da... ar fi și ele bune...

BĂTRÂNA: Lalele? (scoate un buchet): Pofțiți! (Regele le inspectează)

REGELE: Nu orice lălea. Astea nu au optsprezece petale. Vreau o floare cu optsprezece petale! E pentru fiică-mea.

BĂTRÂNA (smulge câteva petale): S-a rezolvat!

REGELE: Tot nu sunt câte ar trebui!

BĂTRÂNA (le smulge pe toate): Acum...

UN CURTEAN: Sunt numai bune...

REGELE (se gândește): Da, asta este! O iau! Veniți la cabinet să vă semnez un cec! (ies cu toții; rămân doar Bărbatul cu Bătrâna)

BĂRBATUL (după o scurtă pauză): Nici eu nu mi-am văzut mama... de mult timp.

BĂTRÂNA: Nu dorm noaptea din cauza lui. Mă tot gândesc...

BĂRBATUL: Si mie mi se mai întâmpla. De când s-a terminat războiul n-am mai primit vreo scrisoare, vreun telefon...

BĂTRÂNA: Dar eu am scris, am telefonat! Am vorbit și cu soția... cu vecinii...

BĂRBATUL: Nici măcar atât! Soția nu mi-a spus nimic despre asta. Am întrebat-o în fiecare seara când ajungeam acasă... Era profesoară de istorie...

BĂTRÂNA: Nora mea lucrează la o școală, nu departe de aici.

BĂRBATUL: Mergi doar o stație de tramvai. (se aud voci: "Mulți ani trăiască! Mulți ani trăiască!")

BĂTRÂNA: Mi-am închipuit că s-au căsătorit din dragoste.

BĂRBATUL: A fost o dragoste adevărată! Ne-am căsătorit pe loc! Am luat-o la mine acasă. (intră un mire urmat de nuntași)

MIRELE (Bătrânei): Vreau buchetul acesta, deși este ultimul!

BĂRBATUL (Bătrânei): Întotdeauna m-am ales ultimul. La nunta am luat chiar ultimul buchet de la o bătrână. I-am plătit cheș.

Mirele scoate banii din buzunarul hainei, îi lasă pe masă și râde stingher

MIRELE: Ultimii bani!

Bărbatul îi zâmbește. Intră Regizorul îmbrăcat în călugăr. I se va spune: Călugărul.

CĂLUGĂRUL (Mirelui): Ai luat buchetul?

MIRELE: Da, a fost ultimul buchet luat în ultima clipă cu ultimii bani. Bătrânei îi cade, în acest răstimp, pelerina ivindu-se o rochie alba, un trup zvelt. Își desface cocul iar parul negru, străluciri tinere, îi cade pe umeri. Se alătură Mirelui.

CĂLUGĂRUL: Verighetelile... aveți?

BĂTRÂNA: Le-am uitat acasă.

CĂLUGĂRUL: Ș-așa, nu vă trebuiau! Acum poți săruta mireasa!

Mirii se sărută. Mireasa aruncă buchetul de flori și ies fericiți în uralele mulțimii. Buchetul cade pe masa Bărbatului ce rămâne singur. De afară se mai fac auzite uralele nuntașilor: "Mulți ani trăiască! Mulți ani trăiască!"

BĂRBATUL (înspre direcția în care au ieșit ceilalți): Am căutat-o și în satul natal! Nu era acolo. Mi s-a spus să-l caut pe unul... Ionescu.

VOCEA BĂTRÂNEI: Și eu l-am căutat! La o adresă pe care n-am auzit-o niciodată. Unde erai?

BĂRBATUL: Într-o delegație! De ce nu m-ai așteptat? Intră nuntașii, însă, fără miri, strigând "Mulți ani trăiască!" Ies.

6

Pe scenă, Bărbatul rămâne îngândurat cu buchetul de flori în mână. Stă în picioare sau pe scaun cu privirea în buchet.

Se aprinde ecranul unde se poate vedea același local ca pe scenă; Bărbatul și Femeia, care ține buchetul miresei. În timp ce pe ecran cei doi se comportă asemeni unor îndrăgostiți timizi, se face auzit Gândul.

GÂNDUL: Hm! Mulți ani trăiască... Însă nimeni nu este în stare să se gândească la ei. Să fie oare fericiți?, frumoși?, fructuoși? Hm! Mulți ani trăiască!...

continuare în pag. 39

Cealaltă față a războiului

Când presa rusească anunța cu surle și trâmbițe noul film al lui Vladimir Khotinenko, intitulat „Pop” (Preotul), cu o acțiune legată de activitatea bisericească în timpul celui de-al doilea război mondial, eram aproape convins: încă un film de propagandă. Și mai presus, condimentată și cu ceva naționalism ortodox. Regizorul rus, un apropiat al liderilor din Kremlin, era deja cunoscut prin filmele neo-naționaliste rusești pe care le face. Așa făcuse atunci când, în 2007, polonezul Andrzej Wajda revela într-un film sfâșietor adevărul dureros de la Katyn. Imediat, reacția rusească a fost filmul „1612”, a cărui acțiune se petrece în anul în care moscoviții au reușit să se elibereze de sub „jugul” polonez, la sfârșitul Evului Mediu est-european.

Prin urmare, încă un film al lui Khotinenko, de data asta de factură ușor religioasă, premiat de însuși patriarhul Rusiei și, bineînțeles de președintele Medvedev. Am zis: curat politică, mai abtîr ca în filmele patriotice americane ușor grotești, turnate la Hollywood. Dar cum prejudecata e un păcat, în urma vizionării filmului, stupoare: rușii au încetat să mai demonizeze pe germani. Sau, cel puțin, parțial. Filmul prezintă situația ciudată în care episcopii și preoții ruși încep misiunea de creștinare a spațiului sovietic, paradoxal cu ajutorul ocupantului nazist.

La început văzut ca o unealtă a noii puteri ocupante, preotul Aleksandr (Sergey Matkovetskiy) împreună cu matiușka lui scoate cinematograful sovietic din biserică, pune icoanele la loc, aruncă la gunoi tabloul lui Stalin, care simbolic ocupa locul cuvenit lui Hristos și începe munca pravoslavnică de mântuire de suflete, după un model parcă preluat din patericele de la Optina și din cartea pelerinului rus. Nici nemții nu sunt cheie de biserică, nelăsându-l pe preot să își facă misiunea în lagăr, însă nici partizanii ruși comuniști nu sunt mai sfinți. Regizorul rus renunță la clișeele oameni buni-oameni răi, preferând să accentueze activitatea creștinătoare, cu tentă ușor idilică, a preotului rus, singurul care ajută cu adevărat oamenii sărmani într-o astfel de vreme.

Finalul, ușor previzibil, înseamnă victoria sovietelor, încarcerarea preotului văzut drept colaborator cu naziștii, însă și scena în care preotul, mântuit din pedeapsa muncii de peste Urali, își petrece ultimii ani în pace, în grădina paradisiacă a Lavrei Pecerska.

Între timp, descopăr latura germană: ecranizarea lui Max Färberböck după romanul Martei Hillers, *Anonyma, eine Frau in Berlin*. Filmul, ceva mai vechi, prezentat în cinematografele germane la sfârșitul lui 2008, prezintă situația femeilor rămase singure, în Berlinul bombardat și asediat de trupele din Răsărit. Continuarea

nu prea vine cu surprize, se știe cum pot acționa cohortele de bărbați sătui de război în asemenea circumstanțe. Modelul este cunoscut și pe pielea strămoșelor noastre, prin anii '44. Numai că autoarea, interpretată de diva germană Nina Hoss (și, implicit, regizorul) nu se focalizează pe demonizarea rușilor, nici pe prezentarea lor ca niște brute necivilizate, ajunse în mijlocul lumii culte. Acest aspect este prezentat mai degrabă în fundal. Instinctul de supraviețuire e mai puternic decât morala și astfel se face că femeile încep să se întrebe unele pe altele, la colț de stradă nu cu banul „ce mai faci?”, ci cu ușor comicul: „câți în noaptea asta?”.

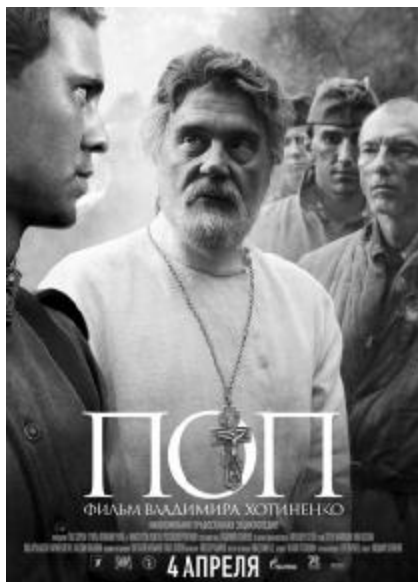
Autoarea nu pregetă să vorbească, printre banchetele condimentate cu eterna vodka rusească și kielbaski, despre crimele groaznice comise de nemți în Răsărit: prin urmare, toate tabu-urile dărmate. Încă unul în plus: rușii au suflet și încă unul mare și foarte sensibil. În spatele severului maior Andrey Ribkin se ascunde un intelectual, bun cunoscător al istoriei dar și al poeziei, dar mai ales, un om care iubește nu f la russe, ci mai degrabă f la anglais. Prejudecata mea inițială, aceea că o să văd un film despre răsăritenii prezentați drept niște barbari, nu se confirmă. Și nemții vor să exorcizeze trecutul.

Într-un război atât de lung, în care prea des s-a vorbit despre agresor și agresat, care sunt alții din perspectivele diferitelor părți, nu există „băieții buni” și „băieții răi”. Europa nu e Far West și nici cinematografia europeană nu se face la Hollywood. Miturile sunt bune pentru filmele de vineri seara, târziu, după o săptămână de muncă stresantă, dar nu fac bine la sănătatea conștiinței. Pe care totuși, cineăștii de pe partea noastră de ocean o cultivă și încă bine.

Mai greu de găsit în sălile de cinematograf și nici atât de comerciale, cele două filme despre război prezintă o situație mai realistă decât documentarele de pe Discovery Channel, chiar dacă nu sunt decât niște ficțiuni.

The Priest (titlul rusesc: *Дід*), regizor: Vladimir Khotinenko, 2009

A Woman in Berlin (titlul german: *Anonyma - Eine Frau in Berlin*), regizor: Max Färberböck, 2008

RUSALIILE

După calendarul sătesc, Rusaliile intră în prima zi de joi după Paști și ies după șapte, după opt sau chiar după nouă săptămâni. După unii săteni sunt doar trei Rusalii, adică trei fete de împărat: Savatina, Mărgălina sau Magdalina și Rujalina. Ele torturează și stăpânesc oamenii. (Ele sunt menționate și de Tudor Pamfile în „Sărbătorile de vară la români”, p. 18). Acestea sunt Rusaliile băbești. Cea mai periculoasă Rusalie este ultima, dar în trecut erau ținute cam toate. În unele sate oamenii munceau în aceste joi, dar numai până la prânz și numai la prășit fasole ori porumb. După prânz plecau neapărat acasă, căci veneau cele nouă fete de împărat îmbrăcate în alb Rusaliile și îi înecau. „Veneau cu ploile” (Fărânești, inf. 1971). Citând o informație din satul Țepu, Tudor Pamfile menționează Rusaliile ca „pe niște babe hidoase, care călătoresc în zilele respective prin aer. Ele sunt înarmate cu tot felul de unelte tăioase și frigări ascuțite (...)” (Tudor Pamfile, op.cit. p. 18).

Dacă mergeai la câmp, nu trebuia să iei în nici un caz copii, „că puteau păți ceva rău”. Nu trebuia să mergi nici la lutărie, „că te apucă lutăria”. „Am prășit odată, într-o joie de Rusalii, la porumb. În ziua aia am întâlnit șapte șerpi. Cum dădeam cu sapa, cum apărea și șarpele. Am plecat repede acasă și de atunci n-am mai prășit în zilele de Rusalii”. În vie nu trebuia să intri deloc, în nici una dintre joile Rusaliilor, căci o bătea piatra, sau o mâncau gândacii. Dacă cineva nu respecta această interdicție, era ocărât de vecinii lui: „Degeaba țin eu Rusaliile, măi vecine, dacă tu nu le ții. Bate grindina la tine care ești vinovat bate și la mine, care nu am nicio vină și-mi strică și mie via”. Se interzicea, de asemenea, cu desăvârșire țesutul și cusutul. „Dacă munceai, te trăsnea, te fulgera”. „Dacă făceai treabă în zilele de joi de după Paști «ieșeau joile»” (Nămolosa, inf. 1977, s.a.). În zilele de Rusalii se putea lucra la lipitul caselor. Se făceau în acest scop **clăci de lipit case**. Existau, desigur, și alte măsuri profilactice în afară de respectarea interdicțiilor în a nu lucra și a nu intra în vie. „Ca să nu te-apuce” Rusaliile, să nu „te salte”, să nu „te pălească”, trebuia să pui neapărat pelin sub cap, sub pernă și sub așternut, în toate cele șapte-nouă nopți spre Rusalii. Din pelinul care se pune sub pernă, prindeau a doua zi, la lucru, câteva fire la brâu cu același scop și îl purtau toată ziua. Unii puneau pelinul și la uși și spuneau că este bun și pentru ploaie, iar fetele care și-l puneau sub cap, își visau în acea noapte ursitul. Alteori sătenii aruncau pelin și în cotineța păsărilor, precum și la animale. În satul Cosmești se puneau usturoi în loc de pelin, cu același scop.

În zilele de Rusalii, bărbații din satele Măcișeni și Căuiești probabil și din altele îmbrăcați în cămăși și izmene albe, porneau în grupuri mici pe câmp, cam pe vremea prânzului. „Hai să mergem cu Rusaliile!”, spuneau ei. Când găseau consăteni de-ai lor, aflați în câmp la odihna de prânz sau chiar prășind, făceau horă în jurul lor. Cântau din gură și din fluier dacă aveau și jucau câteva minute, apoi plecau mai departe. Se mai făceau asemenea hore și împrejurul unor buruieni sau arbuști. Imitând actul produs de ființele malefice, ei aveau credința că îi anulează, de fapt, efectul.

Cei „apucați”, „loviți” de Rusalii erau vindecați printr-un anume cântec pe care îl știau doar unele babe descântătoare.

Nu se pune cloșcă pe ouă în nicio noapte de rusalii, „că ies puii strâmbi” (Cudalbi). Până în preajma celui de-al Doilea Război Mondial, în majoritatea satelor din subzona de Est, se mai făceau încă hore, în fiecare dintre aceste zile. În trecut cântau sătenii din cimpoaie sau fluieri, iar tineretul juca. Bătrânii se așezau de jur împrejurul horei, pe maldăre de stuf și în timp ce priveau la tinerii care jucau, se cinsteau cu vin. Cărciumarul scotea butoiul afară, mai aproape de consumatori, ca să-i poată servi mai repede pe solicitanți.

În unele sate, o parte din fetele și femeile tinere jucau pe un loc viran, un fel de oină, cu o minge făcută din părul strâns de la animalele țesălate în ziua de Sântoader.

În multe localități, sătenii mergeau pe la propriile holde, împreună cu toată familia. Luau mâncare și băutură și petreceau toată ziua în plin câmp. Cei care aveau locuri mai îndepărtate plecau

dis-de-dimineață, ca să poată petrece acolo mai multă vreme. Despre Rusalii apar informații și în „Răspunsuri la chestionarul lingvistic al limbii române”, formulat de B.P. Hasdeu și trimis în fiecare sat, în anii 1884-1886, bunăoară:

Comuna Corod. „Rusaliile de după Paști le serbează ca să nu strâmbă sau să slujească pe cineva sau vreun animal. Joile de după Paște se serbează pentru a nu bate Dumnezeu holdele cu piatră sau grindină” (B.P. Hasdeu, op. cit., Tom Tecuci, f. 71).

Satul Ionăsești, comuna Nicorești. „Poporul de aici face o mare distincție între *Iele* și zicerea *Dânsele* – pe *Iele* le mai numesc și *Rusalii*. Acestea sunt fete nevăzute, nebune, care umblă prin aer, jucând și cântând, începând de prin săptămâna a treia după Paști și până în a șasea săptămână; că în zilele în care sunt mai înfuriate, întâlnind pe cineva lucrând, îl ia la joc, îi ia mințile și îl lasă aproape nebul, de aceea femeile mult se fereșc în anume zile de a lucra (cum în miercură a treia după Paști, numită *Sfredelul Rusaliilor*). În această zi femeile pun din ajun pelin prin case și chiar poartă la pălărie și la jugul boilor, dacă se duc la câmp, crezând că prin asta înlătură Rusaliile și Ielele” (B.P. Hasdeu, op. cit., Tom Tecuci, f. 238).

Comuna Țepu. „Ele sau Rusalii au o zi care cade la jumătatea praznicului (?). Și spun că cine va lucra în această zi, va fi luat de Rusalii” (B.P. Hasdeu, op. cit., Tom Tecuci, f. 472), Apud Eugen Holban, Aspecte ale mitologiei țărănești din sud-estul Moldovei, în revista „Dunărea de Jos”, nr. 66-2007, p. 37.

Drăgaica – Sânzienele (Sânzaniile, Sumzaniile, Sumzâienile)

Drăgaica se serbează la data de 24 iunie și marchează începutul secerișului. În dimineața acestei zile, fiecare sătean trebuia să aibă neapărat „claie în câmp”. „Vine Drăgaica și ne apucă fără claie în câmp!” „Cine face primul snop în câmp, înseamnă că este un om harnic și este ajutat de Drăgaică”.

Fetele culegeau florile plantei numită Drăgaică, înainte de răsăritul soarelui. Scoteau apoi din casă toate țesăturile în primul rând pe cele din lână și le întindeau pe garduri ori pe frânghie la soare. După ce le așezau din nou la locul lor în casă, puneau și florile de Drăgaică culese în acea dimineață, pe pat și pe masă, „ca să fie contra moliiilor”. Drăgaica este mai mult sărbătoarea femeilor, ele neavând voie să efectueze în această zi absolut nici un fel de muncă. Pentru bărbați nu exista nici o restricție.

Informația lui Dimitrie Cantemir referitoare la obiceiul Drăgaicei ne sugerează și faptul că în trecut grupurile de surate erau implicate întru totul și în acest obicei. „Într-adevăr, când grânele încep să se coacă, se adună toate fetele din satele vecine și o aleg pe cea mai frumoasă și mai chipeșă dintre ele, dându-i numele de Drăgaica. Pe aceasta, încoronând-o cu o cunună de spice, împodobind-o cu mai multe maramă brodate cu măiestrie și atârându-i de mâini cheile hambarelor o însoțeau cu mare alai pe ogoare (...), străbătând în cântec și dansuri toate satele prin care trecuse cu acest alai înconjurată de toate celelalte surate, care o numesc adesea (...) Sora sau Stăpâna lor”. (Dimitrie Cantemir, op. cit., p. 341). În noaptea de Drăgaică, tinerii din comuna Fântânele se adunau în grupuri mari și colindau toată noaptea pe drumurile țarinei. Purtau la ei ulcioare cu vin, mergeau cântând din gură, din cimpoaie și din fluieri, iar când ajungeau la o răscruce de drumuri, făceau horă mare. La toate răscrucele se opreau și cântau un timp. „Pe unde treceau ei, recoltele se făceau mult mai bune.” Flăcăii smulgeau grâu din lanuri și legau fiecare câte un snop pe care îl purtau tot timpul. Umblau fără să se odihnească până a doua zi, pe la ora prânzului, adică până ce terminau de colindat toată moșia satului. Veneau apoi în sat cântând și chiuind. Mai colindau încă un timp și pe ulițele satului de grâu pe umăr, apoi se retrăgeau spre casele lor. În privința timpului când se producea acest obicei, informațiile sunt uneori confuze. Unii săteni ne-au spus că aceste grupuri colindau în ultima zi de Rusalii. (va urma)

Eugen Holban

Disjunctii și Congruențe

Există domenii care în pofida caracterului lor unitar ca structură constitutivă sunt folosite inertial în vorbirea și scrierea curentă, prin expresii sau sintagme tautologice, considerate însă ca fiind cu sensuri bivalente, ca și când ar reprezenta conținuturi semantice diferite. Întâlnim adesea formulări ca de exemplu “artă și literatură”, “cultură și artă”, “cultură și cultură de masă” (mai nou de consum) “artă populară și artizanat”, “monumente istorice și de patrimoniu”, etc., deși literatura ea însăși este o artă a cuvântului, iar conceptul de cultură include și noțiunea de artă, cultura de masă sau de consum este o parte a celei cu caracter general (deosebirea constă în calitatea lor diferită și în modul de difuzare) artizanatul este la rândul său un meșteșug asemănător în multe privințe cu arta populară, reprezentanții cărora, și unii și alții, reproduc în general cam aceleași modele, unele chiar cu izvoade din sau pe sticlă, lemn, ceramică, țesături, diferența făcând-o numai aceea care adaugă ceva creativ, nou în raport cu tradiția consacrată, și în sfârșit pentru a încheia aceste inadvertențe cu insistență repetată, vom sublinia că, orice monument istoric inclus în lista oficială sunt componente ale patrimoniului cultural național. Rezultă deci, că în cazurile amintite, conjuncția “și” face o legătură nu între două noțiuni complementare, ci între două concepte care se suprapun.

Pornind de la aceste aspecte, vom constata din exemplele ce urmează cum ele sunt preluate și în vorbirea curentă. În niște anunțuri matrimoniale se putea citi: “Profesor și intelectual de bună condiție morală caut....”, pentru ca un pretendent mai în vârstă, la aceeași rubrică să-și înceapă prezentarea cu “Om bătrân și în etate” ... etc, etc.

Am făcut această introducere pentru a deschide și dezvolta o temă ce se apropie, și în același timp ea constituie unele particularități față de formulările sau expresiile mai sus amintite, și care nu sunt identice cu utilizarea sintagmei referitoare la ceea ce reprezintă raportul dintre profesionalism și amatorism în artele vizuale și nu numai. Dacă ne referim la acești doi termeni trebuie să precizăm “ab initio” că ei reflectă moduri de abordare de pe poziții sau platforme diferite din punct de vedere al punctului de plecare în tratarea din acest domeniu al creației plastice. Deosebirea pot fi de ordin instructiv și educativ, de aptitudini și talent, implicit vizibile în calitatea lucrărilor, dar toți acești factori nu trebuie absolutizați, din motive pe care ne vom strădui să le nuanțăm, arătând care sunt elementele disjunctive (disociative) și cele congruente (echivalente) din această zonă, în care limbajul de comunicare și afirmare este cel al culorilor și al formelor (componente comune pentru toți cei ce cultivă această artă) din a căror plămădire vor rezulta ierarhiile valorice nediscriminatorii în principiu, singurele care pot face diferența și nu prejudecățile la care ne vom referi.

Vom continua prin a arăta că dihotomia intrată în limbajul comun este în parte arbitrară și artificială. Nu numai din punct de vedere axiologic există o singură cultură și o artă unică, ci și din perspectiva conținutului și al structurilor interne, al normelor care le guvernează, acestea neavând decât o dimensiune taxonomică, numai valorile operelor sunt diferite.

Dacă, totuși, se acceptă această diviziune conform căreia, arta poate fi împărțită (în mod global! ?) în profesionistă și nonprofesionistă, diletantă, atunci teoretic și în principiu, prima ar trebui să se prezinte pe simeze, fără excepție ca un etalon, elevată sub aspect estetic, artistic și cognitiv (comunicațional) în timp ce a doua, fără să fie lipsită de aceste calități, ar trebui prin definiție să se situeze sub toate aspectele pe o treaptă inferioară, destinată exercițiului de plăcere și autoeducației.

Această demarcație convențională este formală și labilă, pentru că, poziționarea unei clasificări de acest gen este confirmată sau infirmată de criteriile axiologice după care apreciem și judecăm o lucrare ca fiind de calitate sau nu, de valoare sau nonvaloare. Opera este cea care stabilește zona în care se plasează sau se clasează un artist.

Unii artiști “amatori” ajung în această “Ligă” secundă nu din cauza datelor de personalitate (aptitudini, talent, sensibilitate, cultură) ci datorită unui statut prestabilit arbitrar, căruia trebuie să i se supună cu toate consecințele depreciative, rezultată din “pecetea” pusă uneori chiar pe creații meritorii.

O lungă perioadă istorică, activitatea artistică nu a fost marcată de distincția pregnantă și frecvent utilizată în epoca contemporană, care-i separă pe protagoniștii acestui domeniu din considerente de pregătire și diviziune de “breaslă”, în profesioniști și amatori.

În acest context, se impune a sublinia ideea, că granița “sonică” poate fi trecută dacă pe un teren fertil se produc acumulări calitative prin care un anume “diletant” se poate ridica la nivelul creației și virtuților artistice autentice, așa cum numeroase exemple din istoria culturii naționale și universale atestă acest lucru, care confirmă că unicul criteriu valabil și unificator, este opera și valoarea ei concordantă cu judecățile de autoritate profesională, emise de critici și istorici de artă. Rămânând doar în sfera noastră de interes cultural și nu numai, ne întrebăm cine s-ar încumeta să-i acuze de amatorism sau diletantism pe Ion Creangă, Ion Luca Caragiale, Panait Istrati, Mihail Eminescu, Tudor Arghezi, Marin Preda, Ion Tuculescu, Nicolae Kirculescu, Fănică Luca, Grigoraș de Nicu, Jack London, Maxim Gorki ș.m.a., numai pentru că au fost total sau parțial autodidacți în domeniul pe care l-au cultivat cu remarcabile rezultate.

Drumul spre asimilarea culturii și artei, precum și accesul la actul creației sunt practic deschise oricui cu aptitudini și valențe deschise pentru sfera muncii spirituale. În acest sens, statutul social al artiștilor amatori și profesioniști este condiționat de instruirea și formarea unor deprinderi adecvate talentului, prin practicarea în limite diferite a demersului artistic creator. Aici intervin diferențele, dar ele nu trebuie absolutizate. Se știe că nu toți oamenii talentați fac o facultate de profil, dar în multe cazuri frecventează cursuri particulare sau școli populare, așa cum nu toți absolvenții unor institute de profil, arte vizuale, muzică etc., se pot legitima ca artiști consacrați.

P.S. Din volumul în curs de apariție “Eseuri despre artă și artiști”

Cine-i caută numele prin sintezele deja întocmite - am în vedere cele trei volume ale cărții lui Traian Nicola, **Valori spirituale tecucene** și sinteza lui Vasile Ghica, **Nasc și la Tecuci oameni** - va fi încercat de o mare deziluzie. Nu figurează în nici una din ele și nimeni nu i-a consacrat până acum vreun medalion care să-l scoată din anonim. A rămas unul dintre absenții permanenți ai lucrărilor de sinteză și de perspectivare a spiritului tecucean, deși descinde din acest areal geografic și-ar fi meritat un tratament glazurat și plin de căldură -cum merită toți cei ce-au stălpit afirmarea în lume a spiritului local. Încercăm să îndreptăm nedreptatea prin aceste rânduri compensatorii.

S-a născut la 23 martie 1949 în comuna Liești, unde a urmat cursurile primare și gimnaziale. Între anii 1963-1967 a urmat cursurile liceului din Tudor Vladimirescu [jud. Galați] după care s-a înscris la Facultatea de istorie-filosofie, secția filosofie, grupa de psihologie-pedagogie din cadrul Universității Al. I. Cuza din Iași, pe care a absolvit-o în 1972 cu lucrarea *Situații conflictuale în adolescență*. În intervalul 1975-1977 a urmat cursurile post-universitare de atestare în limba germană și limba engleză, pentru a putea accesa bibliografiile redactate în aceste limbi. Titlul de doctor în psihologie l-a obținut în anul 2000 cu teza *Reevaluarea elaborării testelor psihologice prin computerizare*.

O vreme, între anii 1973-1974, a funcționat ca profesor la Școală specială din Miclăușeni [jud. Iași], iar în intervalul 1974-1990 a funcționat ca psiholog în cadrul Laboratorului de Ergonomie al Centralei Industriale a bumbacului, filiala Iași, pentru ca între anii 1980-1991 să funcționeze ca psiholog în cadrul Laboratorului de psihologie rutieră al Întreprinderii județene de transport în comun din orașul Iași.

În 1991 devine cercetător științific în cadrul Catedrei de Psihologie a Facultății de Filosofie din cadrul Universității Al. I. Cuza din Iași, iar în intervalul 1992-2002 a devenit lector la aceeași catedră [devenită din 1998 Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației], unde, din 2002, devine conferențiar.

A făcut stagii de pregătire la Universitatea Paris-X- Nanterre [1997], la Universitatea din Liege [1998], la Universitatea din Konstanz [1998], la Universitatea din Perpignan [2000 și 2001], la Universitatea Central Europeană din Budapesta în 2002 și la Universitatea evanghelică din Hanovra [în 2003].

Este președintele comisiei Metodologice a Colegiului Psihologilor din România și membru al conducerii operative a Colegiului Psihologilor din România. Colaborează frecvent cu lucrări științifice la

Revista de Psihologie, la revista *Psihologia* și la alte publicații de specialitate.

În anul 2006 a publicat, la Editura Demiurg [Iași] lucrarea **Standarde și exigențe ale psihologiei aplicate**, iar în 2008 **Psihologie și societate. Noutăți în psihologia aplicată**. [Editura Performantica, Iași]. În anul 2002 a publicat la Editura Polirom cartea **Testul psihologic**, după ce anterior, în anul 2000 publicase **Statistică aplicată în psihologie**

A participat, cu diverse lucrări științifice, la mai multe reuniuni internaționale de specialitate și-a organizat simpozioane cu participare internațională la Iași [în 2007] și la Câmpulung Moldovenesc.

Intellectual zelos, cu o bună pregătire filosofică și psihologică, Aurel Stan s-a remarcat ca o autoritate în materie, iar lucrările sale publicate la prestigioasa editură Polirom s-au vândut precum pâinea caldă, încât astăzi se simte nevoia unor noi ediții, cu aducerea la zi a achizițiilor în materie.

Aurel Stan este un spirit cooperant, cu știința muncii în echipă. Adună, triază și grupează tematic materialele confrăților [susținute în cadrul reuniunilor internaționale organizate], și coordonează editarea lor în lucrări colective masive, care aduc în discuție publică problemele fundamentale ale disciplinei psihologice. S-a ocupat, printre altele, de coordonarea volumului colectiv **Standarde și exigențe ale psihologiei aplicate**, care conține comunicările susținute în cadrul Simpozionului internațional de psihologie organizat la Câmpulung moldovenesc în zilele de 7-9 octombrie 2005. La fel a procedat și cu lucrările susținute la Conferința internațională de psihologie aplicată, organizată la Iași în zilele de 20-23 septembrie 2007, pe care, la fel, le va publica într-un volum masiv și de mare actualitate pentru specialiști. Prin toate aceste prestații Aurel Stan a îmbogățit zestrea bibliografică a disciplinei psihologice - obstrucționată, cum se știe, în cele cinci decenii de regim comunist când a fost ținută sub o formă conservată. Încearcă să recupereze marile rămăneri în urmă, dar, firește, procesul reclamă încă eforturi mari și conjugate, căci progresele obținute de psihologie în lungile decenii de stagnare din vremea comunismului sunt uriașe și de mare importanță practic-aplicativă.

Momentul pentru construcții teoretice este prielnic și Aurel Stan nu-și precupește energia și timpul pentru a adjuca o felie cât mai generoasă din ceea ce trebuie procesat. Nimic nu justifică absența lui din lucrările panoramate consacrate devenirii spirituale a arealului tecucean, așa cum s-a statornicit aici, la Poarta Moldovei de Jos. Or, Aurel Stan, cel absent din sintezele priticite până acum la Tecuci, onorează acest areal cu asupra de măsură.

Île de la Demoiselle

33

Se pare că țărmurile Americii de nord au fost atinse de europeni în 1472. Expediția a fost organizată de către portughezi, de către regele Alfons V, mai exact pe banii acestora, intermediar fiind regele Cristian I al Danemarcei.

Expediția era condusă de către norvegieni, unul dintre aceștia, Pining fiind un pirat cu faimă. Plecați de pe coastele Islandei și atingând apoi răsăritul Groenlandei, aceștia au descoperit Terra do Bacalhao. Bacalhao este și astăzi o noțiune cheie în viața portughezului de rând. Este numele dat unui pește din categoria gadidelor, *Gadus morhua*.

Terra de Bacalhao corespunde insulei Terra Nova (Newfoundland) și guri largă cască a fluviului Sfântul Laurențiu.

Peștele era un produs esențial în viața unei națiuni pioase ce respecta cu sfințenie posturile.

Or în zona Terrei de Bacalhao bancurile de pește erau atât de dense încât uneori blocau deplasarea navelor.

După descoperirea Americii centrale de către Columb papa a împărțit lumea printr-o bulă între Spania și Portugalia.

Această bulă nu a fost recunoscută nici de către Franța, nici de către Anglia.

Regele francez Francis II-a întrebat ironic pe marele beneficiar al bulei, Carol al V-lea al Spaniei dacă Adam în paradis i-a desemnat pe regii Spaniei și Portugaliei ca moștenitori a bunurilor sale lumești și în cazul în care este adevărat ar vrea să vadă dovada scrisă.

În 1497 zona actualei Canada este explorată de către John Cabot (în fapt un italian în slujba Angliei) la ordinul regelui englez Henric al VII-lea.

Se pare că expediția l-a costat viața.

Portughezii s-au interesat și ei de zonă dar pierzând câțiva dintre exploratorii lor celebri (frații Cortereal, dispăruți fiecare în expediții separate) renunță.

Din 1504 pescarii francezi practică pescuit sezonier regulat în zonă. Franța catolică avea aceeași nevoie disperată de pește. În Terra Nova, la cap Breton se instalează o mică colonie de francezi. A încercat să întemeieze o colonie pentru englezi și Sebastian Cabot, fiul dispărutului, dar eșuează.

În 1523 regele Franței Francisc întâiul îl trimite pe italianul Verrazzano, corsar cunoscut, să caute drumul spre Indii pe la apus, celebrul pasaj prin nord-vest.

Expediția reușește, deși pasajul nu este găsit, Verrazzano vrea să întemeieze o colonie dar regele francez cade prizonier la Pavia și toate proiectele de colonizare se prăbușesc.

În 1534 Franța trimite în expediție pe bretonul Jacques Cartier.

Cartier a făcut două drumuri între Franța și gura fluviului căruia el i-a dat numele de Sfântul Laurențiu.

Băștinașii îl numeau Canada.

În afară de pește, aceste teritorii nu promiteau mari bogății exploratorilor.

Totuși în 1541 Jean-François de la Rocque, senior de Roberval cu aprobarea regelui Franței vrea să întemeieze pe malurile fluviului Sfântul Laurențiu o colonie care să devină fieful său feudal. Regele Francisc I îl va declara locotenent general, locțiitor în zonă.

A armat cinci corăbii, urmând să colonizeze 1200 de oameni. O treime din câștigurile coloniei urmau să revină regelui, o treime seniorului de Roberval, iar treimea ce mai rămânea urma să acopere cheltuielile expediției.

Seniorul se imbarcă cu nepoata sa Marguerite.

În timpul călătoriei acesta află că nepoata s-a căsătorit în secret. De ce a făcut unchiul o criză de nebunie la aflarea veștii?

Putem numai să bănuim.

Soțul se află în preajmă, participă la expediție dar rangul său nobiliar înalt îl face intangibil pentru J.F. de la Rocque.

În schimb dreptul feudal îi permite să dispună de nepoată.

O va debarca pe o insulă nelocuită din golful Sfântul Laurențiu.

Moarte sigură.

Cer să debarce și soțul cât și doica Margueritei, bătrâna guvernanta Bastienne. Ultimii doi mor la scurtă vreme și aristocrata Marguerite reușește să supraviețuiască singură, timp de doi ani pe insulă, ocupându-se printre altele cu vânătoarea de urși.

În fiecare noapte aprinde focuri pe plaja insulei.

Va fi găsită de pescarii francezi din Bretagne care vin să-și facă plinul de pește.

Va reveni în Franța, rupe legăturile mult prea periculoase cu familia și se stabilește în Périgord. Povestea sa va ajunge la noi datorită cosmografului regelui Henric al II-lea, Thevet.

Care va fi soarta bunului unchi?

Va fonda colonia dar aceasta nu va supraviețui decât un an. Se va întoarce la Paris unde va muri în 1560. Colonizarea franceză va fi reluată în 1608 când Champlain înființează orașul Quebec.

Performanța tinerei aristocrate franceze în pustietățile nordului este mult mai impresionantă decât supraviețuirea unui corsar în insula binecuvântată a Sudului.

Numai că Thevet nu are până și aplombul lui Daniel Defoe. Memoria publică va conserva aventura sub forma unei denumiri geografice. Insula surghiunului Margueritei devine pe hărțile geografice Île de la Demoiselle - Insula Domnișoarei.

ION GROSU

DARWIN ȘI ȘOMAJUL:

Pe om munca l-a creat
De-aia bag de seamă,
Cât este de complicat
Ca să nu ai... mamă!

ADAPTAREA UNUI SCRITOR LA VREMURI

Ca să devină iute scriitorul
Acestor vremuri aprig comentate,
A afirmat că este autorul
Unui transfer...de personalitate.

CRIZA ȘI CADOU IUBITEI

Te port mereu cu mine-n gând
Și nu-i rezist ispitei,
De-ați oferi din când în când
Câte o PERLĂ...a HARGHITEI!!

UNUI SCRITOR GEOLOG

Ca geolog de meserie
Și sufletist român peste măsură,
Poți să ne faci o bucurie
Să scoți toți bolovanii...din CULTURĂ!

POSIBILITĂȚI

Azi orice „personalitate”
Poate să-și schimbe caracterul,
Când urcă trepte în cetate
Sau dacă-n BĂNCI vine...transferul!

UNEI SCRITOARE MINIONĂ ȘI SIMPATICĂ

Prezența ta azi mă convinge
De un proverb de la bunici,
Dar care și în litere învinge
Valoarea stă...în corpuri mici!!

CONSTATARE

În orice treabă mai spinoasă
Onoarea sigur e frumoasă,
Dar nu-i de aruncat contrariul
Când se dublează...ONORARIUL!!

VICTIME COLATERALE ALE CANICULEI

Chiar ieri un deținut a declarat
Cuvântul lui stârnind pe drept stupoare,
Ca în final să fie-adevărat
Că nici la pușcărie nu-i ...răcoare!!

APRECIERE

Șeful meu nu-i orișicine
Este 'nalt, atent, amabil,
Și-l admir ce bine ține
Locul...unuia paibil!

DESCARTES ADAPTAT

Tot ce se întâmplă-n țară
Face dintr-un optimist,
Ca să spună-ntâia oară
De mai CUGET...NU EXIST!!

BISERICA „SFÂNTUL GHEORGHE” DIN IVEȘTI (II)

Descrierea bisericii

Biserica este clădită pe o structură din beton armat cu pereții sprijiniți de contraforți. Stilul bizantin-moldovenesc este armonios îmbinat cu influențe gotice. Un parc frumos amenajat înconjoară biserica, punându-i în valoare măreția.

Casa parohială este zidită din temelie lângă biserică și se încadrează fericit în ansamblul acestei lucrări: biserică, parc, esplanadă, casă parohială. În fața bisericii s-a amenajat o esplanadă care a fost consolidată cu contraforți pe o suprafață de 250m.p. De pe scările de marmură albă ale bisericii se poate vedea lunca Bârladului, iar în zare, în zile senine, Munții Vrancei.

Accesul în curtea bisericii se face prin 2 porți din fier forjat, având ca element decorativ principal **crucea**.

Biserica este în formă de cruce latină, cu ziduri înalte, sprijinite în exterior de contraforți, meniți să preia o parte din greutatea bolților, cu ferestre înalte și nișe amplasate pe pereții exteriori în formă de arc frânt.

Sub cornișă, biserica este înconjurată de un brâu, cu 44 de nișe, unde sunt pictați diferiți sfinți. Pe pereții exteriori se remarcă o serie de medalioane circulare, frumos ornamentate, ce seamănă cu niște paftale domnești, amplasate după cum urmează:

-11 medalioane la partea superioară a nișelor în formă de ogivă, amplasate pe un brâu înalt de 2.5 m. așezate între contraforți, deasupra unor jardiniere;

Pisania

Păstor de suflet fiind în această comună preot Alex. Cristea pensionar și Paroh Ion Guguianu”.

Această pisanie, aplatată inițial în exterior, a fost salvată de la distrugere în perioada comunistă și repusă în interiorul pridvorului (tindei), după anul 1990. În locul rămas liber, deasupra ușii de intrare, a fost pictat Sf. Gheorghe.

În pridvorul bisericii, de dimensiuni reduse, ctitorul a zidit un sanctuar al Eroilor din Divizia I. de Gardă, ca un pios omagiu adus acestor Eroi, morți pe câmpul de luptă pentru reîntregirea neamului. Cele 8 plăci de marmură cu numele eroilor erau grupate pe regimentele din care făceau parte.

- Regimentul de Gardă

- 18 medalioane diferite, în basorelief, amplasate deasupra ferestrelor, dintre care cele amplasate în zona pronaosului, au ca motiv decorativ-crucea grecească cu laturile egale;

- Medalioane mai mici se regăsesc deasupra ferestrelor din turlele bisericii.

Deasupra pronaosului se ridică majestos două turnuri, care adăpostesc șapte clopote, iar deasupra naosului este amplasat turnul cel mare al bisericii. Biserica este acoperită cu țiglă roșie.

La intrarea principală, în interior, este amplasată pisania din marmură albă pe care este sculptat următorul text: *Cu vrerea Tatălui, cu puterea Fiului și cu ajutorul Harului Mângâetorelui Duh, pus-u-s-au în anul 1942 luna iulie, ziua 5, temelia Sfintei Bisericii acesteia, cu hramul: Sfântului Gheorghe, Sfântul Nicolae și Înălțarea Sfintei Cruci, ca semn de biruință a ostașilor noștri în Răsăritul îndepărtat și întru pomenirea Eroilor Diviziei I-a Gardă și s-au zidit și terminat acest Sfânt și măreț Locaș, sub glorioasa domnie a M.S.Regelui Mihai I, Conducător al Statului fiind Mareșalul Ioan Antonescu, iar întâiul stătător al altarelor din aceste meleaguri D.D.Lucian al Romanului, când sângele ostașilor români schimbă fața războiului și pecetluiește viitorul neamului, prin victorii glorioase de la Prut și până-n Caucaz, învingând barbarii din răsărit.*

Și pentru pildă, mulțumire cu pomenire neuitată a noastră și-a fiilor noștri care aci se vor ruga, să se știe că toată lucrarea este rodul gândului și muncii Diviziei I-a Gardă din București, începând cu Dl.General Nicolae Șova, Comandantul Diviziei și în urmă Ministru al Marinei, ajutat de statul major, în frunte cu colonel Alex. Dobriceanu, intendent Căpitan Dumitru Haidău, arh. E.Ciorapciu și pictorul Ionel Iacobescu, până la mulțimea de ostași a căror multe nume să le însemne Dreptul judecător, în Cartea Vieții.

Sfântitu-s-au acest Sfânt Locaș cu bogată cântare și slujbă, în ziua de 19 septembrie 1943.

„Mihai Viteazul”.

- Regimentul 1 Vânători Gardă nr. 2, Regina Elisabeta”.

- Regimentul 2 Vânători Gardă nr. 9, „Regele Alexandru”

- Regimentele 2 și 3 Artilerie Gardă, Pioneri și Cavalerie.

Acest sanctuar era străjuit de patru candelă, care ardeau încontinuu, pe fiecare perete câte una. În prezent se păstrează suportii pentru candelă, care stau mărturie a locului unde ardeau aceste candelă sfinte. Stema Țării era incrustată pe fiecare placă de marmură, la partea superioară, sub care stătea scris: ”NIHIL SINE DEO”, urmate de numele fiecărui erou.

Toate aceste 8 plăci de marmură au fost scoase în perioada comunistă, odată cu pisania. În prezent nu se știe soarta acestora.

(va urma)

Radu Moțoc

Casa parohială

Cultura Unește sufletele!

Ioan TODERIȚĂ
despre “O antologie a literaturii
gălățene contemporane”

Ioan Rusu

Motto: „Paralelismul este o denaturare a (ne)liniarității=dreapta ca un cerc absolut dual”(T.I.)

Născut la 23 august 1939, în București. Absolvent al Facultății de Filologie, din cadrul Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași. A debutat în 1968 în revista „Pagini Dunărene”. A colaborat, prin scrieri de diferite genuri (cu precădere, genul epic) la cotidienele: *Viața Nouă*, *Partener*, *Acțiunea* și la revistele literare: *Antares*, *Porto Franco*. Eseu, pamflet, cronică, povestiri satirice, alături de nelipsitul reportaj. A publicat următoarele cărți: **Nu există nuntă în cer**-roman, 1999; **Confesiunile unui afemeiat**-aforisme, 2000; **Fișe de personal**-proză umoristică, 2001, la editura „Geneze”, Galați; **Maiola**-roman, 2004, Editura Școala Gălățeană; **Paralele inegale**-roman 2006, la Editura „Pax Aura Mundi”; **De la est la vest**-însemnări de călătorie, 2009, la editura „Sinteze” Galați.

Proza profesorului Ioan Rusu este împletirea realului trăit pe lungimea, pe întinderea, unor sentimente la vedere. Ea nu acceptă ficțiunea, invenția simbolului ludic, în defavoarea lui „așa cum a fost”, istorie a timpului frumos trecut prin cristalul amintirii. Amintirii dramatice: moartea fiind pecetea amintirii, la Ioan Rusu, dincolo de cea care i-a smuls din brațe soția, iubirea, marea iubire dintâi, până la pelerinajul ei în genealogia „rușilor”.

Adoptând perspectiva unui actor-perceptor, scriitorul întâmpină, ori numai „compensează” moartea cu iubire, cu „nevrednică iubire de sine”, pe scena conviețuirii contemporane, cotidiene, geo-spatiale. Prin sincer jurnal de consemnări justițiare, sentimental-justițiare, de însemnări filozofice, pe muchia lecturilor subversive, filologice:

„Simt uneori o nevoie imperioasă să am alături un prieten, un apropiat sincer și devotat. Nu mi-am dat seama până acum dacă l-am găsit sau nu. Ar putea fi

Vica, ființa care să răspundă la aceeași întrebare? Nu știu de ce am impresia că am alergat după el toată viața... Cronici Akasice sau teoria reîncarnării îmi spun că ar putea exista...Suntem „descoperiți” chiar de la începutul Bibliei, care spune că la început a fost cuvântul-prieten, dar evoluția evenimentelor a demonstrat că el a rămas gol în fața trecerii timpului.” (fragment din *Paralele Inegale*)

Ioan Rusu nu-și dorește o prietenie decât în oglinda sufletului său zbuciumat de moartea iubitei soții. El fuge de verbul „a iubi”-infinitiv facil, din „fața trăirii prin uitare”: dulce reazăn al substantivului compus „Viață-după-moarte”.

Portretizând „chipul unei noi clipe de viață”, călătorește în bibliotecile, arhitecturile lumii, alături de iubirea-i condamnată la reînviere. Pe acest fundament, ofrandele inerțialei vieți, de după „hazard împlinit”, sunt noi și noi ispite ale păcatului primar, simplu și sincer mărturisite de scriitor în proza lui confesivă. Rațiunea fiindului, la Ioan Rusu, este, se (pre)face „de la est la vest”, Jules-Verneic, cardinal ca o aventură a impostazicului în extazic, uneori ca pământ călcat în picioare de un copil slobod în spini: spinii scrierii literare.

CulturaUneste sufletele!

Dana Potorac

Motto: „Dinspre tăcere aud cuvintele tale, înspre tăcere plâng un înger.”

„În viață, cuvintele mor odată cu noi. În poezie, o clipă mai târziu.” (T.I.)

Născută la 14 martie 1968, în Galați. Are UN FIU. Absolventă a Facultății de Științe Economice și Administrative, specialitatea Administrație Publică, la Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați.

Debutază cu volumul de versuri „**Înger ucis**”, în 1997, tipărit la Ed. Hypatya, din Galați-redactor, poetul Sterian Vicol.

În 2002 publică al doilea volum de versuri, intitulat „**Cuvinte Sonore**”, la aceeași editură.

Poezia Danei Potorac este o (pre)relevare de sine a comunicării. A comunicării mai largi, mai larg necesară exteriorizării impulsului ideatic. Specifică „acrobațiilor” și acrobației limbajului pus pe „undă video” ori prins în „casca timpanului ascultător”. Necesară timpului metro-nom, claustrat. Cuvintele în acest limbaj sunt adorabil rostite și clipite nervos, iar „timpul va ajunge dincolo de os”, „pietrele sub apă cântă până când / tu cu nenăscuta mi te muți în gând/ calc lumina în vârfuri înc-o dimineață/ cu frison de iarnă învelită-n ceață”. (Joc IV).

Evadarea, ca ultimă stare a revoltei pe timp mișel strecurat în om, deseori înalță personajul liric la rang de prieten al unui „moderator de cuvinte rare”, Dana Potorac, sisific și ... ingenuu: „Acele ceasornicului se-ntrec/ În ferestre culorile nopții curg/ Desenez nori albi cu obraji roșii/ și te strig peste zi”. (**Înapoi în Olimp**) „Tu grațioasă făptură/ îți ascuți cuțitele/ vorbind despre întâmplări neîntâmpate” (**Vai!**)

Ne-am fi putut aștepta ca din asprimea „ocupaționalului socio-profesional”, poeta să recurgă la postmodernism, în creația sa lirică. Da și nu. Dana Potorac, mai întâi, reverberează sentimente și stări (ne)cenzurate de cenzorii conchistadori ai existenței ei cotidiene, „obștești”, cu aspră-grăitoare suferință interioară. Tot evadând din... tăcere: „Mă târăsc spre fereastră/ cu toate zilele mele legate de picioare/ dincolo de geam/ dincoace de mine/ se prelungesc câini fără stăpâni.../ În spatele ochilor/ pleoapele se închid/ și începe tăcerea” (**Joc V**)

Multe poeme epice, dincolo de „**Cuvinte Sonore**” ne vorbesc despre un „**înger ucis**” - îngerul „eu” botezat „tu”: „tu, ființa mea de lut ars/ care plângi cu fața ascunsă între sâni mei/ lacom tu ești, cu aceste cuvinte”. (**Tu**)

Fragilitate manifestată și în „Libertate să mă renasc”. Ori să „reinventăm” un „tu salvator de grație, cu tălpile jegoase”.

Epic dus ușor spre - la modă ocupație a revoltei - postmodernism. Cum ni se dovedește în poemul - text atemporal: **Despre cum poți cunoaște și nu poți scăpa de curva universală:**

„anonimă, frumoasă, înfricoșătoare / curvă blondă cu sandale roșii... / împodobită ca o sorcovă... / ea nu vorbește niciodată/ ea nu poartă chiloți... / își desface picioarele și râde/ se culcă cu toate femeile și cu toți bărbații/ cu toate viețuitoarele lumii/ și nu rămâne niciodată gravidă./ Proasta asta lacomă de adrese / nu citește, nu bea, nu cântă/ nu fumează, nu scrie, nu doarme/ râde ca proasta și ne-o trage tuturor”.

Frumos portret al „morții din noi și de pretutindeni”, ori al unui „ținut tainic”, ce ne freamătă supraviețuirea și „libidoul conștiinței lucide, existențiale”.

Originea dansului Dansul în Grecia antică

38

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

Zeul al fructelor, al vegetației și mai ales al viței de vie, al vinului¹, Dionysos constituie una dintre cele mai importante divinități din mitologia greacă. Serbările Dionysiace, mari sărbători ce erau celebrate în cinstea zeului la culesul viilor, aduceau în cetate, pe lângă bucurie, exuberanță, frenezie, și un bun prilej de a urmări, pe viu, cele mai noi tragedii scrise și puse în scenă de scriitori de teatru ce-și pregăteau piesele special pentru Marile Dionysii. Se cunoaște, de altfel, că tragediile au luat naștere din ditirambi, imnuri recitate și cântate în onoarea lui Dionysos, interpretate de un cor ce ocolea un altar pe care era sacrificat în prealabil un țap (gr. tragos).

Dar nu numai tragediile sunt cele care încântau publicul, adunat în număr foarte mare, an de an, la Serbările lui Dionysos. În cultul acestui zeu, o mare parte îl ocupă dansul, iar menadele, personajele feminine, preotesele ce-i oficiază cultul, dansează pe toată durata oficierii, până la epuizare. Conform legendelor, menadele sunt femei care-și părăsesc casele fugind în munți, fugăresc vânatul mic cu mâna goală, îl sfâșie cu degetele și îl mănâncă crud. Sunt îmbrăcate în piei de căprioară sau panteră și poartă o creangă de salcie ornată cu frunze și flori. Dansurile lor din timpul oficierii cultului sunt alcătuite din mișcări ample: rotiri rapide în jurul propriei axe, întinderea brațelor, salturi cu picioarele întinse sau îndoite, capul dat mult pe spate, totul, cum spuneam, până la epuizare, cuprinse de mania, o stare aproape de inconștiență. Dansurile dionysiace, dansate de menade dar și de ceilalți participanți, sunt considerate cele mai vechi dansuri din Grecia antică. Și ele însă își au originea în neolitic, unde făceau parte din ritualuri religioase (vânătoarești, de apartenență la clanul totemic, legate de cultul morților, etc). Ca o paranteză, trebuie menționat că deși nu se poate vorbi despre un caracter teatral în acest studiu (erau antrenați în dans toți membrii comunității, neexistând spectatori), aceste dansuri cuprind totuși un fir și o intenție de dramatizare de la bun început, chiar și câteva elemente spectaculare, cum ar fi costumația (frunze, piei de animale) sau machiajul/masca. Provenind, așa cum spuneam, din neolitic, evoluția dansurilor dionysiace ilustrează evoluția tuturor dansurilor. La început dansuri sacre, de nebunie mistică, ele devin ceremonie liturgică, apoi ceremonie civilă, înainte de a fi înglobate în spectacolul de teatru și a deveni dansuri de divertisment privat.

Pentru grecii antici, dansul este aproape în totalitate religios, cadou făcut de zei și mijloc de comunicare cu nemuritorii. Platon afirmă, de altfel, că ordinea și ritmul caracterizează în egală măsură zeii și dansul, acesta fiind cert de origine divină pentru că aduce bucurie. Același filosof afirmă că oamenii au primit de la zei sentimentul ritmului, ca pe un dar, în insula Creta, pentru ca muritorii să se bucure și să-i slăvească. Astfel, grecii dansează în fața templelor, pentru a-și onora zeii.

Socrate (care dansează ocazional) consideră că dansul contribuie la formarea cetățeanului. Exercițiul conferă corpului proporții corecte, asigură starea de sănătate și buna dispoziție. În educația tânărului (aristocrat sau nu) dansul ocupă un loc important, fiind o educație completă în sine. Grecii consideră că dansul, mișcarea, reprezintă un mijloc de a dobândi echilibru psihic, cunoaștere și înțelepciune. Anchete întreprinse în zilele noastre au arătat că peste 90% dintre greci știu să danseze, în

condițiile în care se pare că dansurile practicate în Grecia de astăzi nu diferă foarte mult de cele antice.

Dacă am dori să facem o clasificare a dansurilor grecești antice, am putea spune că există trei categorii importante:

1) **Dansurile sacre**- cuprinzând la rândul lor patru subcategorii: emmeleia, hyporchema, gymnopedia și endymatia. Platon spune despre **emmeleia** că are un caracter grav și nobil, potrivit pentru invocarea zeilor, unele sunt eroice, altele sunt tragice.

Specific pentru această subcategorie de dansuri este faptul că nu sunt însoțite de cor sau instrumente.

Hyporchema - se distinge prin folosirea corului în acompaniament. Folosite pentru a personifica, a materializa abstracțiile metaforelor poetice, putem spune că dansurile acompaniază recitarea corului.

Gymnopedia - sunt dansuri dedicate mai mult sau mai puțin cultului dionysiac. Interpretii sunt goi, purtând doar ghirlande din frunze de palmier. Plutarh relatează despre un protest împotriva nudității femeilor, la care Pericle, legiuitorul Atenei, ar fi răspuns: „Mi-aș dori ca femeile să facă aceleași exerciții ca și bărbații, să-i egaleze în putere, sănătate, virtuți și generozitate a sufletului și să învețe să disprețuiască vulgaritatea”.

Endymatia - se află la jumătatea drumului dintre sacru și profan. Se execută în costume viu colorate și sunt foarte solicitate la divertismentele private, la care sunt executate de dansatori profesioniști.

Aceste patru subcategorii constituie fundamentele din care derivă nenumărate alte dansuri închinat zeilor, unor evenimente, unor însușiri abstracte, recoltelor sau luptelor. Pe lângă dansurile dionysiace, închinat lui Dionysos întâlnim dansurile iambice, închinat lui Mercur, dansurile caryatice (reprezentând inocența, dansate cu corpul gol) dedicate Afroditei.

Parțial legate de dansurile religioase sunt dansurile funerare. Având un rol strict ritual, ele formează un complex solemn de muzică vocală și instrumentală. Un ansamblu de 15 fete tinere dansează înaintea corului funerar, în timp ce acesta înaintează, înconjurat de un grup de tineri.

2) **Dansurile militare**- sunt considerate un element important în antrenamentul soldaților. Prin elementele de pantomimă, veteranii re trăiesc momente de lupte, în timp ce copiii și chiar soțiile se pătrund de spiritul eroic elen.

Specialiștii clasifică dansurile militare în pirice și memphice. În ambele, interpreții pot fi și goi, dar poartă sabia sau lancea și scutul. Mișcările dansatorilor le reproduc pe cele ale unei lupte reale- lovituri, parări, eschive- și sunt redată cu un mare grad de realism. Dansurile memphice par să definească o reprezentare ce insistă mai puțin pe ideea de luptă. Ambele sunt dansate și de către femei, pe ritmul marcat de flautist. Sunt renumite la aceste dansuri în general femeile spartane și amazonele.

Unul dintre cele mai importante dansuri militare este Pirica, considerat în Sparta dans național prin excelență, element esențial al educației ca și al pregătirii militare. Copiii încep să se antreneze pentru a-l dansa încă de la vârsta de 5 ani. Antrenamentul cuprinde exerciții de mobilitate și învățarea chironomiei (mișcări ale brațelor și mâinilor semănând cu alfabetul surdo-muților).

3) În legătură cu **dansurile profane** nu s-au mai păstrat date despre pași, dar se știe că sunt numeroase cele care

Omul Vineri părăsește Ljubljana

sugerează viața unor animale, având o semnificație simbolică, făcând referiri la episoade mitologice: dansul berzei, al leului, al vulpii ș.a. De asemenea, dansurile descrise în „Iliada” și „Odiseea” lui Homer sunt profane și colective și se desfășoară în șir sau în cerc, cu doi animatori în mijloc. În „Odiseea”, Alcinoos cere să se execute în cinstea lui Ulise un fel de dans cu mingi, pe care fiecare participant le aruncă în gluga celui din fața sa. Există dansuri cu țapi și satiri, nimfe, maimuțe, zei și zeițe, flori, struguri etc. Numărul de participanți este nelimitat, toți ținându-se de mână. Ritmul acestor dansuri este deosebit de important, fiind marcat prin sandale cu talpa din metal sau lemn, de diferite grosimi; castaniete, asemănătoare cu cele folosite și astăzi în Spania; perechi de bețe ținute între degetul mare și celelalte, talgere și tamburine (de influență asiatică).

Despre muzică nu se știe prea multe, în afara faptului că are o structură simplă și că este melodioasă, lipsită de grandoare. Dintre instrumente se remarcă lira și flautul.

Pantomima este foarte mult folosită. Mimii au statute sociale diferite, în funcție de importanța ideilor transmise prin arta lor: unii dau lecții de comportament civilizat, în timp ce alții, de rang inferior, sunt specializați în comedii, pantomime satirice sau farse.

În dansurile teatrale se poartă măști pentru a identifica personajul, dar funcția sa de bază pare să fi fost aceea de a ascunde un element de amplificare a vocii, necesar datorită spațiilor largi ale amfiteatrelor. Rolurile femeilor sunt deținute de bărbați, la fel ca și în piesele de teatru.

Despre calitatea interpreților nu există consemnări adecvate, printre altele și din cauza lipsei unei terminologii coregrafice adecvate. Se știe însă că dansul este considerat un mediu potrivit pentru exprimarea ideilor mărețe și că mari artiști l-au ales pentru a face carieră, câștigând respectul public. De altfel, desemnarea celui care urmează să se ocupe de punerea în scenă a unei piese- și implicit a dansurilor- (Choreg) se făcea din rândurile cetățenilor de vază ai cetății. Există numeroase relatări despre personalități care dansează: Sofocle a dansat în jurul trofeelor după bătălia de la Salamina, unde grecii i-au învins pe persi, Eschil și Aristofan își aranjau coreografiile în propriile piese, în care și dansau, etc. Totodată, dansatorii profesioniști se bucurau de un înalt prestigiu: Filip al Macedoniei a avut o dansatoare profesionistă ca soție, iar Aristodemus, un faimos dansator atenian, a fost la un moment dat trimis la curtea acestuia ca ambasador.

Ioan Horujenco

Note:

¹ Victor Kernbach, Dicționar de mitologie generală, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 143.

FEMEIA (pe ecran): Iubitule, ai văzut?! Eu am prins buchetul! Ah... (*face o piruetă*) Mă visez deseori la braț cu tine, peste vreo câțiva ani, și, poate... (*își așază capul pe umărul Bărbatului*), dacă ești cuminte și mă iubești mult... (*totul se oprește semănând cu un tablou*)

GÂNDUL: Degeaba! Te-am iubit mai mult decât ar fi fost iubită o femeie!

Din spatele ecranului apare Femeia.

FEMEIA (pe scenă): Eu, ca femeie, m-am bucurat de iubirea și încrederea unui bărbat mai mult decât s-a bucurat Iisus de iubirea creștinilor.

GÂNDUL: Am dus o luptă crâncenă, ca s-o cuceresc, să mi-o alătur...

FEMEIA: Am luptat din răspuțeri ca să-l iubesc, să-l ating, să-l las să mă atingă... (*observă "tabloul" și îl urmărește*)

FEMEIA (pe ecran): ...am să răspund cu un veritabil "da"!

BĂRBATUL (pe ecran): Chiar ești de acord?! Gândim amândoi același lucru?!

GÂNDUL: Am cerut-o de soție chiar în prima clipă când am văzut-o. Apoi, ... nu știu... (*Femeia de pe scena dispare în întineric*) Nu-mi mai pot aminti altceva!

BĂRBATUL (*se îndreaptă spre ecran privindu-l cu mare atenție*): Totul s-a oprit într-un loc. Nu întotdeauna se blochează în același loc. Sunt momente și momente. (*pauză*) Mă întreb dacă am crezut vreodată în Dumnezeu... în vreun sfânt! (*ecranul se stinge încet*) Deseori, iar peste ultimul tablou rămas în minte se așază câte o perdea neagră (*pauză*). Să fi crezut, oare, în biserică... în Iisus?

GÂNDUL: De ce cauți adevărul printre amintiri? De ce să scormoni trecutul pentru a găsi amintiri pline de regrete, de dureri interioare?

BĂRBATUL: Trebuie să găsesc adevărul: să mi-l eliberez din chingile întinericului! Să fiu izbăvit! Să mă eliberez de...

GÂNDUL: Cui îi folosește adevărul?

BĂRBATUL: Unde în altă parte să găsesc credința? Spiritul...

GÂNDUL: Îmi poți răspunde, totuși, la întrebare?

BĂRBATUL: Da...

GÂNDUL: Ia-o drept o curiozitate de-a mea!

BARBATUL (*încet*): Sigur...

GÂNDUL: La ce folos credința în ceva anume?

BĂRBATUL: La ce folos credința... Oare eu vreau, ori simt nevoia să cred în ceva? Există, oare, acel ceva în care încerc să cred? (*așteaptă un răspuns; tăcere*) Hei, mă aude cineva? Ajută-mă, Dumnezeule, Iisuse, să cred în tine!

Se prăbușește. Întineric. (va urma)

Cultura Unește sufletele!

“Relația mea cu arta e o aventură fără sfârșit”

40

Interviu cu domnul conferențiar universitar doctor **Gabriel Bulancea**, titular al disciplinelor de Istoria Muzicii și Folclor muzical la Facultatea de Arte a Universității „Dunărea de Jos” Galați, convorbire realizată de către eseistul **Sorin Atanasiu**

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

Sorin Atanasiu: Cum de te-ai hotărât pentru domeniul muzicii?

Gabriel Bulancea: Nu eu am ales muzica, ci ea m-a ales pe mine. Formularea unor astfel de motivații încerc să le concretizez în scris, la contactul cu fiecare operă de artă nouă, astfel că relația mea cu arta devine o aventură fără sfârșit ale cărei imperative se structurează continuu.

Sorin Atanasiu: Este muzica clasică mai mult decât un regim estetic înalt? Poate deveni ea și existențială (eventual, moralizatoare)?

Gabriel Bulancea: În mod cert, da. Nu există artă în afara umanului și a dimensiunilor ce îl caracterizează. Arta amorală, estetismul, dandysmul, non-arta, *arta pentru artă* sunt utopii sau forme decăzute de apreciere a ei.

Sorin Atanasiu: Cărei categorii de oameni se adresează muzica clasică?

Gabriel Bulancea: Tuturor. Toți suntem chemați să iubim muzica clasică. Puțini sunt aleși să aibă parte de ea. Mă număr printre cei privilegiați, care, din când în când, se bucură de o revelație estetică. Apropierea de o operă de artă presupune negarea convenționalismului din tine, recăștigarea unei atitudini sau a unei stări naturale, simple, neprefăcute, un fel de grație edenică ce are în vedere lucrarea nevăzută a harului cu sufletul uman. Creația unei opere de artă sau aprecierea ei se numără printre nenumăratele hierofanii de care are parte istoria tumultuoasă a omenirii. Rolul ei este demascarea formelor pe care le întrupează răul. Ea distruge barierele naturale, psihologice, culturale, religioase și aspiră la plenipotența spiritului uman.

Sorin Atanasiu: Cum poate fi crescut numărul consumatorilor de muzică în rândul tinerilor?

Gabriel Bulancea: Prin apostolat și sacrificiu personal, prin lucrul îndeaproape cu tânărul, prin stabilirea unei relații în care cel ce predă știe că învață, și cel ce învață știe la rândul său că poate avea ceva suplimentar de spus. Și chiar dacă ceea ce afirmă poate părea străbătut de elanuri naive sau nefondate, nu trebuie suprimate intențiile lor creatoare. Înlăturarea unor orgolii personale poate fi benefică apropierii tânărului de marea artă.

Sorin Atanasiu: Ar putea domeniul muzicii să devină inteligibil pentru masa largă de oameni sau dintotdeauna vor exista domenii în care democrația și cei mulți vor sta pe dinafară din cauza unor bariere naturale?

Gabriel Bulancea: Sunt tentat să afirm că muzica nu va fi niciodată inteligibilă pentru masa largă a oamenilor, însă un idealism feroce mă face să cred contrariul. E clar însă că educația artistică nu se mai face în maniera concepută de regimul de dinainte de 1989 când muncitorii lucrau prin fabrici audiind muzică de Beethoven. Totul ține de opțiunea personală și de capacitatea de a ne sustrage mediului cultural, de cele mai multe ori nociv.

Sorin Atanasiu: Ce beneficii ai tu personal de pe urma muzicii? (nu mă refer la cele materiale) Ce-ți oferă ea?

“Relația mea cu arta e o aventură fără sfârșit”

În... cealaltă ordine de idei, o zi din viața ta poate fi banală?

Gabriel Bulancea: Sănătate trupească și mintală, echilibru sufletesc, clipe incendiare de încântare spirituală, accesul la căi de cunoaștere și de autocunoaștere mai puțin uzuale, putere de a merge mai departe, soluții la conflictele interioare.

Bineînțeles, enumerarea tuturor acestor beneficii nu înseamnă că situez arta mai presus de valorile religioase, însă, arta în care se reflectă neliniștea umană, aspirația omului către absolut, capătă o componentă religioasă întrucât ea exprimă dezechilibrul celui care vrea să aibă acces la ceea ce nu este dar aspiră dureros să fie.

Ceea ce arată o zi din viața mea poate părea extrem de plictisitor, așa cum mă receptează de cele mai multe ori copiii mei, însă adevărata viață supraviețuiește în interior, acolo unde și eu sunt surprins de cele mai multe ori de întorsăturile neașteptate pe care le ia. Căci lumea artei se dezvăluie în adânc, într-o liniște deplină, acolo unde nu are acces nimeni, nici chiar eu.

Sorin Atanasiu: Este *muzica* arta care definește cel mai bine omul sau care vorbește cel mai bine... despre ce ar trebui omul să fie? Ai un compozitor preferat?

Gabriel Bulancea: Pentru că nu exprimă ceva concret, atunci ea poate exprima uneori mai bine acele aspecte ale omului care țin de particularitatea lui de a simți și de a trăi. O conștiință plastică sau rațională va adera mai degrabă la forme artistice de esență imagistică sau noțională, precum artele plastice sau literatura.

Omul care trăiește afectiv contactul cu lumea, va opta în special pentru muzică, cel care o reperează la nivel intelectual va fi atras de literatură, în timp ce acela care caută expresia plastică, imaginea, va fi sedus de înfățișarea ei sculpturală. Așa că nu numai muzica poate conjura omul să acceadă la universuri semantice inepuizabile, ci și literatura, și artele plastice, efortul conjugat al acestora dând naștere conceptului de „artă totală”. Nu știu dacă există la modul absolut un astfel de compozitor. Muzica fiecăruia poate la un moment dat să exprime cel mai bine o anumită stare sufletească, astfel că vine în întâmpinarea acelui moment. Există un compozitor preferat numai pentru o anumită conjunctură existențială, lucru care nu se poate generaliza. Perotinus, Guillaume Dufay, Tomas Luis de Victoria, Gesualdo da Venosa, Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven, Richard Wagner, Gustav Mahler, Igor Stravinski, Serghei Rahmaninov, Bela Bartok, Olivier Messiaen sunt repere care pot să domine afectiv viața mea sufletească. Unul dintre ei poate să mă domine într-un moment al vieții mele.

Sorin Atanasiu: Închei cu o întrebare care poate părea mult prea simplă: Ce înseamnă muzica pentru tine?

Gabriel Bulancea: Aproape nimic sau totul, o banalitate absolută sau un munte de energie creativă.

Cultura Unește sufletele!

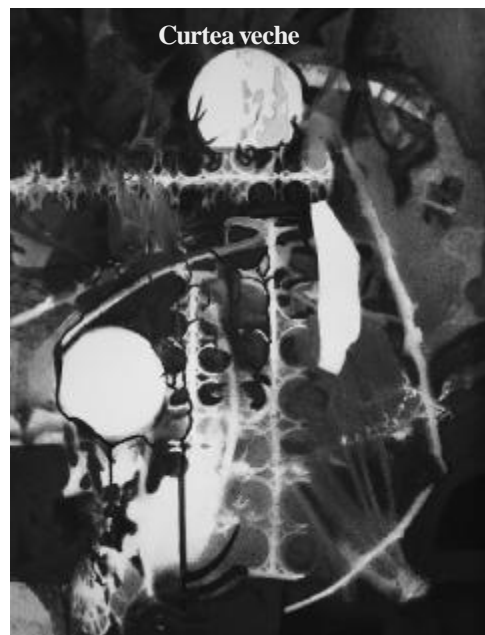

EINHORN, Nicolae - pictor, grafician. S-a născut la 7 septembrie 1943, în Galați. A absolvit Facultatea de Arte Plastice din Iași, clasa profesorului Dan Hatmanu, promoția 1970. Este membru al U.A.P. R. din 1993. Din 1970 participă la expozițiile colective și la Saloanele anuale ale Filialei Galați a U.A.P. Expoziții personale: Galați (1975, 1980, 1986, 1987, 1988, 1989, 1995, 1997, 1998, 2004, 2007, 2008, 2009); Iași (1970, 1981, 1984, 1986); București (1970); Brăila (2004); Tecuci (2003, 2005, 2009); Bârlad (2009); Notre Dame de Bondeville, Rouen, Franța (1998). Participări la expoziții naționale: „Voronețiana”, Suceava (1977, 1978); Salonul Republican de Artă, București (1978); Concursul Național „N. N. Tonitza”, Bârlad (2006); „Sacru și profan”, Galeria de Artă „N. N. Tonitza”, Bârlad (2007); Bienala Artelor „Cezar Ivănescu”, Galați (2009) etc. A realizat ilustrații de carte pentru editurile Alma, Scorpion, Hypatia, Pax Aura Mundi etc. Are lucrări în colecții de stat și particulare din țară și din străinătate: Franța, Germania, Israel, Spania, S.U.A.

Debutând cu lucrări în scriitura și coloritul cărora se observa influența icoanelor pe sticlă de la Mănăstirea Nicula sau ale celor din Maramureș, Nicolae Einhorn s-a afirmat mai ales în ipostaza de peisagist. Ca fiu al Galațiului, a reținut în pânzele sale imagini ale orașului vechi, ale străzilor și cartierelor marginase, surprinzând poezia melancolică și parfumul specific al acestora. L-au atras însă și Dunărea, și portul fluvial și cel mineralier, și Faleză, și noile arhitecturi urbane. În fața lor artistul se bucură, sufletul său vibrează cu intensitate, iar sentimentele și trăirile încercate de el caută să i le transmită și iubitorului de artă. Totul este văzut cu o privire ageră, exigentă și redat cu un penel sigur, în tablouri bine organizate compozițional, echilibrate și armonios colorate. Cromatica lui Nicolae Einhorn nu este șocantă, ea are o luminozitate ce vine din însăși materia picturală, formele sunt clare și precis delimitate. Cu aceeași plăcere se îndreaptă artistul și asupra unor aspecte din satele județului Galați (mai ales din comuna Cuca) sau din orașe aparținând

unor alte zone geografice, precum Sighișoara, Arad, Tg. Mureș sau Iași. O atmosferă de liniște și calm, de adâncă pace se degajă din aceste pânze, o poezie care izvorăște parcă de undeva din adâncuri milenare. Priveliștile din Delta Dunării sunt înfățișate în desfășurări ample, cu orizonturi pierdute în fundalul tablourilor, cu ape contopite cu cerul. Când abordează figura umană, pictorul, dincolo de asemănarea personajului portretizat cu modelul, urmărește să pătrundă în psihologia acestuia și să-i dezvăluie anumite trăsături morale. Personajele sale sunt înfățișate în atitudini meditative, par îngândurate, fie că ele sunt niște copii căutând cu uimire în jur, fie adulți pe umerii cărora apasă responsabilități majore.

În paralel cu pictura de tip realist practică, artistul a fost tentat și de abstracția lirică. Din punct de vedere cromatic, tablourile din această categorie sunt mai luminoase, pasta este mai strălucitoare. Inițial, el pornește tot de la obiecte sau aspecte concrete ale realității, însă în procesul de creație formele sunt descompuse, metamorfozate, elementele sunt așezate în pagină după o logică ce ține de propriile

Dușmancele

Mama artistului

impulsuri și trăiri sufletești. Este un nou mod de exprimare a artistului, o nouă încercare de a-și înnoi viziunea și paleta. Geometrismul își face tot mai mult loc în spațiul tablourilor, dialogul dintre petele de culoare este mai spontan, materia picturală dobândește sonoritate. Abstracția îl acaparează pe artist și mai mult în grafică. Atras până la obsesie de virtuțile liniei, el construiește forme dintre cele mai diverse, subsumate unor variate teme și motive, folosind instrumente și mijloace materiale diferite: markere și writinguri, pensule, tuș, cerneală tipografică, tempera, guașă, laviuri. Acestea îi dau posibilitatea ca alături de o linie subțire, elegantă, sinuoasă, de o deosebită finețe, să folosească o alta groasă, puternică, viguroasă. De multe ori apelează și la puncte, hașuri, pete, obținând o ritmică dinamică sau statică, ce transcrie înseși stările sufletești ale artistului din momentul creației. Desenul este uneori de o simplitate uimitoare, realizat doar din câteva trăsături de peniță sau numai dintr-o linie continuă. Predominante însă în creația sa grafică sunt structurile labirintice. Traseele de linii au desfășurări cu parcursuri complicate, ce conduc până în miezul ascuns al subiectului, concentrat ca sămburele în găoacea sa. Folosirea câteodată și a unei cromatice vioaie le înlătură rigiditatea, impregnându-le accente lirice evidente.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Editura Alma, Galați, 1999; Năstasă Forțu, *Orizonturi artistice contemporane*, Editura Pan Europe, Iași, 2006; Corneliu Stoica, *Nicolae Einhorn*, album de artă, Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, 2008; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, Editura Art XXI, vol. II, Iași, 2009.

Corneliu Stoica

Culoarea și dalta

Spectacolul coloristic al lui Aurel Manole

Noua expoziție personală a lui **Aurel Manole**, deschisă la Galeriile de Artă „Nicolae Măntu”, precedată nu cu mult timp în urmă de o alta, găzduită de Galeriile „Gheorghe Petrașcu” din Tecuci, a reunit pe simeze 26 de tablouri de pictură realizate în culori de acrilic. Unitară sub raport stilistic, ea continuă ciclul peisagistic „Dealuri”, cu care artistul ne-a familiarizat în anii trecuți, dar în același timp ni-l arată pe autor preocupat mai mult de figura umană și de o temă dragă lui: satul.

Născut și crescut în Căuiești (comuna Drăgușeni), o localitate ascunsă între dealurile

Covurluiului, cu oameni harnici și gospodari, pictorul nu putea să nu reflecte în creația sa și frumusețea și pitorescul acestor meleaguri, încărcătura istorică dobândită în timp. O face nu cu mijloace clasice, folosind o iconografie în care concretețea locurilor să fie identificată de la primul impact, ci în stilul prin care deja ne-a obișnuit, apelând la o imagistică poetică, de un figurativism apropiat mai mult de arta abstractă. Așa se întâmplă în tablourile intitulate „Primăvară I și II”, izbucniri cromatice foarte sugestive, în pânzele care fac parte din ciclul colinelor („Colină I, II, III, IV, V”, „Colină în amurg I, II”) și chiar în „Satul I, II” și „Satul și eu”.

Peisajele lui Aurel Manole încântă prin formele lor domoale, numai uneori și accidentate, prin sondajul pe care artistul îl face în geologic și istoria acestora, dar mai ales prin dialogurile cromatice realizate. Există în tablourile sale un izbitor ritm al tușelor și petelor de culoare, o spontaneitate a gestului care imprimă imaginilor o dinamică racordată la înseși trăirile sale sufletești. Aurel Manole merge și astăzi în Căuieștii natali, unde își are rădăcinile și rudele, dar se pare că memoria sa afectivă este mai

puternică decât realitatea prezentă, și ceea ce ochiul și sensibilitatea sa de copil și adolescent au înregistrat într-un timp mai îndepărtat se revarsă acum ca un epitalam, aducând ecouri din vremuri de demult, evocatoare ale unor realități ce nu pot fi date uitării. În compoziția peisajelor sale rurale se disting, la o privire atentă, siluete umane, acoperișuri de case, turle de biserici, arbori etc., toate evocând vechi forme de viață și de civilizație, o spiritualitate care ne amintește că nu trebuie să uităm că „veșnicia s-a născut la sat”. Ca și Lucian Blaga în poezie, cu aceste imagini ale

(urmarea la pagina 44)

(continuarea paginii 43)

satului, Aurel Manole nu caută „să strivească corola de minuni a lumii”, să-i dea privitorului mură-n gură o cheie a decodării mesajului său, ci prin ceea ce așterne pe pânză, el și mai mult „sporește a lumii taină”, îmbogățește „întunecata zare cu largi fiori de sfânt mister”. În „Satul și eu”, atmosfera îndepărtată de altădată este sugerată și prin culoarea cu patină de frescă, cu asperități rugoase, prin introducerea la baza compoziției a autoportretului său, abia schițat, dar vădit nostalgic, închizând în sine o tristețe apăsătoare. În „Satul II”, imaginea surprinsă este panoramică, iar petele de alb luminează drumul ce conduce spre un sfânt lăcaș ortodox.

Portretele expuse nu sânt reprezentări ale unor persoane identificabile, ci plămuiuri ale imaginației sale productive. Fie că înfățișează clovni („Clovn I, II”), femei („Portret cu pălărie”, „Curiozitate”, „Profil II”, „Portret II”), bărbați („Tensiune”, „Portret I”, „Profil I”) și chiar cupluri („Dialog I, II”), ele sunt pictate cu o pastă consistentă, distribuită în tușe largi, viguroase, cu o mișcare a mâinii ce amintește de *action painting* și de *neoexpresionism*. Uneori, materia cromatică abia acoperă suprafața pânzei sau pictorul obține efecte folosindu-se chiar de textura materială a acesteia („Tensiune”, „Curiozitate”). Culorile și contururile sunt puternice, chiar șocante. Prezența petelor mari de roșu aprins, alături de galben, alb, albastru sporește expresivitatea tablourilor. Pictorul nu urmărește să dezvăluie anumite psihologii umane, nici configurarea unor fizionomii atractive, ci doar să surprindă atitudini ale personajelor, ipostaze ale unor momente de tensiune, dialog, curiozitate, indiferență. Chipurile personajelor sunt adesea exagerate ca proporții, cu trăsături aproape caricaturale.

Cu această nouă expoziție personală, a 57-a, cum s-a menționat la vernisaj, (tot atâtea cât și vârsta sa, n. 17 aprilie 1953), Aurel Manole arată că este un veșnic neliniștit, că este în permanență un căutător de soluții plastice care să-i exprime cât mai sincer și cât mai convingător crezul artistic. Fiecare manifestare individuală a sa este interesantă și invită la vizionarea unui spectacol coloristic de o mare intensitate emoțională.

Corneliu Stoica

A.Manole - Portret cu pălărie

Nume gălățene...

În această lucrare de referință sunt incluse și unele persoane (folcloriști, scriitori, filologi, lingviști ș.a.) ce și-au adus contribuția, mai mult sau mai puțin, în domeniul folcloristicii, printre aceștia regăsindu-se unii dintre cei care, prin naștere și/sau activitate au aparținut/aparțin spațiului geografic al actualului județ Galați. Cu câteva date extrase din articolele acestui dicționar, au fost prezentați în numărul anterior al revistei: Ioan C.Beldie, Alexandru Bistriceanu, Octavian Buhociu, Constantin Calumnschi, Petru Caraman, Amelia Chirilă, Constantin Ciuchindel. În acest număr al revistei, câteva date (extrase din articolele acestui dicționar) referitoare la:

CONSTANTIN M. CORDONEANU (C. MANOLESCU CORDONEANU (n. 20 mai 1852, Galați- m.1918?). Semnează transcrierea muzială în volumul „Hora din Cartal”, de Pompiliu Pârvulescu (București, 1908), apreciată de critica de specialitate a fi „întâia culegere sistematică de dansuri populare și întâia colecție cu melodiile transcrise de pe cilindri de fonograf”.

VASILE DONIGA (n.7 nov.1908, Tâlpigii-Negrișlești, jud.Galați (m.20 iun.1987, Baia Mare) „Poezii populare din Oaș, Maramureș și Năsăud”(în seria „Folclor din Transilvania”vol.1 București, 1962) conține doine, cântece de lume și satirice, chiuituri și țipuituri, balade și colinde, poezia obiceiurilor tradiționale (de nuntă, de înmormântare), remarcabile fiind textele lirice, o variantă a baladei „Pintea” și variante ale „Mioriței”. „Folclor din Maramureș”(în seria „Folclor din Transilvania”vol.6, București, 1980) cuprinde lirică,

...incluse într-un DICȚIONAR de specialitate*

strigături, balade, colinde, cântece de cunună, descântece, poezia evenimentelor vieții, povești, legende, snoave.

VASILE HONDRILĂ (n.1902, Jorăști, jud.Galați (m.30 aug.1974, București). Tipărește o parte din colecția sa în volumul „*Mureșule, apa ta...*”(Târgu Mureș, 1971). Sunt texte culese în comuna Filea, precum și în alte localități mureșene, volum ce conține ciclurile:dor, dragoste, cântece vechi de amar și necaz, înstrăinare, cătanie și război, de lume și petrecere, satirice, balade, legende, strigături, de nuntă.

IOAN HORUJENCO (n.4 iun.1969, Galați). Coregraf la Centrul Județean al Creației Populare Galați (1990-2000) și la Centrul Cultural „Dunărea de Jos”(din 2000). Membru al Asociației Coregrafilor Ansamblurilor Folclorice din România. A înființat și condus Ansamblul folcloric „Colindita”din comuna Pechea (1993) și, în același an „Doina Covurluiului”din Galați. Jocul popular din satele din zona Dunării de Jos, face obiectul lucrării „*Lăutare zi-i mai tare!*”(Galați, 2001) realizată de Vasile Plăcintă și Ioan Horujenco – care are un capitol de sârbe și hore din jud.Galați. I.Horujenco este și autorul cărții „*Joc bătut ca pe la Prut. Folclor coregrafic din județul Galați*”, în care, după un capitol de semne convenționale de bază, urmează 63 de melodii de joc: sârbe, hore („Ca la ușa cortului”, „Momârlanul”, „Ovreicuța”, „Sălcioara”, „Coasa”, „Joiana”, „Spoitoarea”, „Geamparaua”, „Lenuța”, „Nuneasa”, „Rața”ș.a.), culese din localitățile: Șerbănești-Liești, Cavadinești, Băleni, Măstăcani, Tâlpigi, Ghidigeni, Vânători, Pechea, Pleșa-Berești Meria, Măcișeni-Corni, Tudor Vladimirescu, Ivești, Piscu, Independența. La fiecare joc se specifică linia melodică, măsura, tempoul, ritmul, pașii, gradul de dificultate, familia din care face parte, variantele, circulația și în alte localități. În final se dau câteva strigături la joc.

ION LICEA (n.28 mart.1883, Magarova – Macedoniam.3 dec.1953, Galați) Vădește în studiile sale sobrietate, măsură, un remarcabil limbaj de referințe (românești și străine), alinierea la prețioasele idei ale unor savanți ai epocii (Ov.Denușianu, P.Caraman ș.a.). Publică „*Poezia populară. Originea, Vechimea: Studii și texte. Poezia populară și cea cultă: Cum trebuie studiată poezia noastră populară și cea cultă*”(Galați,1930); „*Cântece ostășești din vremea războiului, cu o scurtă privire asupra folclorului român*”(Galați, 1936); „*Din alte vremuri*”: Povestiri alese (Galați, 1932)- ce surprinde în prima secțiune aspecte etnografice din viața aromânilor.

NICOLAE T. MOCANU (n.21 ian.1875, Șchiopeni, jud.Galați-m.). Este unul dintre numeroșii învățători care au răspuns apelului lansat de Spiru Haret, întocmind monografii etnofolclorice despre comuna lor de baștină sau despre cele în care își desfășurau activitatea. Publică „*Monografia comunei rurale Stănilești*”(București, 1905), în care prezintă, în partea a

2-a, intitulată „Partea literară”, obiceiuri, lirică populară, ghicitori, descântece, proverbe, snoave sau glume, păcălituri, anecdote, un basm și diverse credințe din repertoriul local, în transcriere literară, dar indicând numele informatorului.

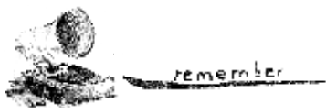
CATI MOTEA (n.15 ian.1968, Galați). Referent la Centrul Creației Populare din Galați (1992-2000) și la Centrul Cultural „Dunărea de Jos”(din 2000). În următorii ani se stabilește în Italia. În volumul „*Practici străvechi la sfârșit de mileniu: Descântece și folclor medical*”, vol.1 (Galați, 2000), propune un număr apreciabil de descântece culese, în ultimii ani ai sec.al XX-lea, din localitățile gălățene Buciumeni, Braniștea, Berești, Cosmești, Cavadinești, Fundeni, Grivița, Matca, Slobozia Conachi și Vădeni. Sunt prezentate, în câteva capitole finale, plante de leac și practici străvechi, plante vindecătoare și denumiri populare ale bolii.

I.[ONEL] OPRIȘAN (n.17 apr.1940, Vădeni-Cavadinești, jud.Galați). Două componente, care adesea, se află în profitabilă conjuncție, sunt vădite încă de la primele manifestări științifice ale lui I.Oprișan: cea exegetică și aceea de colecționar de creații populare. Latura teoretică a activității sale face obiectul volumului „*La hotarul dintre lumi: Studii de etnologie românească*”(București,2006). Sunt studii despre balade celebre („Toma Alimoș”, „Miorița”), despre unele mituri (Zburătorul), despre categorii ale poeziei populare (legenda populară, tradiția populară), studii de istoria folcloristicii (profiluri ale magiștrilor săi: Ovidiu Papadima, B.P.Hasdeu, T.T.Burada...). A mai publicat, printre altele, monografiile „*Opera lui Mihail Sadoveanu*”(București 1986 și ed.a doua 2004)- pentru care a primit Premiul „Bogdan Petriceicu Hașdeu” al Academiei Române- și „*Romanul vieții lui Petriceicu Hașdeu*”(București 1990, reeditat în 2000, cu titlul „*B.P.Hasdeu sau Setea de absolut. Tumultul și misterul vieții*”), o monografie, „*Vădeni (pe Prut) străveche vatră de cultură*”(București, 2002) (în colaborare cu Stelian Spânu), „*Troițe românești. O tipologie*”(București, 2003)- Studii de artă populară. Între 1969 și 2004 a întreprins o amplă culegere de folclor din care a publicat patru volume de „*Basme fantastice românești*”, fiecare cu un alt subtitlu: I, „*Fata răpită de Soare*”, II. „*Frumoasa Lumii*”, III. „*Inimă Putredă*”, IV. „*Basme superstițios-religioase*” (București, 2002-2004). O altă latură a activității lui I.Oprișan este readucerea în atenție, ori tipărirea unora în primă ediție, prin ediții alcătuite cu profesionalism, a unor cărți de referință în domeniu.(spațiul nu ne permite nominalizări). (va urma)

Virgil Guriuianu

Datcu, Iordan. DICȚIONARUL ETNOLOGILOR ROMÂNI: Autori, Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologie. Ediția a 3-a, revăzută și mult adăugită, București, Editura Saeculum I.O.,2006

Navarhul, personajele sale reale și Sulina piraților

Partea a II-a

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

Având în vedere mecanismul folosit de autor în cazul personajelor mai mult sau mai puțin secundare, identificate deja, este puțin probabil ca tocmai cele principale să nu fi avut corespondenți în viața reală.

Credem că doar din motive de pudoare, autorul, posibil implicat personal într-o relație amoroasă în portul acela mic, formând un triunghi clasic franțuzesc, nu a lăsat urme, determinându-l pe exeget să facă afirmația de mai sus.

Pentru a sublinia această aserțiune și dând curs identificării Penelopei drept amanta cel puțin pentru o vreme a celebrului pirat, identificare propusă de prietenul, suliniotul, marinarul și scriitorul Maximilian Popescu Vella, pe care am toate motivele din lume să îl cred datorită apropierei de obiceiurile marinărești, aș vrea să atrag atenția asupra unui alt fapt real petrecut a cărei acțiune este descrisă în capitolul XV al romanului.

Este o știre de presă apărută în ziarul *Galații* și poartă titlul de.....

Pirateria la gurile Dunării

Ar fi de necrezut și totuși lucrul e perfect adevărat; pirateria la gurile Dunării e în floare și nimeni nu-și pune în cap ca s'o stârpească.

Mai în fiecare noapte se petrec la Sulina acte de piraterie sub ochii autorităților, cari nu iau, sub pretextul că n'au mijloace, nici-o măsură pentru împedecarea unor asemenea acte demne de alte vremuri.

Termenul de *piraterie* folosit de ziariștii vremii, ca de altfel și de toți cei ce au scris despre Sulina (în ordine: Edmond Engelhardt, Drăghicescu, Jean Bart și cei de după ei cu același mare succes, îi menționăm aici pe Brunea Fox și Radu Tudoran plus pleiada), este cu totul impropriu și provine dintr-o crasă necunoaștere, deh, vremurile, a obiceiurilor, practicii nu mai vorbim de istoria pirateriei propriu-zise.

Cele ce urmează vă vor convinge!

Iată cum se practică pirateria la Sulina, care este unul din cele mai însemnate porturi ale țerii.

Se știe că o mare parte din cerealele noastre se încarcă pe la diferite schele în șlepuri și sunt trimise la Sulina, unde se transbordează pe vapoare ca să fie exportate.

Aceste șlepuri mai în tot-da-una sosesc la Sulina înainte de sosirea vapoarelor în care urmează să se

facă transbordarea și de obicei ele ancorează în canal, însă la o depărtare de două sau 3 mile în susul orasului și mai în tot-da-una departe unele de altele.

Paza acestor șlepuri mai ales în timpul nopții e foarte defectuoasă căci conducătorul sau patronul șlepuului și cu echipagiul seu, compus de una sau două persoane, se închid în cabina unde dorm, dacă din întâmplare nu sunt plecați în oraș, lăsând un singur om și câte odată nici atâta pentru paza șlepuului; iar locul unde se află ancorate e pustiu.

Acolo, în întunericul nopții se ivește câte o barcă, pe care se află mai mulți indivizi, cari dau năvală în șlep și deschizând gurile hambarelor își însușesc o parte din încărcământul pe care-l transportă pe bărcile lor.

Simplu furt!

Dacă vre-un paznic îi surprinde, făcând această operațiune și voește a se opune sau a da alarma, ei se reped asupra lui și-l amenință cu cuțite, așa în cât el e nevoit a-i lăsa se termine operația lor și să se depărteze cu mărfurile furate.

Tot de odată frica de a nu se expune la represalii din partea lor, îl face a doua zi să tacă și să nu-i denunțe, chiar dacă i-ar cunoaște, devenind ast-fel fără voia sa tăinuitorul lor.

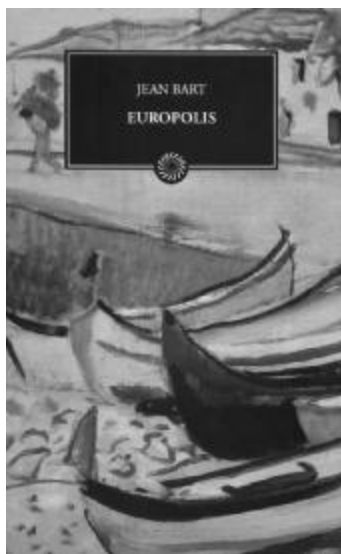
Furt urmat de tâlhărie, așa s-ar putea încadra în codul penal.

Aceste scene, demne de alte vremuri, se repetă mai în fie-care noapte, și aduc pagube însemnate proprietarilor grânelor încărcate, căci s-au vezut cazuri unde de la unele vapoare încărcate cu cereale transbordate de prin șlepuri la Sulina a lipsit până la 100 de tone, ceea ce e colosal.

Încărcătorii șlepurilor se plâng neconținut de aceste lipsuri; ei însă nu știu asupra cui să arunce vina și unde să îndrepteze reclamațiile lor.

Aceste stări de lucruri ar trebui să-i se pune odată capet, statul fiind dator să ia măsuri în consecință, căci afară de pagubele ce se aduc comerțului, apoi aci mai e în joc și prestigiul țerei.

Vremurile de care vorbește ziaristul necunoscut se

încadrau în perioada de timp 1835-1856. Dar nici atunci, nici la 1898, în nici un caz nu era vorba de piraterie.

Pirateria dintotdeauna a însemnat un vas, o corabie, un căpitan, un pilot, un echipaj, obligatoriu o *lettre de marque* sau o autorizație care îi acorda dreptul de a funcționa în regim legal de statul care îi elibera acest act, atacuri pe mare urmate de abordaje spectaculoase, ori raiduri asupra coastelor și așezărilor de la țărmurile de mare.

Nimic din aceasta nu s-a întâmplat vreodată la Sulina.

Cu excepția acțiunilor militare din 8 și 17 Iulie 1854, care nu au fost pirateresti ci desfășurate de Royal Navy, în speța marina britanică, după tot dichisul.

Aici era vorba de simple furturi, jafuri, uneori tâlhării, fapte penale care, din nefericire, aveau să fie denumite toate generic *piraterie*, termenul venind din limba franceză și fiind adoptat din comoditate pentru o gamă foarte largă de întâmplări legate mai mult sau mai puțin de apă.

Ziarul gălățean, fidel apărător al porturilor dunărene, permițându-și chiar în fiecare număr să atace diverse probleme ce interesau comunitățile locale, revenea a doua zi cu un articol intitulat:

Măsuri contra piraților Dunărei

În numărul precedent am publicat un articol cerând stârpirea pirației ce se comit la gurile Dunărei și mai cu seamă la Sulina asupra șlepurilor cu cereale cari urmează a fi încărcate pe vapoarele de mare.

Confracții de la Istrul ocupându-se în același timp cu noi de acest flagel al navigației, propune următoarele măsuri în scop de a stârpi aceste triste practice demne de alte vremuri, măsuri la care ne asociem și noi, găsindu-le bine chibzuite.

1. Să se lărgească atribuțiunile comisariatului maritim de la Sulina, să i se pună la dispoziție cel puțin două vapoare mici, cu care să poată face mai ales pe timpul nopții, straja pe Dunăre.

2. Să se înființeze un serviciu de siguranță pe lângă poliția orașului însărcinat cu supravegherea tuturor străinilor ce se află în oraș și a celor ce compun echipagele vaselor ce staționează în port.

3. Să se dea ordine stricte tuturor autorităților vamale din țară, ca să verifice la plecare vasele mici cari fac declarație de cabotaj și se constată dacă într'adevăr toate mărfurile declarate se află încărcate pe vas în momentul plecării.

4. Să se înființeze pichete pe brațul Sulinei și santinelele să cutreie neconținut malul fluviului observând mișcările vaselor ce se află pe el.

Și în fine cerem încă să se ia orice altă măsură ce se va crede necesară spre a se putea exercita o pază, atât în port, cât și pe brațul Sulinei.

La vremea apariției articolului, respectând cronologia, Jean Bart urma la Galați școala de aplicație a sublocotenenților de marină, între anii 1896-1898, școală aflată la Țiglina și ale cărei resturi se mai văd și astăzi în spatele turnului de televiziune și desigur avea alte preocupări.

În schimb, după preluarea funcției de comisar maritim la Sulina, este sigur că a luat cunoștință de obiceiurile rele ale localnicilor, nu numai din amintirile celor apropiați de port ci poate s-a confruntat cu unele din situațiile de mai sus, dacă nu chiar ar fi aplicat el însuși în activitatea de zi cu zi, măsurile de care vorbeau cele două ziare gălățene în urmă cu 10 ani.

Cert este că povestea *piraților*, cu toate amănuntele operaționale, se regăsește în pomenitul capitol, fapt ce reprezintă nu o excepție ci doar confirmarea mecanismului de transfigurare a realității imediate în artă, mecanism caracteristic lui Jean Bart pe tot cuprinsul romanului *Europolis*.

Ar mai rămâne de stabilit cine se ascunde de fapt în spatele lui *Barba Nicola*, zis *Americanul* și a *Evantie*, prințesa creolă, spre a desluși complet caierul preafrumoasei povești. Pentru aceasta însă trebuie recitit romanul și rețrăită atmosfera de început de veac a Sulinei.

Prilej pentru o nouă călătorie!

Zilele Editurii Humanitas la Galați

48

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

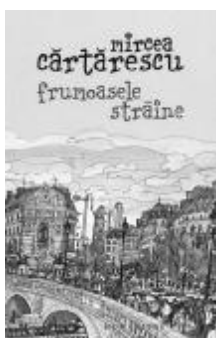
Ioana Pârvulescu a prezentat ultimele noutăți ale editurii, mai apoi oprindu-se la cartea proprie, primul său roman publicat, „Viața începe vineri”, constatând că „este mult mai plăcut să fii romancier”, „să vorbești despre tine ca romancier”. Printre altele, a mai precizat că, având o experiență de critic literar de 3 ani, am citit și cărți care nu mi-au plăcut și am vrut să nu plictisesc nici criticii și nici cititorii, „Viața începe Vineri” fiind scris în 3 luni... Este o carte asupra căreia vom reveni în paginile revistei noastre.

Foarte interesant criteriul foarte important după care a ajuns să judece o carte bună: „să o poți reciti, să simți nevoia să o recitești”.

Gabriel Liiceanu, după o obișnuită captură a atenției publicului, în care a vorbit despre valențele sintagmei „După 20 de ani”, a lansat „o mică terorie” despre motivele pentru care am ajuns la o situație de criză, începând de la pierderea continuității, firescului, constatând că, după 1989, cu toate speranțele, nu s-a reușit reînnoirea firului... Aceasta și datorită clasei politice submediocre care este într-un război continuu, nouă, cetățenilor care tot așteptăm să ne recăpătăm țara, dându-ne doar „o neliniște perpetuă”... Prezentându-și și cea mai nouă carte, „Întâlnire cu un necunoscut”, din care a și lecturat, a ajuns la conceptul quasifilosofic de „patrie mică” – de unde izgonești tot ceea ce nu este frumos și bun -, pe modelul acestei țări de suflet născându-se și editura... Cartea sa, un jurnal, cuprinde note, meditații din „patria mică”, autorul oprindu-se și asupra conceptului de „mască/măști” de care – foarte convins, a declarat că – nu putem scăpa... Mai precizăm că doamna Pârvulescu a declarat că, dintre toate cărțile domnului Liiceanu, „Întâlnire cu un necunoscut” i-a plăcut cel mai mult, fiind plină de viață...

Măști, 29 iunie, tot orele 14, tot în sala Eminescu a Bibliotecii V.A.Urechia, oaspeți au fost Lidia Bodea, din partea administrativă, și Mircea Cărtărescu... Întâlnirea a decurs sub forma unui dialog, în care, indirect, au fost prezentate și cele două noutăți editoriale purtând semnătura lui Cărtărescu: volumul de poezie „Nimic” și „Frumoasele străine”, o carte alcătuită din trei proze care, în linii mari, prezintă scriitorii noștri mai mult sau mai puțin fițoși, scriitorii de toate zilele... Poate mai puțin în „Antrax”, dar numai aparent...

Așadar, în primul și în primul rând, „Frumoasele străine” este o carte despre „de ce nu iubim/ nu se iubesc între ei/ scriitorii.” Pardon, de ce nu se iubesc îndeajuns... Excepțiile sunt și ele destul de numeroase. Unii, precum Mircea Cărtărescu și Ioana Nicolae, chiar ajung la întemeierea unei familii, la care se fac aluzii chiar și primele două texte din carte... Formidabilă scena în care un polițist, sau funcționar anti-tero, neștiind absolut nimic

despre scriitorul Cărtărescu, începe să-i dicteze acestuia ce să scrie într-o declarație, fiindcă, consideră „organul”, scrisul nu este ceva ușor, „cere experiență”... Bineînțeles, declarația, ajunsă la un superior, este declarată incorectă, și va trebui rescrisă... Bref, „Antrax” are, practic, două părți: în prima este schițată atmosfera birocratică, respirând prin mulți pori incompetență, a poliției române; în a doua avem de-a face cu o „artă poetică”... scatologică. A

unui danez obscur. La fel de talentat probabil ca și poetul congolez care scria despre libelule...

Al doilea text, care dă și titlul cărții, e mai mult un fel de jurnal, subintitulat cu umor „Cum am fost un autor de duzină”, care cuprinde „o parte din epopeea scriitorimii române pe meleaguri hexagonale, adică acea parte la care” a fost „martor și personaj” Cărtărescu, ca invitat în programul de mediatizare francez „Belles Etrangères”, în anul 2005, în luna noiembrie... Sunt inserate și alte momente, de exemplu un scurt popas în Italia, la Castel Goffredo, unde autorului i se decernează Premiul Acerbi, sau amintiri scriitoricești din tinerețe, fiind intercalate și omagii la adresa Parisului („... singurul oraș din lume în care, după doar jumătate de oră, te simți localnic”), amintiri din copilărie, aluzii tarkovskiene, răfuieli elegante cu unii „critici” literari, meditații asupra suficienței așa-zisilor ziariști, reflecții asupra artei rock, schițe de autoportret, câte ceva despre trădările traducătorilor...

Savuros, pentru cine cunoaște subtilitățile vieții literare, este ultimul text, „Bacoviană”: în anul 1984 – ceva Orwell pe aici? - scriitorul personaj se împarte între slujba de profesor de limba și literatura română la o școală și activitatea de la Cenaclul de Luni. Primește o invitație la Bacău, de la un anume prozator Ciubotaru, pentru o activitate culturală! Ceea ce urmează... Pot să vă spun că de la „peripețiile bravului soldat Svejk”, citite tot prin anul 1984, nu m-am mai amuzat așa... Din considerente de marketing... cultural, nu voi insista. În ceea ce privește evenimentele descrise, tare mă tem că ele se repetă... și astăzi, atunci când se organizează evenimente culturale! Cert este că Galațiul a ratat o oportunitate... Bacăul recapătă, pe harta literară, importanță... Și nu numai... Axa Bacău – Mărășești – Moinești – Tescani, datorită evenimentelor narate, este acum de referință!

Galațiul ar fi putut, pe Axa Galați-Ivești- Tecuci-Țigănești – Târgu Bujor- Mânjina – Gârboavele – Dunăre să concureze Bacăul! Dar nu este prea târziu, dacă Mircea Cărtărescu va accepta vreodată o invitație din partea scriitorilor gălățeni...

CulturaUnegte sufletele!

Zilele Editurii Humanitas la Galați

Mircea Cărtărescu

d
u
n
ă
r
e
a

d
e

j
o
s

Lidia Bodea

La rând pentru autografe...

TRANSFER DE PERSONALITATE

102

Galați, cod- 800008, Str. Domnească Nr.61

Tel/Fax 00-40-236-418400/415590 E-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro

<https://biblioteca-digitala.ro>